

RAPPORTER

84/12

**FRILUFTSLIV I NORGE
1970-1982**

AV
ARNE FAYE OG HELGE HERIGSTAD

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS OF NORWAY

RAPPORTER FRA STATISTISK SENTRALBYRÅ 84/12

FRILUFTSLIV I NORGE 1970-1982

**AV
ARNE FAYE OG HELGE HERIGSTAD**

**STATISTISK SENTRALBYRÅ
OSLO — KONGSVINGER 1984**

**ISBN 82-537-2092-0
ISSN 0332-8422**

EMNEGRUPPE
Ferie og friluftsliv

ANDRE EMNEORD
Fritid
Fysisk aktivitet
Mosjon
Tur

FORORD

Denne analysen er laget etter oppdrag fra Miljøverndepartementet. Et foreløpig notat ble lagt fram på Nordisk seminar for friluftsliv og rekreasjonsforskning i Oslo, oktober 1983.

Oversikten over friluftsliv i begynnelsen av 1980-årene bygger på data fra Ferieundersøkelsen 1982 og Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81. Grunnlaget for vurdering av utviklingen i løpet av de siste 10 årene, er opplysninger fra friluftslivsundersøkelsene og tidsnyttingsundersøkelsen i første halvdel av 1970-årene.

Avsnittene som bygger på tidsnyttingsundersøkelsene er skrevet av Helge Herigstad. Arne Faye har skrevet avsnittene som bygger på ferie- og friluftslivsundersøkelsene, og har redigert rapporten.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 27. juli 1984

Arne Øien

INNHold

	Side
1. Innledning	10
2. Om friluftsliv og datagrunnlag	10
2.1. Begrepet friluftsliv	10
2.2. Avgrensing av aktiviteter i analysen	11
2.3. Opplegget av ferie- og tidsnyttingsundersøkelsene	11
2.4. Friluftslivsaktiviteter i ferie- og tidsnyttingsundersøkelsene	12
2.5. Feilkilder i ferie- og tidsnyttingsundersøkelsene	14
2.6. Mål for friluftslivsaktivitet i de to undersøkelsene	15
3. Friluftsliv i 1980-81 ifølge Tidsnyttingsundersøkelsen	17
3.1. Friluftsliv i forhold til tidsbruk ellers	17
3.2. Samlet tid til friluftsliv	18
3.3. Andre aktiviteter i friluft	19
3.4. Omfanget av de forskjellige friluftslivsaktivitetene	20
4. Friluftsliv i 1982 ifølge Ferieundersøkelsen	23
4.1. Omfanget av friluftsliv i 1982	23
4.2. Antall aktiviteter og antall turer	24
4.3. Friluftslivsaktiviteter i ferien	27
5. Sammenlikning av resultater i de to undersøkelsene og endringer i 1970-årene	28
5.1. Utviklingen av friluftsliv i alt	28
5.2. Endringer for enkeltaktiviteter og grupper	30
5.3. Noen momenter til forklaring av utviklingen	31
6. Friluftsliv i forskjellige befolkningsgrupper	35
6.1. Innledning	35
6.2. Forskjeller mellom befolkningsgrupper	35
6.3. Aktivitetsprofiler	42
7. Mulighetene for å drive med friluftsliv	45
7.1. Mulighetene for å drive friluftsliv på bostedet	45
7.2. Friluftsområder som savnes	46
7.3. Ønsker om å utøve mer friluftsliv	47
7.4. Årsaker til at folk ikke utøver mer friluftsliv	49
7.5. Tilgang til utstyr for friluftsliv	50
8. Spredning av friluftslivet i tid og rom	51
8.1. Dag- og ukevariasjon	51
8.2. Sesongvariasjon	54
8.3. Geografisk variasjon	54
9. Særtrekk ved de enkelte friluftslivsaktiviteter	55
10. Sammendrag	61
Særskilt tabelldel	63
 Vedlegg	
1. Beregning av antall turer. Ferieundersøkelsen 1982	67
2. Utvalgsvarians	71
3. Utsnitt av spørreskjemaet for Ferieundersøkelsen 1982	73
Litteratur	75
Utkommet i serien Rapporter fra Statistisk Sentralbyrå (RAPP)	76

Standardtegn i tabeller

0 Mindre enn 0,5 av den brukte enheten

- Null

: Oppgave mangler

FIGURREGISTER

	Side
1. Oversikt over beregningsmetoden for gjennomsnittlig antall turer i Ferieundersøkelsen 1982	16
2. Bruk av døgnet 24 timer. 1980-1981	18
3. Antall turer, varighet pr. tur og samlet bruk av tid pr. år for ulike friluftslivsaktiviteter	22
4. Personer 16-74 år etter antall friluftslivsaktiviteter pr. år. 1982	25
5. Sammenhengen mellom antall aktiviteter og samlet antall turer pr. år. 1982	27
6. Friluftslivsaktivitet for menn i ulike aldersgrupper i prosent av friluftslivsaktivitet for menn i alt. Tidsdata 1980-81 og feriedata 1982	38
7. Friluftslivsaktivitet for kvinner i ulike aldersgrupper i prosent av friluftslivsaktivitet for kvinner i alt. Tidsdata 1980-81 og feriedata 1982	39
8. Friluftslivsaktivitet for personer i ulike inntektsgrupper i prosent av friluftslivsaktivitet for alle personer. Tidsdata 1980-81 og feriedata 1982	40
9. Personer i forskjellige aktivitetsgrupper etter kjønn. Prosent	43
10. Personer i forskjellige aktivitetsgrupper etter alder. Prosent	43
11. Personer i forskjellige aktivitetsgrupper etter husholdningsinntekt. Prosent	44
12. Personer i forskjellige aktivitetsgrupper etter sosioøkonomisk status. Prosent	44
13. Personer i forskjellige aktivitetsgrupper etter bostedsstrøk. Prosent	45
14. Andel som har utført friluftslivsaktiviteter til ulike tider på døgnet, for ulike ukedager. 1980-1981. Prosent	53

TABELLREGISTER

	Side
<u>Tabeller i teksten</u>	
1. Døgnet etter tid nyttet til forskjellige aktiviteter, og andel som utførte aktivitetene. Gjennomsnitt for alle ukedager. 1971-72 og 1980-81	17
2. Tid nyttet til forskjellige fritidsaktiviteter, andel som utførte aktivitetene og tid pr. dag. Gjennomsnitt for alle dager. 1971-72 og 1980-81	19
3. Tid nyttet til forskjellige friluftslivsaktiviteter pr. år, tid pr. dag for de som deltok og beregnet antall turer pr. år. 1971-72 og 1980-81	20
4. Personer 16-74 år etter deltaking i ulike friluftslivsaktiviteter, og gjennomsnittlig antall ganger pr. år. 1982	23
5. Andel av personer som deltok, gjennomsnittlig antall turer og beregnet antall turer i millioner, for forskjellige friluftslivsaktiviteter. 1970, 1974 og 1982	24
6. Personer 16-74 år i grupper for kjønn og alder, etter antall friluftslivsaktiviteter pr. år. 1982	25
7. Personer 16-74 år i grupper for kjønn og alder, etter antall turer i alt pr. år. 1982	26
8. Omfang av noen friluftslivsaktiviteter på lengste sommerferietur 1982, og for perioden september 1981 til august 1982. Gjennomsnitt for hele befolkningen 16-74 år	28
9. Gjennomsnittlig antall ganger (dager) ulike friluftslivsaktiviteter er utført ifølge Ferieundersøkelsen og Tidsnyttingsundersøkelsen. 1970-1982	29
10. Gjennomsnittlig utøving av forskjellige friluftslivsaktiviteter siste år, for personer i grupper for kjønn og alder. Antall ganger. 1974 og 1982	31
11. Tid til friluftsliv og andel som har utøvd friluftsliv i ulike grupper for daglig fritid. 1971-72 og 1980-81	32
12. Andel av personer som eier eller disponerer ulike typer utstyr. 1970 og 1982. Prosent ...	32
13. Personer etter hvordan de vurderer mulighetene for å drive friluftsliv på bostedet. 1970, 1974 og 1982. Prosent	33
14. Fritid på forskjellige ukedager. 1971-72 og 1980-81. Timer	34
15. Tid nyttet til fritid og friluftslivsaktiviteter og andel som utførte friluftslivsaktiviteter for personer i grupper for kjønn og alder/sosioøkonomisk status. Gjennomsnitt for alle ukedager. 1980-81	35
16. Tid nyttet til fritid og friluftslivsaktiviteter og andel som utførte friluftslivsaktiviteter for personer i grupper for familiefase/utdanning/inntekt. Gjennomsnitt for alle ukedager. 1980-81	36
17. Tid nyttet til fritid og friluftslivsaktiviteter og andel som utførte friluftslivsaktiviteter for personer i grupper for bostedsstrøk/bilhold. Gjennomsnitt for alle ukedager. 1980-81	36
18. Gjennomsnittlig antall aktiviteter og antall turer pr. år for personer 16-74 år, i grupper for kjønn og alder/utdanning/sosioøkonomisk status/husholdningsinntekt/ekteskapielig status. 1982	37
19. Andel av personer i grupper for kjønn/alder/bostedsstrøk/type natur på bostedet, som synes mulighetene for å drive friluftsliv på bostedet er svært gode. 1970 og 1982. Prosent	46
20. Personer som ønsker å utøve mer friluftsliv i grupper for kjønn/alder, etter type aktivitet de først og fremst ønsker å utøve mer av. Prosent	48
21. Personer i grupper for alder/friluftslivsaktivitet i alt, etter årsak til at de ikke utøver mer friluftsliv. Prosent	49
22. Gjennomsnittlig antall turer pr. år for personer som har eller ikke har tilgang til forskjellige typer utstyr. 1982	50
23. Andel som har utført ulike typer friluftslivsaktiviteter pr. dag på ulike ukedager. 1980-81. Prosent	52
24. Andel som utførte ulike typer friluftslivsaktiviteter pr. dag i ulike årstider. 1980-81. Prosent	54
25. Ulike typer friluftslivsaktiviteter etter om de foregår i eller utenfor nærmiljøet. 1980-81. Prosent	55
26. Tallet på turer for ulike friluftslivsaktiviteter, etter deltakernes kjønn og alder. Prosent. 1982	56

Særskilt tabelldeI

27. Andel av personer som utøvde forskjellige former for friluftsliv. 1982	63
28. Gjennomsnittlig antall turer pr. år for de som deltok. 1982	64
29. Gjennomsnittlig antall turer pr. år for alle personer. 1982	65

1. INNLEDNING

I denne rapporten vil vi ta opp tre hovedproblemstillinger. For det første vil vi forsøke å anslå omfanget av friluftsliv i Norge i begynnelsen av 1980-årene og hvordan dette har utviklet seg i løpet av det siste 10-året. I tidligere arbeider på dette området, f.eks. Statistisk Sentralbyrå (1975) og Teigland (1979), er det først og fremst benyttet intervjudata fra ferieundersøkelsene i 1970 og 1974. I tillegg til tilsvarende data fra 1982, vil vi her i større grad også benytte data fra de norske tidsnyttingsundersøkelsene som ble gjennomført i 1971-72 og 1980-81. Disse bygger på dagbokføring. Bruk av data fra undersøkelser med forskjellig opplegg, skulle kunne styrke resultatene med hensyn til friluftsliv.

En sammenlikning av to så vidt forskjellige undersøkelser er også interessant fra et metodisk synspunkt. Resultatene her kan ha betydning for diskusjon om opplegg av framtidige undersøkelser på området. Da det viste seg noe vanskeligere enn først antatt å sammenlikne disse to undersøkelsene, har vi i denne rapporten gått mer detaljert inn på denne sammenlikningen.

Til slutt i rapporten vil vi komme inn på forskjeller i friluftsliv mellom ulike grupper av befolkningen, og noen vanlige forklaringer til den utviklingen som dataene fra disse undersøkelsene tyder på. Endringer i friluftslivsvanene og mulige forklaringer til disse er antakelig de mest interessante spørsmål for myndigheter, organisasjoner og næringslivet på området. Vi har også sett det som viktig i dette prosjektet å komme fram til sikrest mulige anslag for hvordan utviklingen faktisk har vært.

Disposisjonene av rapporten er følgende: I kapittel 2 diskuterer vi kort innholdet i begrepet friluftsliv og går nærmere inn på forskjeller i dette begrepet mellom de to undersøkelsene. I kap. 3 og 4 presenterer vi hovedresultatene fra henholdsvis tidsnyttings- og ferieundersøkelsene hva angår omfang og utvikling av friluftslivet. I kap. 5 blir resultatene fra disse to undersøkelsene sammenliknet nærmere, og vi diskuterer noen mulige forklaringer til utviklingen i friluftsliv siste 10 år.

I kapittel 6 ser vi på hvordan omfanget av friluftsliv varierer innenfor de forskjellige befolkningsgrupper, og ser på sammensetningen av grupper med lavt, middels og høyt aktivitetsnivå. Kapittel 7 og 8 behandler mulighetene for å drive med friluftsliv, og spredningen av friluftslivet i tid og rom. I kapittel 9 gir vi en samlet framstilling av særtrekk ved de enkelte friluftslivsaktiviteter, og i kapittel 10 et sammendrag.

2. OM FRILUFTSLIV OG DATAGRUNNLAG

2.1. Begrepet friluftsliv

Friluftsliv slik dette blir brukt i dag, er ikke noe entydig begrep. Det kan avgrenses på flere måter, og skillet mellom friluftsliv, idrett, mosjon og arbeid er ofte flytende og vanskelig å trekke. Her vil vi nevne noen typiske trekk ved friluftsliv som iallfall til en viss grad hjelper til å skille mellom de ulike begrepene.

De viktigste kriteriene for å skille mellom friluftsliv, mosjon og idrett er formål, opplevelse, ferdigheter, innsats, utstyr og område hvor aktiviteten utøves. Det mest typiske for friluftsliv er naturopplevelse og rekreasjon, mens fysisk aktivitet er det mest karakteristiske for mosjon. Det som først og fremst preger idretten er konkurransemomentet. Et fellestrekk for alle de tre gjøremålene er at de stort sett utøves i fritiden. Innholdet av friluftslivsbegrepet endrer seg over tid. Aktiviteter som jakt og fiske, som tidligere var ren næringsvirksomhet, blir nå i betydelig grad utøvd som friluftslivsaktivitet. Nye aktiviteter som f.eks. jogging, kommer i tillegg. Andre friluftslivsaktiviteter endrer innhold på grunn av nytt utstyr eller tekniske hjelpemidler.

Det mest typiske ved friluftsliv i vår tid er at det er gjøremål som foregår utendørs i fritiden. Disse gjøremålene er først og fremst lagt til naturområder som skog og mark, fjell eller sjø hvor det å ferdes i naturen er det vesentligste for naturopplevelsens egen skyld. Det meste av mosjonsaktiviteten og noe av friluftslivet finner imidlertid sted i nærområdene til byer og tettbygde strøk.

En annen viktig side ved friluftsliv er at en samtidig med ferdselen i naturen bruker kroppen aktivt. Her er skillet til mosjon noe flytende. Mosjonisten vil også bruke naturområder for natur-opplevelsens skyld, men mosjonen er kanskje det viktigste for ham. For friluftslivet kommer derimot naturopplevelse og eventuelt matauk først, mens fysisk aktivitet kommer i annen rekke.

Skillet til konkurranseidrett er noe klarere, da konkurranseelementet ikke er til stede i friluftslivet - iallfall ikke i tilsvarende grad som ved idrettskonkurranser. Men trening for konkurranse kan ofte være kombinert med opplevelse av natur, så det kan også her være vanskelig å trekke klare grenser.

Til en viss grad kan også reiser til fots eller på sykkel i samband med arbeid, utdanning, besøk o.l. sies å ligge nær opp til friluftslivsbegrepet. Her er riktignok hovedformålet å nå et bestemt reisemål, men dette er ofte samtidig kombinert med et ønske om mosjon og opplevelse av natur og frisk luft. Det er ikke så stor forskjell mellom turgåing og tursykling langs veier, i parker o.l. og gange eller sykling til arbeid eller skole på de samme veier og parker. Vi har likevel her valgt ikke å ta med slike reiser som friluftsliv.

2.2. Avgrensning av aktiviteter i analysen

Hvis vi tar utgangspunkt i begrepet friluftsliv foran, kan vi si at ferieundersøkelsene omfatter friluftaktiviteter og endel mosjonsaktiviteter, mens idrettsaktiviteter er holdt utenfor. Tidsnyttingsundersøkelsen omfatter alle typer av aktiviteter, men grupperingen er ikke i alle tilfeller slik at full sammenliknbarhet med ferieundersøkelsen er mulig.

På denne bakgrunn har vi begrenset begrepet friluftsliv til følgende aktiviteter:

- Bær- og sopptur
- Båttur
- Overnatting ute
- Løping og jogging
- Sykkeltur
- Jakt
- Bading
- Fottur
- Skitur
- Fisketur

Dette svarer til avgrensingen av friluftsliv i Ferieundersøkelsen 1982 med unntak av kortere mosjonsturer langs gater, veier, i parker o.l. Noe tilsvarende er registrert i Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81 under betegnelsen spaserturer. Disse aktivitetene er holdt utenfor analysen fordi definisjon og registreringsmåte er svært forskjellig i de to undersøkelsene.

2.3. Opplegget av ferie- og tidsnyttingsundersøkelsene

Vi vil i denne analysen bruke to ulike datakilder: Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 og 1980-81 og ferieundersøkelsene i 1970, 1974 og 1978. Det er mange problemer forbundet med å bruke og sammenlikne data fra to så vidt forskjellige undersøkelser. For det første er selve registreringsmetoden forskjellig. Begge undersøkelsene måler friluftslivet ved et sett av aktiviteter. Men tidsnyttingsundersøkelsen måler tid brukt til de ulike aktivitetene pr. dag, mens ferieundersøkelsen måler antall ganger aktivitetene er utført i løpet av et år. For det andre er definisjoner og innhold av de ulike aktivitetene ikke helt klart definert, og varierer en del mellom undersøkelsene. Og for det tredje er det ulike typer feilkilder knyttet til de to undersøkelsene. Vi vil derfor kort beskrive opplegget av de to undersøkelsene hver for seg, deretter sammenlikne innholdet i de ulike aktivitetene, og til slutt se nærmere på noen feilkilder som kan ha betydning for resultatene.

Ferieundersøkelsene

Statistisk Sentralbyrå har gjennomført ferieundersøkelser med 4 års mellomrom fra 1970. Formålet med disse undersøkelsene har vært å kartlegge nordmenns ferievaner. Ved undersøkelsene i 1970, 1974 og 1982 er det dessuten stilt spørsmål om friluftsliv - først og fremst antall ganger ulike friluftslivsaktiviteter er utøvd i løpet av siste 12 måneder. Det er også spurt om mulighetene

til å drive friluftsliv, avstand til friluftsområde o.l. I hver undersøkelse er noe over 2 000 personer i alderen 16-74 år intervjuet. Ferieundersøkelsene er dokumentert i følgende NOS-publikasjoner fra Statistisk Sentralbyrå: NOS A 451 Ferieundersøkelsen 1970, NOS A 725 Friluftslivsundersøkelse 1974, NOS A 732 Ferieundersøkelse 1974, NOS B 408 Ferieundersøkelsen 1982. For opplysninger fra ferie- og friluftslivsundersøkelsene, vil vi nedenfor nytte forkortelsen feriedata.

Tidsnyttingsundersøkelsene

Det er gjennomført to tidsnyttingsundersøkelser av Statistisk Sentralbyrå. Den første dekker perioden 1. september 1971 til 31. august 1972, og den andre 1. oktober 1980 til 30. september 1981. I disse undersøkelsene førte oppgavegiverne dagbok over alle sine gjøremål i løpet av 2 dager (3 dager i 1970-71). For hvert kvarter på dagen ble viktigste gjøremål registrert. Dessuten ble personene intervjuet om spesielle sider ved tidsbruken. Litt over 3 000 personer deltok i disse undersøkelsene hver gang. Undersøkelsene er nærmere dokumentert i NOS A 692 Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 Hefte I, og NOS B 378 Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81.

Med forkortingen tidsdata vil vi i det følgende forestå opplysninger fra tidsnyttingsundersøkelsene.

2.4. Friluftslivsaktiviteter i ferie- og tidsnyttingsundersøkelsene

De ulike friluftslivsaktivitetene er ikke likt definert i de to undersøkelsene. Det er heller ikke full overensstemmelse mellom tidsnyttingsundersøkelsene i 1971-72 og 1980-81, og de forskjellige friluftslivsundersøkelsene foretatt i perioden 1970 til 1982. Nedenfor er gitt en oversikt over aktivitetene i de to undersøkelsene, med referanse (tallene i parenteser) til utfyllende kommentarer som følger seinere.

Friluftslivsaktiviteter i Ferieundersøkelsen 1982

Bær-, sopptur
 Motorbåttur, seiltur
 Roing, padling
 Overnatting utendørs (2)
 Løpetur, joggetur
 Sykkeltur
 Jakt (5)
 Bading ute (6)
 Fottur i skog, mark, fjell (8)
 Skitur i skog, mark, fjell (9)
 Fisking (10)

 Friluftsliv i alt (11)
 Kortere mosjonstur (12)

 Friluftsliv og mosjon i alt

Idretts- og friluftslivsaktiviteter i Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81

Bær- og sopptur
 Båttur (1)

 Konkurransidrett, trening (3)
 Sykkeltur (4)

 Bading og soling (7)
 Fottur i skog og mark
 Skitur
 Fisketur

 Idrett og friluftsliv i alt
 Spasertur
 Gange og sykling til arbeid, skole m.v. (13)

 Idrett, friluftsliv og mosjon i alt

(1) Det er i tidsdata ikke skilt mellom ulike båtturer. Bortsett fra dette skulle båtturer i de to undersøkelsene omfatte omtrent det samme.

(2) Overnatting utendørs i telt o.l., er ikke spesifisert i Tidsnyttingsundersøkelsen. I den grad slike turer ikke er ført under andre slags turer (sykkeltur, fottur, fisketur o.l.) er disse turene ikke regnet som friluftsliv i tidsdata.

(3) Løpe- og joggeturer er i tidsdata registrert sammen med konkurranseidrett og trening. Det er ikke mulig uten mye ekstra kodelarbeid å skille disse aktivitetene. Konkurranseidrett vil vi ikke regne som friluftsliv. For anslag på samlet omfang av friluftsliv, kan en kanskje anta at konkurranseidrett og trening utgjør om lag halvparten av tiden i denne aktiviteten, mens løping og jogging utgjør den andre halvparten. Konkurranseidrett og trening er i prinsippet ikke med i feriedataene. Men skillet mellom trening for konkurranseidrett og løping/jogging er så flytende at det antakelig er kommet med en del treningsturer under gruppen "Løpetur, joggetur" i feriedataene. Det er vel videre sannsynlig at en del treningsturer er kommet med under andre aktiviteter i feriedata, f.eks. under fotturer, skiturer og sykkelsturer. Det er imidlertid umulig å si hvor mye dette kan dreie seg om.

(4) Sykkelturer i tidsdata omfatter bare rene turer på sykkel. Sykling i forbindelse med bærplukking, fisking o.l., er regnet som bærtur, fisketur. I tidsdata fra 1971-72 var sykkelturer inkludert i gruppen "andre turer".

(5) Jaktturer er ikke spesifisert i Tidsnyttingsundersøkelsen. Slike turer kan ha kommet med under andre typer turer, f.eks. fotturer eller skiturer, eller de kan ha blitt registrert under "Andre turer".

(6) Soling er ikke spesifisert i Ferieundersøkelsen. I Ferieundersøkelsene 1970 og 1974 ble det gitt instruks (til intervjuerne) om at flere tilfeller av bading samme dag, skulle regnes som 1 gang. I Ferieundersøkelsen 1982 var ikke denne instruks med, og en kan derfor vente å få noe for høye tall for bading dette året.

(7) I tillegg til bading er også soling inkludert i tidsdataene. Soling er et passivt gjøremål og skal ifølge avgrensingen av friluftsliv i ferieundersøkelsene ikke være med. Det er imidlertid ikke mulig å skille soling og bading i Tidsnyttingsundersøkelsen. For beregningsformål vil vi anta at halvparten av tiden gjelder bading og halvparten soling.

(8) I Ferieundersøkelsen 1982 er fotturer i skog og mark eller i fjellet registrert ved ett spørsmål. I ferieundersøkelsene 1970 og 1974 er slike turer delt i to, fotturer i skog og mark og fotturer i fjellet. Det er dessuten i disse to undersøkelsene presisert at det gjelder lengre fotturer (dagsturer), mens det i Ferieundersøkelsen 1982 bare er nevnt "fotturer". Om disse definisjonsmessige forskjellene betyr noe for sammenliknbarheten mellom resultatene for 1970/1974 og resultatet for 1982 er vanskelig å si. Virkningen av de to typene forskjeller trekker i hver sin retning.

(9) Skiturer i skog og mark og i fjellet er i Ferieundersøkelsen 1982 registrert ved ett enkelt spørsmål. I ferieundersøkelsene 1970 og 1974 ble det spurt om lengre skiturer i fjellet, lengre skiturer i skog og mark, og kortere skiturer. Det er ikke urimelig å anta at forskjellene i registreringsmåten har ført til at resultatene for 1970 og 1974 ligger noe høyere enn i 1982.

(10) Fisking ble i ferieundersøkelsene 1970 og 1974 dekket gjennom to spørsmål, fiske i ferskvann og fiske i sjøen, mens det i 1982-undersøkelsen var et enkelt spørsmål. Forskjellene i spørsmålsstilling kan ha ført til høyere tall for fisketurer i 1970 og 1974 enn i 1982.

(11) Friluftsliv i alt. I store trekk måler Ferieundersøkelsen friluftslivet slik vi ønsker det ut fra drøftingen i innledningen til dette kapitlet, det vil si utendørs aktiviteter som stort sett blir utøvd i naturen. Mer passive gjøremål som motorbåtturer er imidlertid også med, og også rent mosjonspregete aktiviteter som løping og jogging. En annen sak er at rene mosjonsturer, og i noen grad treningsturer knyttet til konkurranseidrett, kan være tatt med under fot-, ski- og sykkelturer. Det må antas at også noen reiser til fots, på sykkel eller på ski i forbindelse med arbeid, skole e.l. også kan ha kommet med.

Tidsnyttingsundersøkelsen omfatter stort sett de samme aktiviteter som ferieundersøkelsen, men inkluderer konkurranseidrett og trening. Soling, for eksempel i egen hage, er også med i tidsnyttingsundersøkelsen, men ikke i ferieundersøkelsen.

(12) I ferieundersøkelsene 1974 og 1982 ble det stilt spørsmål om kortere mosjonsturer av minst $\frac{1}{2}$ times varighet langs gater, veier, i parker o.l. Som rimelig er har vi fått registrert et stort antall slike turer, men tallet er likevel mye lavere enn i tidsnyttingsundersøkelsen. Vi regner med at slike turer er målt relativt nøyaktig i tidsnyttingsundersøkelsen (kalt spaserturer) og at følgelig ferieundersøkelsen undervurderer disse turene nokså sterkt. Dette er ikke så urimelig da det må være heller vanskelig å kunne angi noenlunde nøyaktig hvor mange slike korte turer en har gått siste år. Vi har derfor valgt å holde disse turene utenfor friluftsliv i denne analysen. I neste kapittel vil vi likevel gi noen hovedtall for omfang og utvikling i denne aktiviteten slik dette er målt i tidsnyttingsundersøkelsen.

(13) En annen grunn til at kortere mosjonsturer er holdt utenfor friluftsliv, er at slike turer er svært like reiser til fots, med sykkel eller ski til arbeid, skole o.l. Det kan som nevnt være vanskelig å skille disse aktivitetene fra hverandre, iallfall i en intervjuundersøkelse som ferieundersøkelsen, og gange eller sykling til arbeid, skole o.l. regner vi ikke som friluftsliv. I tidsnyttingsundersøkelsen er det skilt mellom kortere mosjonsturer og gange til arbeid, skole o.l. I neste kapittel blir det gitt noen få hovedtall for slike aktiviteter for å få et bilde av omfanget av disse aktivitetene i forhold til friluftsliv.

2.5. Feilkilder i ferie- og tidsnyttingsundersøkelsene

Ferieundersøkelsen og tidsnyttingsundersøkelsen bygger på nokså forskjellige metoder (intervjuing og dagbokføring), og det er derfor også ulike feilkilder knyttet til den enkelte undersøkelse. Vi vil her nevne feilkilder som kan ha betydning for resultatene med hensyn til friluftslivsaktivitet.

Ferieundersøkelsen

I ferieundersøkelsene er det stilt spørsmål om hvor mange ganger omtrent i løpet av de siste 12 måneder en har utøvd forskjellige typer av friluftslivsaktiviteter, f.eks. vært på bær- eller sopp-tur, vært på motorbåttur eller seiltur, og så videre. Svarene er oppgitt i intervaller, 1-5 ganger, 6-9 ganger osv.

Ved denne måten å spørre på er det først og fremst hukommelseeffekten som slår ut. Det er vanskelig å huske nøyaktig hvor mange ganger en aktivitet er utført i løpet av de siste 12 måneder. For mer sjeldne aktiviteter er det ikke så vanskelig å huske lengre tid tilbake. Derimot er det vanskeligere å huske noenlunde riktig hvor mange ganger en har utøvd mer vanlige aktiviteter som fotturer, skiturer, joggeturer o.l. Denne feilen varierer antakelig også fra person til person. Antakelig vil det være slik at jo mer detaljert det blir spurt og jo mer tid oppgavegiveren får til å svare, jo høyere vil resultatet bli.

I noen tilfelle kan det tenkes at oppgavegiveren oppgir for høye tall, fordi vedkommende vil gi inntrykk av større aktivitet enn det som var tilfellet, det vil si en slags ønsketenkning. Svaret gir mer uttrykk for hva en ønsker enn hva en faktisk har gjort. Denne tendensen kan muligens gjøre seg sterkere gjeldende blant unge enn blant eldre og kanskje mer blant menn enn blant kvinner.

Avgrensningen av oppgaveperioden til 12 måneder kan også føre til feil ved at aktiviteter som ble utøvd for mer enn et år siden likevel blir tatt med. Dette vil kanskje særlig gjelde aktiviteter som oppgavegiveren utøver sjelden. Vedkommende var for eksempel på fottur i fjellet for $1\frac{1}{2}$ år siden, men tar likevel disse turene med under siste 12 måneder.

I ferieundersøkelsen kan det forekomme dobbeltregistrering av turer, f.eks. ved at en båttur kombinert med noe bading er regnet som to turer, mens det riktige hadde vært å regne dette bare som én tur etter hovedformålet med turen. Sykling forekommer ofte som bi-aktivitet, f.eks. for å komme fram til utgangspunkt for fotturer i skog og mark. Også andre muligheter for dobbeltregistrering foreligger. Vi vet imidlertid ikke noe om omfanget av eventuell dobbeltregistrering. I tidsnyttingsundersøkelsen vil imidlertid dobbeltregistrering av denne typen ikke forekomme.

Beregningen av gjennomsnittlig antall turer (vedlegg 1) representerer også en feilkilde når det gjelder feriedataene. Beregningene er usikre. En kan imidlertid ikke si noe om hvilken retning feilene går.

Alt i alt kan en kanskje regne med at tallet på turer i ferieundersøkelsen er noe for høye. Det kan være grunn til å anta at feilen varierer med befolkningsgruppe, f.eks. på grunn av glemselseffekten, og at en derfor får større spredning i resultatene gruppene imellom.

Tidsnyttingsundersøkelsen

Tidsnyttingsundersøkelsen bygger på registrering av tid brukt til forskjellige aktiviteter ved hjelp av en tidsdagbok. I 1980-81 undersøkelsen førte hver person dagbok to dager (i 1971-72 tre dager), men utvalget sett under ett, dekker tidsbruken gjennom et helt år. Til sammen dekket dagbokperiodene året fra 1. oktober 1980 til 30. september 1981. Dagboken fylles ut for intervaller på et kvarter om dagen og en halvtime eller en time om kvelden og natten.

Selv om dagboken ikke blir ført helt nøyaktig av alle, er det rimelig å anta at de fleste friluftslivsaktiviteter er så spesielle og av såpass lang varighet at oppgavegiverne ikke glemmer å registrere disse. Dagbokmetoden regnes da også som et mer pålitelig måleinstrument enn intervju på et område som dette.

Den alvorligste feilkilden i tidsnyttingsundersøkelsene er antakelig at det er vanskelig å få folk til å føre dagbok når de er bortreist på ferie, helgeturer o.l. Vi får bare delvis registrert aktivitetene på slike turer, og det er en kjent sak at det blir utøvd langt mer friluftsliv i forbindelse med slike turer enn på vanlige dager. Tallene for tid brukt til friluftsliv som gjennomsnitt for hele året er nok derfor noe for lave.

Frafallet i Tidsnyttingsundersøkelsen 1981-82 var 35 prosent, mot om lag 20 prosent for Ferieundersøkelsen 1982. På grunn av frafallet vil usikkerheten generelt være noe større i resultatene fra tidsnyttingsundersøkelsen enn fra ferieundersøkelsen. Bortsett fra skjevheten på grunn av ferie- og helgeturer nevnt ovenfor, antar vi likevel ikke at virkningen av frafallet på fordelingen på befolkningsgrupper er særlig alvorlig. Frarafallet vil stort sett være av tilfeldig karakter, det vil si at frafallet fordeler seg noenlunde jevnt på de ulike befolkningsgrupper.

2.6. Mål for friluftslivsaktivitet i de to undersøkelsene

Da opplegget av ferieundersøkelsen og tidsnyttingsundersøkelsen er nokså forskjellige, vil også målene for friluftsliv bli nokså ulike i de to undersøkelsene. Nedenfor vil vi derfor kort omtale de målene som er aktuelle å bruke i denne analysen.

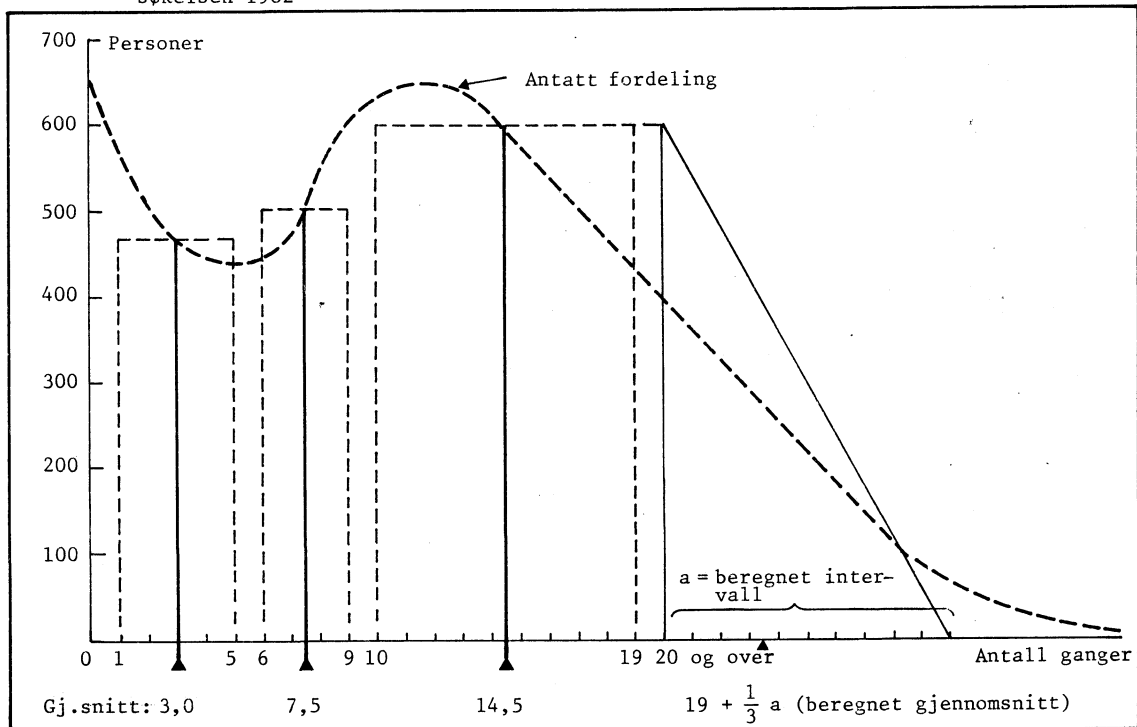
I ferieundersøkelsene er det stilt spørsmål om hvor mange ganger omtrent i løpet av de siste 12 måneder oppgavegiveren hadde utøvd ulike typer av friluftslivsaktiviteter. Svarene ble i 1982-undersøkelsen registrert på et av følgende faste svaralternativer: 0 (ingen), 1-5, 6-9, 10-19, 20 og flere ganger. I tillegg til dette er det beregnet følgende mål for friluftslivsaktivitet:

A. Antall ganger en aktivitet er utført siste 12 måneder

På grunnlag av svarfordelingen er det regnet ut gjennomsnittlig antall ganger ulike aktiviteter er utført siste 12 måneder. Dette er et brukbart mål på omfanget av utøvingen av en aktivitet. Ved å summere dette gjennomsnittet for alle friluftslivsaktivitetene, får vi et mål på friluftsliv samlet. Et problem her er imidlertid at de ulike typer aktiviteter da blir tillagt samme vekt. En dagstur i fjellet blir sidestilt med en løpetur, bærtur o.l. selv om fjellturen tar mye lenger tid og utbyttet i form av naturopplevelse, mosjon o.l. er svært forskjellig. Dette målet er likevel alt i alt det beste og mest relevante målet på omfanget av friluftsliv i ferieundersøkelsen.

Ved beregning av antall ganger eller turer, har en for intervallene 1-5, 6-9 og 10-19 lagt midtverdiene til grunn. For det åpne intervallet 20 og over, har en anslått lengden på intervallet ved å forutsette at verdiene fordeler seg jevnt avtagende fra gjennomsnittlig hyppighet i intervallet 10-19 ganger til null. Gjennomsnittet for 20 og flere ganger er satt til en tredjedel av lengden på det beregnede intervall. Metoden er skissert i figur 1 på neste side. En nærmere redegjørelse for beregningsmåten er gitt i vedlegg 1.

Figur 1. Oversikt over beregningsmetoden for gjennomsnittlig antall turer i Ferieundersøkelsen 1982

K i l d e : Tilfeldig valgt eksempel.

B. Andel som har utøvd en aktivitet siste 12 måneder

Et annet og noe grovere mål er andelen som har utøvd en aktivitet en eller flere ganger siste 12 måneder, det vil si prosentdelen som oppga antall ganger forskjellig fra null. Dette målet sier noe om bredden i deltakingen, det vil si andelen av befolkningen som deltok i aktiviteten, men ikke noe om omfanget regnet i antall ganger eller timer.

C. Antall ulike typer aktiviteter utøvd siste 12 måneder

Dette er også et mål som vil bli noe brukt i denne analysen. I likhet med pkt. B ovenfor sier ikke dette målet så mye om hvor aktiv en person er på friluftslivsområdet. Derimot kan det være en indikasjon på hvor allsidig friluftsliv personen har. Men også dette er et nokså grovt mål. Når vi skal vurdere allsidighet, vil det nemlig også være av betydning hvor ofte ulike aktiviteter blir utført og hva slags aktiviteter det er tale om. En fottur til fjells kan være mye mer enn en løpetur eller bærtur.

I tidsnyttingsundersøkelsen, som bygger på registrering av tid brukt til ulike aktiviteter gjennom et helt år, er det tre aktivitetsmål (D-F) som er aktuelle å bruke. Men bare ett av disse målene er direkte sammenliknbart med et tilsvarende mål i ferieundersøkelsen (jfr. mål F).

D. Gjennomsnittlig tid pr. dag til en aktivitet

Dette er det sentrale målet i tidsnyttingsundersøkelsen og følger direkte av dagbokføringen. For en enkel dag kan det være nokså tilfeldig hvor mye tid en person bruker til friluftsliv. Men slår vi dagbøkene for mange personer sammen, gir gjennomsnittet pr. dag et brukbart mål på hvor mye disse personene over en lengre periode bruker til friluftslivsaktiviteter på en gjennomsnittlig dag.

E. Andel som har utført en aktivitet pr. dag

Dette målet viser hvor stor andel av alle personer eller av bestemte grupper av personer som i gjennomsnitt pr. dag utøver en aktivitet. Slike andeler er ikke sammenliknbare med mål B, da dette siste viser andel som har utøvd en aktivitet en eller flere ganger siste 12 måneder.

Andelen som utførte en aktivitet pr. gjennomsnittlig dag (mål E) vil være mindre enn eller lik andelen som utøvde en aktivitet siste 12 måneder (mål B), fordi bare en del av de personene som er aktive på årsbasis vil utøve aktiviteten i løpet av en registreringsdag. Forskjellen vil være større jo mer sjelden aktiviteten forekommer.

F. Antall dager en aktivitet er utført i løpet av et år

På grunnlag av dagbokopplysningene i tidsnyttingsundersøkelsen kan vi også beregne hvor mange dager ulike aktiviteter blir utøvd av gjennomsnittspersonen i løpet av et år. Dette fås enkelt ved å multiplisere mål E med 365 dager. Dersom f.eks. 5 prosent av alle personer utfører en bestemt aktivitet pr. dag, så betyr dette også at hver person gjennomsnittlig utfører denne aktiviteten $365 \cdot 0.05 = 18$ dager pr. år. Dersom vi i tillegg går ut fra at denne aktiviteten bare blir utført en gang pr. dag på disse 18 dagene, så blir mål F det samme som mål A. Forutsetningen om bare en utøving pr. dag er nok ikke helt oppfylt for alle aktiviteter, f.eks. bading, joggeturer o.l. De andre friluftslivsaktivitetene blir derimot sjelden utført mer enn en gang daglig.

Metodene for å beregne disse to målene (A og F) vil likevel være nokså forskjellige. Det er derfor ikke å vente at de gir nøyaktig samme resultat. Forskjellene bør på den andre siden ikke være altfor store. En sammenlikning av disse to målene skulle iallfall gi en viss kontroll på de to undersøkelsene.

3. FRILUFTSLIV I 1980-81 IFØLGE TIDSNYTTINGSUNDERSØKELSEN

3.1. Friluftsliv i forhold til tidsbruk ellers

Tabell 1 viser hvordan friluftsliv står i forhold til bruken av dagen ellers. Vi ser at gjennomsnittspersonen i alt hadde 6,0 timer fritid pr. dag i 1980-81 hvorav 0,3 timer er tid til friluftsliv. En fjerdedel av døgnet er altså fritid, og om lag 5 prosent av denne fritiden blir brukt til friluftsliv.

Tid til fritid omfatter, ved siden av friluftsliv og spaserturer, også underholdning, sosialt samvær, fjernsynsseing, lesing, hobbyarbeid, organisasjonsdeltakelse, avslapping o.l. og reiser i samband med fritid.

Ellers hadde gjennomsnittsnordmannen 3,5 timer inntektsgivende arbeid pr. dag i 1980-81 (tabell 1), brukte 3,7 timer til husholdsarbeid (husarbeid, innkjøp, omsorgsarbeid, vedlikeholdsarbeid) og 10,2 timer til personlige behov (personlig pleie, søvn og måltider).

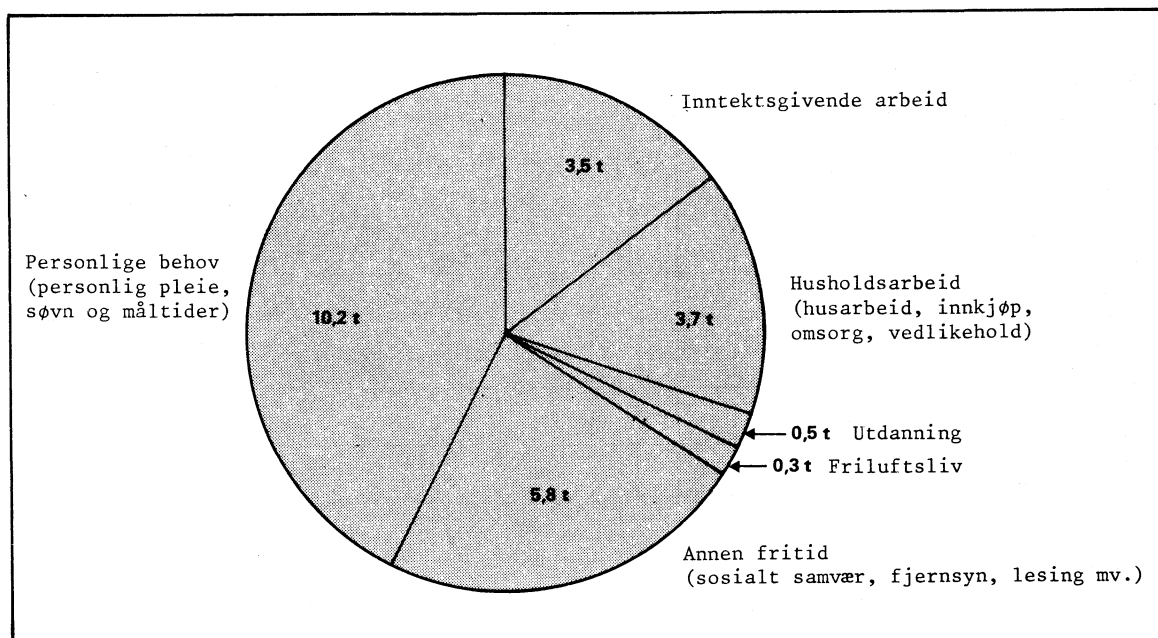
Hovedtrekkene i bruken av tid er illustrert i figur 2.

Tabell 1. Døgnet etter tid nyttet til forskjellige aktiviteter, og andel som utførte aktivitetene. Gjennomsnitt for alle ukedager. 1971-72 og 1980-81

	1971-72			1980-81		
	Tid pr. dag for alle personer	Andel som utførte aktiviteten	Tid pr. dag for de som utførte aktiviteten	Tid pr. dag for alle personer	Andel som utførte aktiviteten	Tid pr. dag for de som utførte aktiviteten
	Timer	Prosent	Timer	Timer	Prosent	Timer
I alt	24,0			24,0		
Inntektsgivende arbeid	3,6	47	7,6	3,5	46	7,6
Husholdsarbeid	4,0	88	4,6	3,7	91	4,0
Personlige behov	10,5	99	12,1	10,2	100	10,2
Utdanning	0,3	6	5,2	0,5	10	5,1
Friluftsliv	0,3	12	2,1	0,3	15	1,9
Annen fritid	4,9	98	4,9	5,7	99	5,7
Annet	0,3	:	:	0,1	11	0,9

K i l d e: Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 og 1980-81.

Figur 2. Bruk av døgnetts 24 timer. 1980-1981

K i l d e : Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81.

3.2. Samlet tid til friluftsliv

Ifølge Tidsnyttingsundersøkelsen brukte gjennomsnittsnordmannen ca. 0,3 timer pr. dag til friluftsliv i 1980-81. Dette er et gjennomsnitt som gjelder hver dag året rundt uansett om det er hverdag eller helgedag, arbeidsdag eller fridag. For en uke tilsvarende dette om lag 2 timer med friluftsliv og for hele året 106 timer eller om lag 13 arbeidsdager a 8 timer.

Friluftsliv omfatter her som nevnt tidligere følgende aktiviteter: Fotturer og skiturer i skog og mark eller fjellet, bær- og soppturer, båtturer, bading og soling, sykkelturner, fisketurner, jogging, løping og konkurranseidrett. Alle slike turer over 10-15 minutters varighet skal i prinsippet være med. Men som omtalt tidligere er det rimelig å gå ut fra at tidsnyttingsundersøkelsen ikke får registrert friluftsliv i forbindelse med ferier og helgeturer like fullstendig som ellers. Gjennomsnittet på 0,3 timer pr. dag er nok derfor heller for lavt enn for høyt.

Selv om vi her har regnet ut et gjennomsnitt pr. dag, så betyr ikke dette at alle personer utøver friluftsliv hver dag. Tvert om viser tabell 2 at bare 15 prosent av oss brukte tid til friluftsliv på en gjennomsnittsdag i 1980-81. Hver dag år ut og år inn er altså i gjennomsnitt 15 prosent av alle voksne personer i Norge ute på en eller flere friluftsturer. Dette tilsvarende om lag 435 000 personer i alderen 16-74 år som utøver friluftsliv hver dag. I tillegg kommer et stort antall barn under 16 år og pensjonister over 74 år.

Andelen på 15 prosent som utøver friluftsliv på en gjennomsnittlig dag, kan vi også framstille på en annen måte. Dette betyr nemlig også at den voksne gjennomsnittspersonen i Norge i 1980-81 utøvde friluftsliv om lag en dag i uken hele året igjennom. Denne personen drev altså med friluftsliv på i alt 55 dager i 1980-81. Og de som utøvde friluftsliv gjorde det gjennomsnittlig 1,9 timer pr. dag (tabell 2).

Disse tallene gjelder som nevnt gjennomsnittspersonen i Norge. Men det er klart at bak disse tallene skjuler det seg store forskjeller. Noen er typiske friluftslivsmennesker, mens andre driver lite eller ingenting med friluftsliv. Slike forskjeller får vi imidlertid ikke fram på grunnlag av data fra tidsnyttingsundersøkelsen.

Som nevnt tidligere omfatter disse resultatene konkurranseidrett/trening og soling uten at dette er vanlige friluftslivsaktiviteter. Det er vanskelig å si hvor stor del av aktivitetene "Bading og soling" og "Konkurranseidrett, trening og jogging" som dette gjelder. Ifølge Tidsnyttingsundersøkelsen blir om lag halvparten av "Bading og soling" utført på egen tomt (jfr. tabell 25), så det er ikke urimelig å regne at halvparten av "Bading og soling" er soling. Tabell 2 viser også at "Konkurranseidrett, trening og jogging" har økt sterkt fra 1971-72 til 1980-81. Det meste av denne økningen er nok jogging, så et rimelig anslag er kanskje også at halvparten av denne aktiviteten er konkurranseidrett og trening. Dersom vi på denne måten holder et grovt anslag for konkurranseidrett/trening og soling utenfor, blir tid brukt til friluftsliv redusert fra 2 til 1,5 timer pr. uke.

Tabell 2. Tid nyttet til forskjellige fritidsaktiviteter, andel som utførte aktivitetene og tid pr. dag. Gjennomsnitt for alle dager, 1971-72 og 1980-81

	1971-72			1980-81		
	Tid pr. dag for alle personer	Andel som utførte aktiviteten	Tid pr. dag for de som utførte aktiviteten	Tid pr. dag for alle personer	Andel som utførte aktiviteten	Tid pr. dag for de som utførte aktiviteten
	Timer	Prosent	Timer	Timer	Prosent	Timer
Fritid i alt	5,19	98	5,3	6,03	99	6,1
Friluftsliv	0,26	12	2,1	0,29	15	1,9
Skiturer	0,04	1	3,1	0,04	2	2,5
Fotturer i skog og mark	0,06	3	2,2	0,03	2	2,0
Bær- og soppturer				0,01	-	2,4
Båtturer	0,02	1	2,4	0,02	1	3,6
Bading og soling	0,05	3	1,5	0,05	4	1,4
Sykkelturer	0,05 ¹⁾	2	2,0	0,01	1	1,6
Fisketurer				0,03	1	2,7
Konkurranseidrett, løping, jogging	0,04	4	1,1	0,09	7	1,3
Annen fritid	4,94	98	5,1	5,74	99	5,8
Spaserturer	0,15	14	1,1	0,14	13	1,1
Andre turer	0,07 ¹⁾	4	1,6	0,07	4	1,6
Underholdning	0,12	7	1,8	0,16	9	1,9
Sosialt samvær	1,79	71	2,5	2,03	81	2,5
Fjernsynsseing	1,02	60	1,7	1,27	71	1,8
Lesing	0,70	70	1,0	0,75	70	1,1
Annen fritid	0,70	51	1,4	0,88	57	1,5
Reiser i samband med fritid	0,38	37	1,1	0,44	40	1,1
Reiser til fots eller med sykkel i samband med arbeid, husholdsarbeid, utdanning og fritid	0,30	:	:	0,37	:	:

1) Anslag. Sykkelturer, fisketurer og andre turer var slått sammen i 1971-72.

K i l d e: Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 og 1980-81.

3.3. Andre aktiviteter i friluft

Friluftsliv i tabell 2 omfatter ikke spaserturer og arbeids-, husholds- og fritidsreiser til fots eller med sykkel, selv om dette er aktiviteter som er nokså like en del andre friluftslivsaktiviteter. I 1980-81 brukte gjennomsnittspersonen ifølge tabell 2 0,14 timer pr. dag til spaserturer og 0,37 timer pr. dag til reiser til fots eller med sykkel. Til sammen blir det altså brukt om lag ½ time pr. dag til disse aktivitetene eller 3½ time pr. uke. Den gjennomsnittlige voksne personen i Norge bruker altså mer tid til spaserturer og reiser til fots og med sykkel pr. dag enn til alle friluftslivsaktiviteter samlet. Til friluftsliv, idrett og mosjon i alt brukte denne gjennomsnittspersonen i 1980-81 derfor om lag 0,85 timer pr. dag eller 6 timer pr. uke.

3.4. Omfanget av de forskjellige friluftslivsaktivitetene

Ser vi på tid brukt pr. gjennomsnittsdag for de forskjellige aktiviteter (tabell 2), ser vi at konkurranseidrett, trening og jogging skiller seg klart ut med 0,09 timer (vel 5 minutter) pr. dag. Bading og soling utgjør 0,05 timer og skiturer 0,04 timer pr. dag. De andre friluftslivsaktivitetene ligger mellom 0,03 og 0,01 timer pr. dag.

En bedre illustrasjon av forskjellene mellom aktivitetene får vi kanskje ved å se på tidsforbruket pr. år eller beregnet antall turer pr. år (tabell 3).

Konkurranseidrett, løping og jogging utgjør 33 timer eller 25 ganger pr. år, men en del av dette gjelder som tidligere nevnt aktiviteter som ikke regnes som friluftsliv i vanlig forstand. Selv når vi tar hensyn til dette, er nok løping og jogging den mest utbredte friluftslivsaktiviteten.

Bading og soling er også mer vanlig enn andre aktiviteter med 18 timer eller 13 ganger pr. år. Deretter følger skiturer og fotturer som begge utøves henholdsvis 6 og 5 ganger pr. år, mens gjennomsnittet for fisketurer er 4 ganger og for bær og soppturer, båtturer og sykkelturner 2 ganger.

Tabell 3. Tid nyttet til forskjellige friluftslivsaktiviteter pr. år, tid pr. dag for de som deltok og beregnet antall turer pr. år. 1971-72 og 1980-81

	1971-72			1980-81		
	Tid pr. år for alle personer	Tid pr. dag for de som deltok	Turer pr. år for alle personer	Tid pr. år for alle personer	Tid pr. dag for de som deltok	Turer pr. år for alle personer
	Timer	Timer	Antall	Timer	Timer	Antall
Friluftsliv i alt	95	2,1	50	106	1,9	59
Skiturer	15	3,1	5	15	2,5	6
Fotturer i skog, mark	22	2,2	10	11	2,0	5
Bær- og soppturer				4	2,4	2
Båtturer	7	2,4	3	7	3,6	2
Bading og soling	18	1,5	12	18	1,4	13
Sykkelturer	18	2,0	8	4	1,6	2
Fisketurer				11	2,7	4
Konkurranseidrett, løping, jogging	15	1,1	14	33	1,3	25
<u>Annen fritid</u>						
Av dette:						
Spaserturer	55	1,1	50	51	1,1	47
Andre turer	26	1,6	16	26	1,6	16
Reiser i tilknytning til fritid ..	139	1,1	126	161	1,1	146

K i l d e: Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 og 1980-81.

Tallene for enkelte aktiviteter kan synes svært lave. Men her må vi huske på at de fleste friluftslivsaktiviteter er sesongpreget. Aktiviteten i sesongen vil være betydelig høyere enn tallene på årsbasis gir uttrykk for. Det vil derfor bli brukt vesentlig mer tid til aktivitetene pr. dag i sesongen. Dersom badesesongen f.eks. regnes til 3 måneder, så bruker gjennomsnittspersonen 0,2 timer pr. dag (0,05 · 4) gjennom hele denne sesongen til bading og soling, noe som tilsvarer nesten 1½ time pr. uke. Og dersom skisesesongen varer 4 måneder, så vil det i denne tida bli brukt 0,12 timer pr. dag til skiturer eller nesten 1 time pr. uke. Bær- og soppturer er vel kanskje den av friluftslivsaktivitetene som er mest konsentrert i tid. Denne sesongen varer vel nesten ikke mer enn en måned, noe som tilsvarer om lag 3/4 time pr. uke brukt til slike turer i denne måneden. Sesongen for de andre aktivitetene er noe lenger, men også for disse gjelder at utøvingen ikke på langt nær skjer hele året.

Vi kan si at tiden som brukes til en friluftslivsaktivitet bestemmes som produktet av antall turer og varigheten av den enkelte tur. Tid pr. dag for de som utførte aktiviteten (tabell 3), er her brukt som uttrykk for varigheten av de forskjellige typer turer. Noen av tallene er usikre fordi det er relativt få turer som ligger til grunn for hvert tall. Men resultatene tyder på at båtturer varer lengst, med et gjennomsnitt på 3,6 turer, og konkurranseidrett, trening og jogging kortest med 1,3 timer pr. gang.

Følgende eksempler gir en antydning av spredningen med hensyn til varigheten av noen typer turer:

For skiturer viste Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81 en gjennomsnittlig varighet på 2,5 timer. Antall observasjoner var 108. Av observasjonene lå 24 prosent mellom 2 og 3 timer, mens 70 prosent hadde en varighet på mellom 1 og 4 timer. 10 prosent av turene varte i mindre enn 1 time, mens 19 prosent hadde en varighet på 4 timer eller mer.

Fotturer varte i gjennomsnitt 2,0 timer. Antall observasjoner var 113. Av observasjonene lå 14 prosent under 1 time, 65 lå mellom 1 og 3 timer, og 21 prosent over 3 timer.

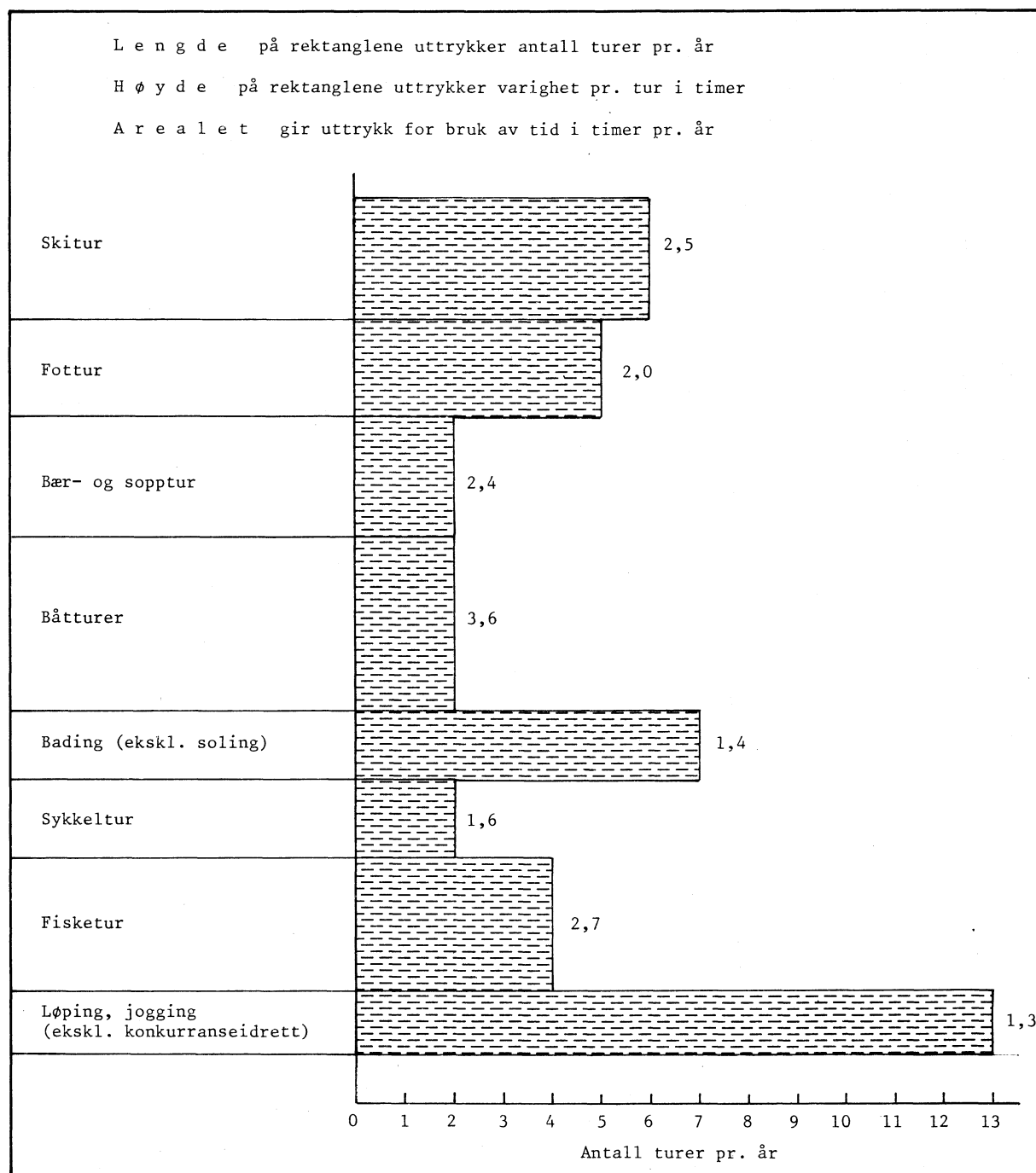
Gjennomsnittlig varighet på sykkelture var 1,6 timer. Det var 58 observasjoner. Av turene hadde 76 prosent en varighet på mellom 0,5 og 2,5 timer, 5 prosent varte kortere, 19 prosent lengre.

Konkurranseidrett, løping og jogging varte i gjennomsnitt 1,3 timer. Tallet på observasjoner var 442. Fordelingen av turene etter varighet var:

Varighet, timer:	Under 0,5	0,5- 0,9	1,0- 1,4	1,5- 1,9	2,0- 2,4	2,5- 2,9	3 og over
Andel, prosent:	13	24	24	15	12	7	6

Sammenhengen mellom antall turer, varighet og tidsforbruk pr. år er illustrert i figur 3. Vi ser for eksempel at skiturer med gjennomsnittlig 6 turer pr. år og varighet 2,5 timer pr. tur tilsvarer om lag samme bruk av tid på årsbasis som løping og jogging med gjennomsnittlig 13 turer av 1,3 timers varighet.

Figur 3. Antall turer, varighet pr. tur og samlet bruk av tid pr. år for ulike friluftslivsaktiviteter

K i l d e : Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81.

4. FRILUFTSLIV I 1982 IFØLGE FERIEUNDERSØKELSEN

4.1. Omfanget av friluftsliv i 1982

I Ferieundersøkelsen 1982 ble det hentet inn opplysninger om utøving av forskjellige friluftslivsaktiviteter i løpet av siste 12 måneder, det vil si for perioden september 1981 til august 1982. Intervjuet omfattet 12 forskjellige aktiviteter, men en av disse - kortere mosjonsturer - er her holdt utenfor friluftslivsbegrepet, blant annet for å få bedre sammenliknbarhet med tidsnyttingsundersøkelsene.

Ser vi på befolkningen 16-74 under ett, hadde 94 prosent deltatt i en eller flere av de 11 aktivitetene som vi regner som friluftsliv. Andelen som deltok varierer ellers sterkt fra gren til gren (tabell 4). Mens 71 prosent hadde vært på fottur og 70 prosent hadde badet ute, var det 25 prosent som hadde overnattet ute i telt og bare 9 prosent som hadde vært på jakt.

For noen aktiviteter er andelen som bare deltar mellom 1 og 5 ganger i løpet av et år, ganske høy. At 76 prosent av de som var på bær- eller sopptur bare deltok 1-5 ganger, kan forklares med kort sesong. Men også for aktiviteter med forholdsvis lang sesong, som fotturer, hadde 30 prosent av deltakerne mindre enn 6 turer i året.

Som en samlet karakteristikk av fotturer i skog, mark og fjell kan vi si at vel 1/4 av befolkningen ikke deltar, 1/4 er lite aktive (1-5 ganger), 1/4 er middels aktive (6-19 ganger) og 1/4 er høyaktive (20 ganger og over).

Gjennomsnittlig antall turer pr. år for alle personer i alderen 16-74 år under ett, var 68. Det vil si at den voksne gjennomsnittsnordmann utøvde en eller annen form for friluftsliv 1,3 ganger pr. uke. Noen aktiviteter er mer populære enn andre. Folk badet ute gjennomsnittlig 15 ganger, gikk på fottur i skog, mark eller fjell 10 ganger, løp eller jogget 10 ganger og gikk på skitur 8 ganger pr. år. Tilsammen utgjør disse 4 aktivitetene 43 turer eller vel 60 prosent av samtlige turer (tabell 4).

Tabell 4. Personer 16-74 år etter deltaking i ulike friluftslivsaktiviteter, og gjennomsnittlig antall ganger pr. år. 1982

	I alt	Ikke deltatt	Deltatt, antall ganger pr. år					Gjennomsnitt pr. år		Personer som svarte
			I alt	1-5	6-9	10-19	20 og over	Alle personer	Deltakere	
			Prosent					Ganger		Antall
Friluftsliv i alt	100	6	94	:	:	:	:	68	72	2 387
Bærtur, sopptur	100	50	50	38	7	4	2	3	5	2 342
Motorbåttur, seiltur	100	55	45	22	6	8	10	5	11	2 339
Roing, padling	100	69	31	18	4	4	5	3	9	2 337
Overnatting ute	100	75	25	15	4	4	3	2	8	2 340
Løpetur, joggetur	100	60	40	9	4	7	21	10	25	2 338
Sykkeltur	100	65	35	10	5	6	15	7	19	2 341
Jakt	100	91	9	4	1	2	2	1	9	2 338
Bading ute	100	30	70	13	8	15	34	15	21	2 329
Fottur i skog, mark, fjell	100	29	71	22	11	15	23	10	14	2 330
Skitur i skog, mark, fjell	100	39	61	17	11	15	18	8	14	2 336
Fisking	100	51	49	20	9	10	11	6	11	2 328
Kortere mosjonsturer ¹⁾ ..	100	37	63	8	5	9	41	22	35	2 326

1) Ikke regnet med i Friluftsliv i alt.

K i l d e: Ferieundersøkelsen 1982.

Tabell 5. Andel av personer som deltok, gjennomsnittlig antall turer og beregnet antall turer i millioner, for forskjellige friluftslivsaktiviteter. 1970, 1974 og 1982

	Andel som deltok, prosent ¹⁾			Gjennomsnittlig antall turer for alle personer			Beregnet antall turer i millioner ²⁾		
	1970	1974	1982	1970	1974	1982	1970	1974	1982
Friluftsliv i alt	:	91	94	52	60	68	142	168	201
Bærtur, sopptur	51	54	50	2	2	3	5	6	9
Motorbåttur, seiltur	36	39	45	4	4	5	11	11	15
Roing, padling	30	35	31	3	4	3	8	11	9
Overnatting ute	26	26	25	3	2	2	8	6	6
Løpetur, joggetur	16	24	40	3	6	10	8	17	29
Sykkeltur	:	17	35	:	3	7	:	8	21
Jakt	6	8	9	1	1	1	3	3	3
Bading ute	56	52	70	9	7	15	25	20	44
Fottur i skog, mark, fjell	:	64	71	6	13	10	16	37	29
Skitur i skog, mark, fjell	:	51	61	11	8	8	30	22	24
Fisking	:	55	49	10	10	6	27	28	18

1) Opplysning om andel som deltok mangler for en del aktiviteter i 1970, på grunn av avvikende gruppering. 2) Som grunnlag for beregningen er nyttet anslag for befolkningen 16-74 år, for 1970 2,738 millioner, for 1974 2,808 millioner og for 1982 2,949 millioner.

K i l d e: Ferieundersøkelsene.

Tabell 5 gir en oversikt over andel som deltok, gjennomsnittlig antall turer for alle personer og beregnet antall turer i millioner pr. år, på grunnlag av ferie- og friluftslivsundersøkelsene 1970, 1974 og 1982.

Det er relativt små endringer i antall turer pr. år, med unntak for løpe- og joggeturer, sykkel- turer og bading ute som viser sterk vekst, mens fisking og fotturer i skog og mark viser tilbakegang.

Tallene for beregnet antall turer er også påvirket av veksten i befolkningen 16-74 år, som fra 1974 til 1982 var ca. 5 prosent. I alt ble det utøvd omkring 200 millioner friluftslivsturer i 1982. Omtrent halvparten av dette er løpe- og joggeturer, bading ute og fotturer i skog, mark og fjell.

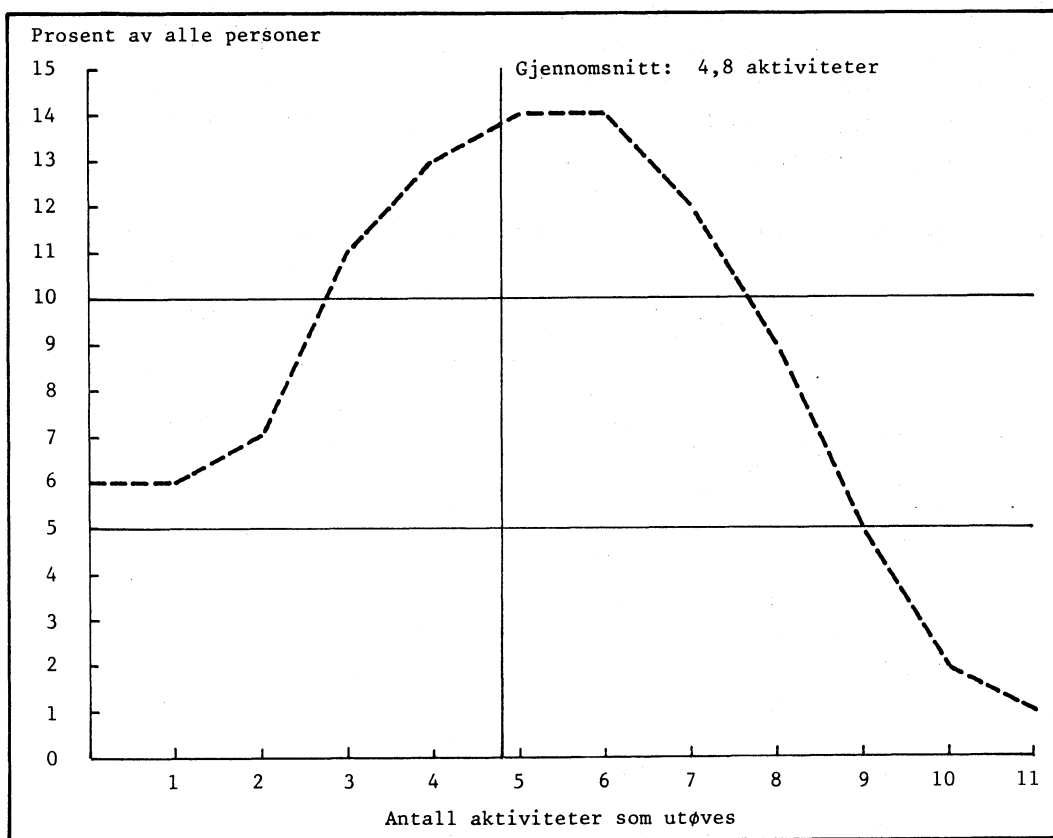
4.2. Antall aktiviteter og antall turer

Vi vil i dette avsnittet se på noen mål for friluftsliv i alt på grunnlag av feriedata. Friluftsliv, slik vi har avgrenset det foran, består av 11 aktiviteter. Et mål for friluftsliv i alt er antall aktiviteter den enkelte har utøvd i løpet av et år. Dette målet sier noe om spredning av aktiviteten på forskjellige grener eller typer.

Figur 4 viser at befolkningen fordeler seg tilnærmet normalt etter antall aktiviteter. Andelen som utøver mindre enn 4 aktiviteter pr. år er 30 prosent, 53 prosent utøver fra 4 til og med 7 aktiviteter og 17 prosent fra 8-11 aktiviteter.

Tabell 6 viser hvordan menn og kvinner i forskjellige aldersgrupper, fordeler seg etter antall aktiviteter. Menn har gjennomsnittlig noen flere aktiviteter enn kvinner, men forskjellen er liten, 5,2 aktiviteter for menn og 4,5 for kvinner. Andelen som ikke deltar i noen friluftslivsaktivitet er svært lav for begge kjønn i alle aldersklasser under 55 år. Av kvinnene i aldersklassen 55-64 år er det 14 prosent og i aldersklassen 65-74 år 39 prosent som ikke deltar i noen aktivitet. For menn er andelen som ikke deltar betydelig lavere, henholdsvis 7 prosent i aldersklassen 55-64 år og 10 prosent i aldersklassen 65-74 år.

Figur 4. Personer 16-74 år etter antall friluftslivsaktiviteter pr. år. 1982

K i l d e : Ferieundersøkelsen 1982.

Tabell 6. Personer 16-74 år i grupper for kjønn og alder, etter antall friluftslivsaktiviteter pr. år. 1982

	I alt	Antall aktiviteter						Gjennomsnittlig antall aktiviteter	Tallet på observasjoner
		0	1-2	3-4	5-6	7-8	9-11		
Prosent									
Alle personer	100	6	14	24	28	21	8	4,8	2 387
Menn	100	4	11	24	28	25	10	5,2	1 156
15-24 år	100	0	5	14	31	35	16	6,3	218
25-34 "	100	2	5	19	29	31	14	6,0	226
35-44 "	100	2	6	21	29	27	15	5,9	218
45-54 "	100	5	13	25	35	17	5	4,7	164
55-64 "	100	7	19	31	21	20	3	4,2	174
65-74 "	100	10	26	39	19	6	1	3,3	156
Kvinner	100	8	16	25	28	18	6	4,5	1 231
15-24 år	100	1	8	19	28	29	15	6,0	230
25-34 "	100	3	9	26	32	23	8	5,3	281
35-44 "	100	1	7	29	37	19	4	5,1	211
45-54 "	100	5	20	24	33	16	2	4,4	172
55-64 "	100	14	28	30	21	6	2	3,2	195
65-74 "	100	39	32	19	7	2	0	1,6	142

Tabell 7 viser befolkningen 16-74 år i grupper for kjønn og alder fordelt etter antall turer i alt pr. år. Gjennomsnittet for alle ligger på 68 ganger pr. år, mennene noe høyere med 76 ganger, mot 61 ganger for kvinnene. Andelen som er mest aktive, det vil si utøver friluftsliv mer enn 124 ganger i året, er høyest i yngste aldersklasse og avtar med alderen, raskere for kvinnene enn for mennene. I aldersklassen 15-24 er det liten forskjell på aktiviteten blant kvinner og menn, andelen med høyest aktivitet er for eksempel henholdsvis 23 og 27 prosent.

Tabell 7. Personer 16-74 år i grupper for kjønn og alder, etter antall turer i alt pr. år. 1982

	I alt	Antall ganger pr. år						Gjennomsnittlig antall ganger	Antall ganger pr. aktivitet	Tallet på observasjoner
		0	1-24	25-49	50-99	100-124	125 og over			
		Prosent							Antall	
Alle personer	100	6	20	18	29	11	16	68	14	2 387
Menn	100	4	17	18	29	13	19	76	15	1 156
15-24 år	100	0	9	11	39	15	27	95	15	218
25-34 "	100	2	13	19	29	14	24	86	14	226
35-44 "	100	2	15	15	29	16	23	87	15	218
45-54 "	100	5	18	21	27	12	17	69	15	164
55-64 "	100	7	23	24	23	12	12	61	15	174
65-74 "	100	10	26	24	26	10	5	47	14	156
Kvinner	100	8	23	19	29	8	13	61	14	1 231
15-24 år	100	1	13	16	35	13	23	84	14	230
25-34 "	100	3	19	17	36	8	16	70	13	281
35-44 "	100	1	14	20	29	10	13	73	14	241
45-54 "	100	5	26	20	28	9	12	61	14	172
55-64 "	100	14	35	18	23	6	4	40	13	195
65-74 "	100	39	32	17	10	1	0	17	11	142

Figur 5 viser gjennomsnittlig antall turer i alt etter tallet på aktiviteter som utøves. Antall turer ser ut til å øke nokså jevnt med tallet på aktiviteter. Tendensen er altså at jo flere aktiviteter som utøves, jo større blir tallet på turer i alt. Dette antyder at tallet på aktiviteter en person utøver, stort sett kan brukes som indikator på omfanget av friluftsliv i alt.

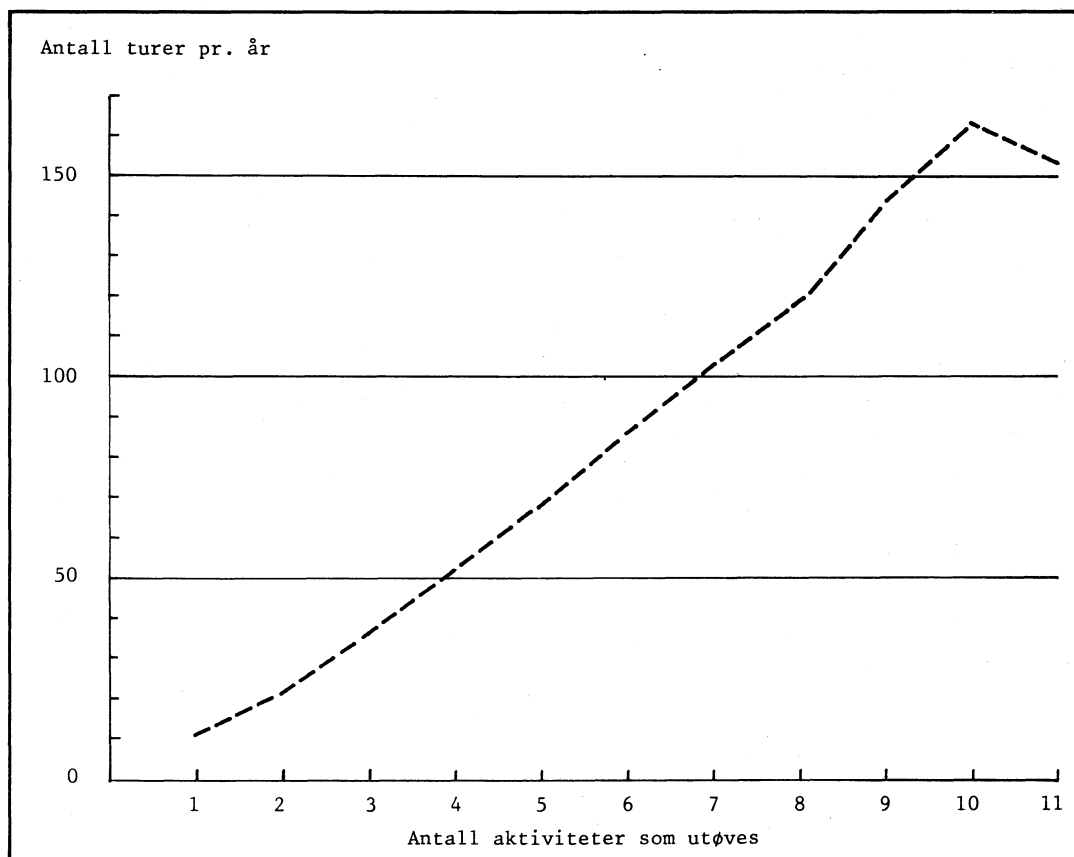
Som det fremgår av oppstillingen nedenfor, øker også antall turer pr. aktivitet når tallet på aktiviteter øker.

Antall aktiviteter:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Antall turer:	11	21	36	52	68	86	103	119	144	163	153
Turer pr. aktivitet:	11	11	12	13	14	14	15	15	16	16	14

Det fremgår dessuten av tabell 7 ovenfor at antall ganger pr. aktivitet varierer lite etter alder og kjønn. For menn varierer forholdstallet mellom 15 og 14 ganger i de ulike aldersgruppene, for kvinner mellom 14 og 11.

I store trekk vil det altså være slik at personer med et stort antall turer også vil utøve mange forskjellige aktiviteter. Personer som har få turer vil stort sett utøve et lite antall ulike aktiviteter. I tillegg til at antall turer i alt pr. år er et brukbart mål på omfang av friluftsliv, tyder dette på at antall turer i alt også er en brukbar indikator på hvor allsidig friluftslivet er.

Figur 5. Sammenhengen mellom antall aktiviteter og samlet antall turer pr. år. 1982

K i l d e : Ferieundersøkelsen 1982.

4.3. Friluftslivsaktiviteter i ferien

I Ferieundersøkelsen 1982 er det stilt spørsmål om friluftslivsaktivitet (og andre fritidsaktiviteter) i ferien. Se skjema (vedlegg 3).

Tallene gjelder lengste sommerferietur i perioden mai - august 1982. Friluftslivsaktivitet på andre sommerferieturer og ferieturer i resten av året er altså ikke tatt med. Gjennomsnittstallene er regnet for hele befolkningen, inkludert de som ikke var på sommerferietur. Dette er gjort for at omfanget av friluftslivsaktivitet i ferien skal kunne sammenliknes direkte med omfanget av friluftslivsaktivitet for hele året.

I tabell 8 har en stilt sammen friluftslivsaktiviteter på lengste sommerferietur 1982 og friluftslivsaktiviteter på årsbasis, september 1981 - august 1982. Ser vi på aktiviteter som i store trekk er sammenliknbare (tallene som er understreket i tabell 8), får vi en sum på 35,3 ganger for hele året, og 9,2 ganger for lengste sommerferietur. Det vil si at aktiviteten i ferien utgjør 26 prosent av aktiviteten gjennom hele året.

Regnet på grunnlag av hele befolkningen, var tallet på ferieturdager i perioden 1/9-81 til 31/8-82 i alt 16, og av dette utgjorde lengste sommerferietur 10 dager. Ser vi bare på de utvalgte aktivitetene, ble de utøvd gjennomsnittlig ca. 6 ganger pr. uke i ferien mot ca. 1 gang pr. uke i resten av året.

Tabell 8. Omfang av noen friluftslivsaktiviteter på lengste sommerferietur 1982, og for perioden september 1981 til august 1982. Gjennomsnitt for hele befolkningen 16-74 år

Friluftslivsaktiviteter: Hele året/ Sommerferien	Antall ganger	
	Hele året	Sommerferien
Bærtur, sopptur	2,6	
Motorbåttur, seilbåttur (hele året)	<u>4,9</u>	
Båtturer, seilbåtturer (sommerferien)		<u>1,6</u>
Rodd eller padlet	2,6	
Overnattet utendørs i telt o.l.	1,9	
Løpetur, joggetur	10,1	
Sykkeltur	6,6	
Jakt	0,8	
Badet utendørs	<u>14,6</u>	
Badet utendørs		<u>4,1</u>
Tall solbad		4,6
Fottur i skog, mark og fjell	<u>10,2</u>	
Tur i skog og mark		<u>1,7</u>
Tur i fjellet		<u>0,6</u>
Skitur i skog, mark og fjell	8,4	
Fisket	<u>5,6</u>	
Fisket		<u>1,2</u>
Sum for sammenliknbare aktiviteter (tallene understreket ovenfor)	35,3	9,2

5. SAMMENLIKNING AV RESULTATER I DE TO UNDERSØKELSENE OG ENDRINGER I 1970-ARENE

5.1. Utviklingen av friluftsliv i alt

Som nevnt er målemetodene i tidsnyttingsundersøkelsen og ferieundersøkelsen svært forskjellige. Det er derfor interessant å sammenlikne resultatene i disse to undersøkelsene. Dersom undersøkelsene viser om lag samme omfang og utvikling i friluftslivet, så vil dette styrke oss i troen på at vi har målt det vi er ute etter å måle, nemlig utøving av friluftsliv, og at denne målingen er noenlunde riktig.

Nå er det ikke å vente at undersøkelsene skal vise helt samme resultat. Til det er oppleggene for forskjellige. I kapittel 2 har vi vist at det også er en rekke mindre forskjeller i definisjonen av de ulike aktivitetene. Dessuten er det forskjellige feilkilder knyttet til hver av undersøkelsene. Alt dette kompliserer en sammenlikning.

I slike situasjoner er det ofte vanlig å finne at ulike metoder kan vise nokså store forskjeller i omfang på det fenomen vi er ute etter å måle. Dette er også relativt lett å akseptere og finne forklaring på ut fra forskjeller i opplegg. Derimot bør ulike metoder gi mer like resultat når det gjelder utviklingen over en viss periode, noe som en også ofte finner ved slike sammenlikninger.

I kapittel 3 og 4 har vi presentert resultatene fra tidsnyttings- og ferieundersøkelsene hva angår omfang og fordeling av friluftsliv. I tabell 9 har vi stilt sammen noen resultater fra disse to undersøkelsene. I denne tabellen er brukt et aktivitetsmål som er mer direkte sammenliknbart mellom de to undersøkelsene, nemlig antall ganger eller dager en aktivitet er utført pr. år. I Ferieundersøkelsen

beregnes dette målet direkte på grunnlag av svarfordelingen til hver aktivitet. I Tidsnyttingsundersøkelsen fås dette målet ved å multiplisere andelen som utfører en aktivitet pr. dag med 365 dager (jfr. mål A og F i 2.6).

Vi ser av tabell 9 at omfanget av friluftsliv er noe forskjellig i de to undersøkelsene. Ifølge Ferieundersøkelsen utførte gjennomsnittspersonen friluftslivsaktiviteter 68 ganger i 1982, mens Tidsnyttingsundersøkelsen tilsvarende viser 59 ganger i 1980-81. Denne forskjellen synes ikke særlig stor og må klart aksepteres ut fra de ulike metodene som ligger bak.

Men ut fra drøftingen i kap. 2 er nok forskjellen noe større. Som nevnt der omfatter "løpetur, joggetur" i Tidsnyttingsundersøkelsen også konkurranseidrett og trening, og "utendørs bading" inkluderer også solbad. Grovt regnet kan dette kanskje dreie seg om 12-15 ganger pr. år som totaltallene for Tidsnyttingsundersøkelsen må reduseres med i tabell 9.

På den andre siden er "utendørs bading" i Ferieundersøkelsen sannsynligvis for høgt i 1982 fordi det i spørsmålet dette året ikke er presisert at det bare skal regnes en bading pr. dag. Men denne feilen blir stort sett oppveiet ved at fotturer, skiturer og fisketurer i Ferieundersøkelsen 1982 sannsynligvis er noe for lave i forhold til undersøkelsene i 1970 og 1974. Grunnen til dette er at det i 1982 bare ble stilt ett spørsmål om hver av disse 3 aktivitetene, mens det tidligere er stilt 2 og 3 spørsmål om hver aktivitet.

Tabell 9. Gjennomsnittlig antall ganger (dager) ulike friluftslivsaktiviteter er utført ifølge Ferieundersøkelsen og Tidsnyttingsundersøkelsen. 1970 - 1982

	Ferieundersøkelsen			Tidsnyttingsundersøkelsen	
	1970	1974	1982	1971-72	1980-81
Friluftsliv i alt	52	60	68	50	59
Fottur i skog, mark og fjell	6	13	10	10	5
Bær- og sopptur	2	2	3		2
Overnatting ute i telt	3	2	2	:	:
Skitur i skog, mark og fjell	11	8	8	5	6
Roing, padling	3	4	3	3	2
Motorbåttur, seiltur	4	4	5		
Sykkeltur	-	3	7	2 ¹⁾	2
Fisketur	10	10	6	6 ¹⁾	4
Jakt	1	1	1	:	:
Bading ute	9	7	15	12	13
Løpetur, joggetur	3	6	10	14	25

1) Anslag. I 1971-72 ble disse to aktivitetene regnet sammen med bilturer.

På grunnlag av dette tyder disse resultatene på at Ferieundersøkelsen viser et omfang på friluftslivet som grovt regnet er om lag 50 prosent høyere enn resultatene i Tidsnyttingsundersøkelsen. Hva som er mest riktig her er vanskelig å si. I utgangspunktet vil vi nok stole mest på tidsdagbokføring som er en mer presis metode enn intervjuing. Men tabell 9 tyder på at aktiviteter som ofte blir utøvd i forbindelse med ferier, er undervurdert i Tidsnyttingsundersøkelsen. Dette gjelder f.eks. båtturer, fisketurer og fotturer. Dessuten er det nok rimelig å tro at sykkelturner er for lavt anslått i Tidsnytting fordi instruksjonen her er at turer med sykkel ikke skal registreres som sykkelturner når de er kombinert med andre formål, f.eks. fiskeing, bading o.l. Dette kan tyde på at et mer riktig anslag for utøving av friluftsliv ligger midt imellom disse to resultatene, dvs. ca. 60 ganger pr. år.

I motsetning til nivået, er utviklingen som ventet mer likt estimert i de to undersøkelsene. Feriedata viser her en økning fra 52 til 68 ganger pr. år i perioden 1970 til 1982, mens Tidsnyttingsundersøkelsene for perioden 1971-72 til 1980-81 øker fra 50 til 59 ganger pr. år. Dette tilsvarer en økning på godt 31 prosent for feriedata mot 18 prosent i tidsdata. Økningen på 18 prosent i Tidsnyttingsundersøkelsen tilsvarer økningen fra 12 til 15 prosent i andelen av alle personer som utøver

friluftsliv pr. dag i tabell 2. Disse endringene blir ikke vesentlig påvirket om vi grovt korrigerer for de feilkildene som er omtalt ovenfor. Vi må dessuten være oppmerksom på at feriedata her viser en endring over 12 år, mens tidsdata viser en endring over en 9-årsperiode. Data fra begge undersøkelser skulle således tyde på at det har vært en viss økning i omfanget av friluftslivet i 1970-årene, og at denne økningen er i størrelsesorden 20-25 prosent for gjennomsnittspersonen. På grunn av en økning i totalbefolkningen på om lag 8 prosent i perioden, har det totale omfang av friluftslivet økt tilsvarende mer.

Dersom vi skulle driste oss til en konklusjon, er den kanskje følgende:

Det er grovt regnet 50 prosent forskjell mellom anslagene for omfanget av friluftsliv i de to undersøkelsene. Feriedata viser noe for høye tall, mens Tidsdata tilsvarende viser for lave resultater. Det beste anslaget ligger kanskje om lag midt imellom, dvs. om lag 60 ganger pr. år. Begge undersøkelser viser en viss økning av omfanget i perioden, og begge antyder en økning på mellom 20 og 30 prosent.

5.2. Endringer for enkeltaktiviteter og grupper

Tabell 9 viser at det først og fremst er sykkelturner, bading, løpe- og joggeturer som har økt i 1970-årene. Dette er trekk som går igjen i begge undersøkelser, men særlig markert i feriedataene.

Begge undersøkelsene viser en klar tilbakegang når det gjelder fisketurer. Fotturer i skog, mark og fjell synes også å ha hatt stagnasjon eller svak nedgang, men forskjeller i spørsmålsstillingen i ferieundersøkelsene 1974 og 1982 gjør konklusjonen usikker. For de andre aktivitetene er endringene små, slik at vi må kunne slutte at det ikke har vært særlige endringer i omfanget siste 10-år.

Data fra ferieundersøkelsene 1974 og 1982 tyder på at det har vært stagnasjon eller en svak nedgang i friluftslivsaktiviteten blant menn i dette tidsrommet, og en betydelig økning for kvinner i alle aldersgrupper. Opplysninger fra tidsnyttingsundersøkelsene 1971-72 og 1980-81 for hovedgruppen idrett og friluftsliv viser en økning fra 0,5 til 0,6 timer pr. dag for menn og uendret aktivitet - 0,4 timer pr. dag - for kvinner. Tar vi hensyn til forskjellene i periode, opplegg og mål for omfanget av friluftsliv i de to undersøkelsene er ikke forskjellene større enn en må vente.

Antall turer pr. år i ferieundersøkelsene er nok et mer usikkert mål enn timer pr. dag i tidsnyttingsundersøkelsene, men gir klarere uttrykk for tendenser til ulikhet mellom grupper og utvikling over tid. For såpass sjeldne aktiviteter som friluftsliv vil mye av forskjellene forsvinne når tidsbruken måles i tiendels timer pr. dag.

Opplysningene om antall turer pr. år fra ferieundersøkelsene 1974 og 1982 tyder på at utviklingen har vært nokså forskjellig for kvinner og menn (tabell 10). Mens antall turer i alt økte fra 60 til 68 pr. år, viste tallene for menn en nedgang fra 82 til 76 ganger, og for kvinner en økning fra 42 til 61 ganger eller 45 prosent. Samlet friluftslivsaktivitet var likevel om lag 20 prosent høyere for menn enn for kvinner i 1982.

Nedgangen for menn fra 1974 til 1982 er særlig sterk for fotturer i skog, mark og fjell og for fisketurer. For disse aktivitetene har det vært nedgang også for kvinner, men i svakere grad. En del av nedgangen i disse aktivitetene kan skyldes forskjeller i registreringsmåten ved ferieundersøkelsene 1974 og 1982, jfr. 2.4 foran.

Økningen hos kvinner er særlig sterk for sykkelturner og for løpe- og joggeturer. Tallene for menn viser også økt deltaking i disse aktivitetene, men økningen er ikke så sterk som for kvinner.

Ser vi på de forskjellige aldersgruppene i tabell 10, er det nedgang i aktiviteten fra 1974 til 1982 for menn i aldersgruppene 15-54 år, svak vekst i aldersgruppen 55-74 år. For kvinner øker aktiviteten i alle aldersgrupper, og økningen synes å være omtrent like sterk i alle aldersgrupper.

Utviklingen fra 1974 til 1981 har ført til at kvinnene ligger på omtrent samme nivå som mennene når det gjelder de fleste av de 11 friluftslivsaktivitetene. For enkelte aktiviteter (bæreturer og soppturer og sykkelturner), har kvinnene gått forbi. Mennene leder fortsatt når det gjelder skiturer, motorbåt- og seilbåtturer, fisketurer, jaktturner, løpe- og joggeturer.

Tabell 10. Gjennomsnittlig utøving av forskjellige friluftslivsaktiviteter siste år, for personer i grupper for kjønn og alder. Antall ganger. 1974 og 1982

Friluftslivsaktivitet/år		Menn					Kvinner				
		I alt	15-24 år	25-34 år	35-54 år	55-74 år	I alt	15-24 år	25-34 år	35-54 år	55-74 år
FRILUFTSAKTIVITET I ALT ..	1974	82	106	94	85	51	42	56	51	48	22
	1982	76	96	86	80	52	61	83	68	68	30
Fottur i skog, mark og fjell	1974	15	13	17	18	13	11	11	12	14	7
	1982	11	8	11	12	12	9	8	9	12	7
Bær- og sopptur	1974	2	1	3	2	2	3	2	2	3	2
	1982	2	1	2	3	2	3	2	3	4	2
Overnatting ute i telt ...	1974	3	7	3	3	1	2	3	2	2	0
	1982	2	5	3	2	0	2	3	2	1	0
Skitur i skog, mark og fjell	1974	11	15	13	12	5	6	7	8	7	3
	1982	10	11	11	11	7	7	9	8	8	3
Roing, padling	1974	6	9	6	6	5	2	3	2	2	1
	1982	3	5	3	3	2	2	3	2	3	1
Motorbåttur, seilbåttur ..	1974	6	8	7	6	5	3	4	3	3	1
	1982	6	8	7	6	4	4	5	5	4	2
Sykkeltur	1974	3	6	2	3	3	3	3	4	4	2
	1982	5	7	6	5	4	8	10	9	9	4
Fisketur	1974	16	17	16	19	11	4	6	5	4	2
	1982	8	8	8	9	7	3	3	4	4	2
Jakttur	1974	2	2	3	2	0	0	-	-	-	-
	1982	2	2	2	2	1	0	0	0	0	0
Badning ute	1974	7	11	9	8	4	6	11	9	6	3
	1982	15	21	17	15	8	15	23	17	16	6
Løpetur, joggetur	1974	9	17	15	7	2	3	6	4	3	1
	1982	12	20	16	12	5	8	17	9	7	3

K i l d e: Ferie- og friluftslivsundersøkelsene 1974 og 1982.

5.3. Noen momenter til forklaring av utviklingen

Vi har i tidligere avsnitt drøftet om og hvordan vi på grunnlag av de foreliggende data fra de norske ferieundersøkelsene og tidsnyttingsundersøkelsene kan gi brukbare anslag over omfang av utøving av friluftsliv i Norge, og hvordan dette har utviklet seg i perioden 1970-82.

Konklusjonen synes å være at det har skjedd en viss økning i omfanget av friluftsliv i perioden. Dette gjelder enten vi måler friluftslivet ved gjennomsnittlig antall ganger ulike friluftslivsaktiviteter er utøvd i alt i løpet av et år, eller ved andelen av alle voksne personer som utøver friluftsliv pr. dag. Derimot er det mer usikkert om det har skjedd noen tilsvarende økning i samlet tid som blir brukt til friluftsliv.

Det synes også å være klart at det først og fremst er de mer mosjonspregete aktivitetene som løping, jogging og sykling som har økt i perioden, mens de mer tradisjonelle friluftslivsaktivitetene ikke har vist noen klar endring i den ene eller annen retning.

Denne utviklingen er på mange måter noe overraskende. Det er selvsagt ikke overraskende at løping, jogging og sykling har økt sterkt i omfang i 70-åra. Dette har vi observert lenge, og er en klar følge av trimbølgen som oppstod i USA og skyllet inn over landet vårt for nærmere 10 år siden.

Derimot er det mer uventet at det mer vanlige friluftslivet har stagnert. På grunnlag av undersøkelsene tidlig i 1970-årene var det flere trekk ved friluftslivet som indikerte at dette ville øke relativt sterkt framover. Noe grovt kan vi regne at det er tre forhold som i stor grad bestemmer omfanget av friluftsliv: den enkelte persons muligheter og begrensninger i å utøve friluftsliv, tilbud på friluftsområdet og personens ønsker og behov for slike aktiviteter. I allfall innenfor de to første av disse områdene har det skjedd vesentlige endringer i 1970-årene som isolert sett skulle tilsi en økning i friluftslivet.

For det første har det skjedd en relativt stor økning i daglig fritid i perioden, jfr. tabell 1. Denne fritidsøkningen er mye en følge av reduksjonen av ukentlig arbeidstid og nedsettelse av pensjonsalderen i perioden. Kvinner bruker dessuten nå mindre tid til husarbeid enn for 10 år siden, noe som også har frigjort tid til fritidsaktiviteter.

Tilgang på fritid er en klar forutsetning for å drive friluftsliv. Tabell 11 viser da også en klar sammenheng mellom daglig fritid og tid brukt til friluftsliv. Når daglig fritid i tabell 1 har økt med 0,8 timer, så skulle vi altså også vente en klar økning i friluftsliv i denne perioden.

Tabell 11. Tid til friluftsliv og andel som har utøvd friluftsliv i ulike grupper for daglig fritid. 1971-72 og 1980-81

	1971-72				1980-81			
	Tid til friluftsliv pr. dag	Andel som utøver friluftsliv pr. dag	Tallet på personer		Tid til friluftsliv pr. dag	Andel som utøver friluftsliv pr. dag	Tallet på personer	
	Timer	Prosent	Ant.	Pst.	Timer	Prosent	Ant.	Pst.
Alle	0,26	12	7 075	100	0,29	15	6 600	100
<u>Fritid pr. dag</u>								
Under 2 timer	0,02	2	944	13	0,01	2	436	7
2-5,9 timer	0,13	9	3 826	54	0,11	10	3 090	47
6-9,9 "	0,42	19	1 802	26	0,38	21	2 198	33
10 timer og over	1,02	30	503	7	0,84	28	876	13

En ganske stor del av friluftslivet blir utøvd i forbindelse med feriereiser, jf. 4.3. I 1982 ble om lag 25 prosent av båtturene, badingen, fotturene og fisketurene utøvd på den lengste sommerferien. Omregnet til hele året kan det bety at mer enn 1/3 av alt friluftsliv skjer i forbindelse med en ferietur. Nå vet vi at andelen som reiser på en eller flere ferieturer hvert år har økt noe i løpet av 1970-årene. En økende del av disse reisene har riktignok gått til utlandet, men denne utviklingen skulle likevel gi forventning om en viss økning i friluftslivet i perioden.

Videre har det vært en økning i personens og husholdningens økonomiske ressurser i denne perioden.

Gjennomsnittlig real-disponibel inntekt pr. husholdning økte med 17 prosent fra 1970 til 1979. Tabell 15 viser også at det er en klar sammenheng mellom inntekt og utøving av friluftsliv. Folk med høy inntekt har bedre muligheter for å anskaffe seg hytte, bil, båt og nødvendig utstyr som sykkel, telt, fiskeutstyr, skiutstyr, klær osv. Dessuten er evnen større for å betale lengre reiser, hotellopphold o.l. der friluftstilbudene finnes. Tabell 12 viser en klar økning i andelen av personer som eier eller disponerer bil fra 61 prosent i 1970 til 81 prosent i 1982. Derimot er det ikke noen klar økning i andelen som eier eller disponerer båt eller hytte. Dette skulle likevel tyde på at de økonomiske og utstyrmessige mulighetene for friluftsliv er bedre i 1982 enn i 1970, noe som skulle gi forventninger om økning i friluftsliv i perioden.

Tabell 12. Andel av personer som eier eller disponerer ulike typer utstyr. 1970 og 1982. Prosent

	1970	1982
Sovepose	62	79
Fiskeutstyr	57	64
Sykkel	56	68
Telt	43	53
Campingvogn	2	9
Båt	32	33
Bil	61	81
Hytte	29	32

Det har også skjedd en viss økning av utdanningsnivået i befolkningen i denne tiden. I 1974 hadde 57 prosent utdanning på ungdomsskolenivå, og 30 prosent på gymnasnivå. I 1982 er dette endret til henholdsvis 33 og 52 prosent. Tabell 15 og 16 viser dessuten en klar sammenheng mellom utøving av friluftsliv og utdanning. Mye av dette skyldes nok at folk med høyere utdanning gjennomgående er yngre personer med relativt god inntekt og derfor har gode muligheter til å utøve friluftsliv av disse grunner. Men utdanningen i seg selv vil nok også bety noe for utøvingen m.a. fordi motivasjon, kunnskap og oppøving av ferdigheter i slike aktiviteter øker med økende utdanning. Dette er derfor også en faktor som kunne peke i retning av økning i friluftslivet i perioden.

En annen faktor som også klart bestemmer mulighetene for friluftsutfoldelse, er personens rørlighet. Vi har ikke helt sammenliknbare oppgaver over utviklingen i rørlighet i perioden, men følgende tall kan illustrere utviklingen.

1970 (Ferieundersøkelsen 1970)

Andel med nedsatt rørlighet, dvs. som har vansker med å løpe 100 m	13 prosent
Andel med hindret rørlighet, dvs. som har vansker med å gå 100 m, men kan gå i trapper	4 "
Andel med så kraftig hindret rørlighet at de verken kan gå i trapper eller gå 100 m noenlunde raskt uten vansker	6 "

1980 (Levekårsundersøkelsen 1980)

Andel med lettere nedsatt bevegelsesevne, dvs. som ikke uten vansker kan løpe en kortere strekning	14 prosent
Andel med sterkere nedsatt bevegelsesevne, dvs. som ikke uten vansker kan gå i trapper eller gå en 5 minutters tur i noenlunde raskt tempo	8 "

Tallene tyder ikke på noen markert endring av bildet i perioden. Rørlighet er også nær knyttet til alder, og vi vet at det ikke har skjedd noen større forskyvninger i aldersfordelingen blant personer 16-74 år i denne perioden. Utviklingen i befolkningens fysiske muligheter til å utøve friluftsliv skulle derfor ikke tyde på noen endring i utøving av friluftsliv i verken den ene eller andre retning.

På den andre siden betyr også tilbudet mye for utøvingen av friluftsliv. Tabell 13 tyder ikke på at det har skjedd noen forverring av mulighetene i perioden. Tvert om er det en liten økning i andelen av personer som vurderer mulighetene til å drive friluftsliv på bostedet som svært gode. Vi vet også at det i perioden har skjedd en sterk utbygging av f.eks. antall lysløyper, merkede turløyper, sykkelstier og utendørs badeplasser. Antall lysløyper har f.eks. økt fra om lag 300 i 1970 til 1 188 ved utgangen av 1980, og mens det i 1970 ikke fantes gang- og sykkelstier langs riksveinettet, var det over 1 000 km med slike stier i 1982.

Tabell 13. Personer etter hvordan de vurderer mulighetene for å drive friluftsliv på bostedet. 1970, 1974 og 1982. Prosent

	I alt	Svært gode	Ganske bra	Nokså dårlige
1970	100	65	29	6
1974	100	59	36	5
1982	100	70	27	3

På denne bakgrunn skulle vi ha ventet en relativt sterk økning i friluftslivet i 1970-årene. Nå har det også vært en viss økning i denne perioden, men som nevnt gjelder dette først og fremst mosjonsaktivitetene og ikke de mer typiske friluftslivsaktivitetene. Da de enkelte personers muligheter til friluftslivsutøving og tilbudet synes å ha økt i perioden, må stagnasjonen bety at folks ønsker og behov for friluftsliv og rekreasjon har endret seg i 1970-årene. Folk står overfor flere alternative måter å bruke fritiden på, og har valgt et noe annet innhold av fritiden enn hva vi ut fra forholdene i begynnelsen på 1970-årene og utviklingen etterpå skulle vente.

Det kan nesten se ut som om en forklaring på dette er at friluftslivet ikke klarer å konkurrere med fjernsynet. Fjernsynsseing er den fritidsaktiviteten som har vist sterkest økning i perioden ifølge tabell 2. Av økningen i fritid på 0,8 timer pr. dag har 0,25 timer gått til økt fjernsynsseing. Dette er 1 3/4 time pr. uke. Tabell 14 viser at fjernsynsseingen har økt sterkt alle dager i uken, men at økningen er særlig sterk på lørdager. På den andre siden er helgene også den beste tiden for friluftsliv. Men selv om den totale fritiden har økt sterkt også i helgene og særlig på lørdager, så har ikke dette slått ut i noen tilsvarende økning av friluftslivet disse dagene. Dette kan tyde på at folk i noen grad velger fjernsyn framfor friluftsliv.

Tabell 14. Fritid på forskjellige ukedager. 1971-72 og 1980-81. Timer

	1971-72				1980-81			
	Alle dager	Mandag-fredag	Lørdag	Søndag	Alle dager	Mandag-fredag	Lørdag	Søndag
Fritid i alt	5,2	4,3	6,5	7,9	6,0	5,2	7,7	8,5
Fjernsynsseing	1,0	0,9	1,4	1,4	1,3	1,1	1,9	1,6
Sosialt samvær	1,8	1,5	2,7	2,8	2,0	1,8	2,8	2,8
Annen fritid	0,7	0,6	0,7	0,8	0,9	0,8	0,9	1,0
Friluftsliv	0,26	0,18	0,34	0,57	0,29	0,22	0,37	0,60
Av dette:								
Konkurransedrett, trening, jogging	0,04	0,04	0,04	0,04	0,09	0,09	0,08	0,09

Økningen i fjernsynsseing i helgene har dessuten en klar sammenheng med idrettssendingene på lørdag og søndag ettermiddag. I gjennomsnitt for alle lørdager i 1970-71 var det 2 prosent av befolkningen som så fjernsyn mellom kl 1600 og 1800. I 1980-81 var det 12 prosent. På søndager var det 2-3 prosent som så fjernsyn mellom kl 1300 og 1800 i 1971-72 mot 5-6 prosent i 1980-81. Fjernsyn er nok en konkurrent til friluftslivet gjennom hele uken, men dette kan tyde på at særlig de lange sportsendingene i helgene legger en demper på friluftslivet.

Nå skulle en kanskje vente at folk i noe større grad ville legge friluftsturene til tider utenom fjernsynets sendinger. Dette skjer nok også, men da er det først og fremst snakk om kortere turer og trimming. Lengre turer i skog og mark er ofte lagt nettopp til lørdag og søndag ettermiddag, og konkurrerer derfor direkte med fjernsynet om denne tiden.

Dersom denne forklaringen at fjernsynet bremser på utøvingen av friluftsliv, er riktig, så er det viktig å være klar over at dette selvsagt ikke gjelder alle personer. Folk er svært forskjellige, og så også her. Mange mennesker går sine turer nå som tidligere uten å la seg påvirke av sendinger i fjernsynet. Noen driver sikkert også mer friluftsliv enn for 10 år siden. En stor gruppe av personer ser tydeligvis likevel mer fjernsyn nå enn før. En del av disse driver nok også friluftsliv i samme omfang som tidligere ved å legge slike turer utenom sendingene i fjernsynet. Spesielt gjelder nok dette trimming av ulike slag. Men dessuten kan våre data tyde på at det er en gruppe personer som ser mer på fjernsyn nå enn før og som gjør dette på bekostning av friluftsliv. Det kan nok være at disse driver omtrent like mye friluftsliv som før, men på grunn av fjernsynsseingen gjør de ikke mer av dette enn før selv om en ut fra andre grunner skulle vente at de ville ha brukt mer tid til slike aktiviteter.

Tabell 14 viser også at en god del av den økte fritiden har gått til sosialt samvær og annen fritid. Sosialt samvær er først og fremst besøk hos slekt og venner mens annen fritid hovedsakelig er deltaking i organisasjoner, hobbyarbeid og radiolytting. Dette er også konkurrenter til friluftsliv som folk i noen grad har prioritert framfor turer i friluft. Men tabell 14 viser at det først og fremst er på hverdagene sosialt samvær har økt, mens tid til dette i helgene er uendret. Konkurransen her er derfor ikke like hard som når det gjelder fjernsynsseing.

6. FRILUFTSLIV I FORSKJELLIGE BEFOLKNINGSGRUPPER

6.1. Innledning

I dette kapitlet vil vi først se på hvordan friluftslivsaktiviteten varierer innenfor ulike grupper av befolkningen, f.eks. etter kjønn og alder, yrke, familiefase, utdanning og inntekt. Vi vil nytte data både fra Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81 og Ferieundersøkelsen 1982. Med så forskjellige datakilder, må en regne med at det ikke alltid vil være samsvar mellom resultatene. Vi vil så langt råd er, samordne kommentarene til de to undersøkelsene, og legge mest vekt på tendenser som går i samme retning i de to undersøkelsene.

Videre vil vi forsøke å belyse strukturen i friluftslivsaktiviteten på litt annen måte. Vi vil dele inn befolkningen i grupper etter friluftslivsaktivitet, f.eks. lav, middels og høy aktivitet, og undersøke forskjeller i fordelingene etter forskjellige befolkningskjennemerker gruppene imellom. Framstillingen bygger på data fra ferieundersøkelsen, og resultatene blir stort sett presentert i form av figurer.

6.2. Forskjeller mellom befolkningsgrupper

Data fra Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81 som viser hvor mye tid som nyttes pr. gjennomsnittlig dag til friluftsliv og andre fritidsaktiviteter i ulike befolkningsgrupper, er gitt i tabellene 15, 16 og 17. Tall fra Ferieundersøkelsen 1982, som viser gjennomsnittlig antall aktiviteter og turer pr. år for tilsvarende befolkningsgrupper, finnes i tabell 18.

Som indikatorer for samlet friluftslivsaktivitet vil vi bruke henholdsvis tid nyttet pr. gjennomsnittlig dag og totalt antall turer pr. år. De to begrepene er ikke helt likeverdige. I antall turer inngår f.eks. ikke noe om varigheten av hver tur, mens tid brukt pr. gjennomsnittlig dag, inkluderer både antall turer og varighet pr. tur. I utgangspunktet venter vi likevel at tid pr. dag og antall turer pr. år skal vise noenlunde samme variasjonsmønster innenfor de forskjellige befolkningsgrupper.

Tabell 15. Tid nyttet til fritid og friluftslivsaktiviteter og andel som utførte friluftslivsaktiviteter for personer i grupper for kjønn og alder/sosioøkonomisk status. Gjennomsnitt for alle ukedager. 1980-81

	Gjennomsnittlig tid pr. dag			Andel som har utført friluftslivsaktiviteter	Tallet på observasjoner
	Fritid i alt	Friluftsliv	Annen fritid		
	Timer	Timer	Timer	Prosent	
Alle	6,0	0,29	5,7	15	6 600
Menn	6,1	0,36	5,8	17	3 169
16-24 år	7,1	0,57	6,5	24	639
25-44 "	5,6	0,35	5,3	16	1 290
45-66 "	5,9	0,27	5,6	14	995
67-74 "	7,3	0,29	7,0	14	245
Kvinner	5,9	0,23	5,7	14	3 431
16-24 år	6,6	0,36	6,2	19	678
25-44 "	5,5	0,23	5,3	14	1 365
45-66 "	5,9	0,17	5,7	11	1 136
67-74 "	7,1	0,09	7,0	10	252
Sosioøkonomisk status					
Yrkesaktive utenom primærnæringene	5,6	0,29	5,3	14	3 983
Jordbrukere og fiskere	4,5	0,15	4,4	8	315
Skoleelever	7,1	0,61	6,5	29	676
Pensjonister	7,6	0,20	7,4	12	667
Hjemmearbeidende	6,2	0,18	6,0	13	809
Andre	7,5	0,31	7,2	19	150

K i l d e: Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81.

Tabell 16. Tid nyttet til fritid og friluftslivsaktiviteter og andel som utførte friluftslivsaktiviteter for personer i grupper for familiefase/utdanning/inntekt. Gjennomsnitt for alle ukedager. 1980-81

	Gjennomsnittlig tid pr. dag			Andel som har utført friluftslivsaktiviteter	Tallet på observasjoner
	Fritid i alt	Friluftsliv	Annen fritid		
	Timer	Timer	Timer	Prosent	
Alle	6,0	0,29	5,7	15	6 600
<u>Familiefase</u>					
1. Enslige 16-24 år i foreldres husholdning	7,1	0,53	6,6	25	973
2. Enslige 16-44 år ellers	6,1	0,35	5,8	16	407
3. Gifte 16-44 år uten barn	5,9	0,25	5,6	14	416
4. Gifte med barn under 7 år	5,4	0,26	5,2	14	1 234
5. Gifte med yngste barn 7-18 år	5,5	0,28	5,2	14	1 392
6. Enslige forsørgere	5,7	0,17	5,5	11	135
7. Gifte 45-74 år uten barn	6,2	0,21	6,0	13	1 526
8. Enslige 45-74 år	6,6	0,22	6,4	12	515
<u>Utdanning</u>					
Ungdomsskolenivå	6,2	0,28	5,9	14	4 059
Gymnasnivå	5,9	0,30	5,6	16	1 575
Universitetsnivå	5,7	0,36	5,3	20	942
<u>Inntekt</u>					
Under 60 000 kr	6,9	0,22	6,7	12	718
60 000- 99 000 kr	6,0	0,26	5,7	13	1 568
100 000-159 000 "	5,8	0,27	5,5	15	2 232
160 000 kr og over	6,0	0,41	5,6	19	1 257
Uoppgitt	6,1	0,30	5,8	16	825

K i l d e: Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81.

Tabell 17. Tid nyttet til fritid og friluftslivsaktiviteter og andel som utførte friluftslivsaktiviteter for personer i grupper for bostedsstrøk/bilhold. Gjennomsnitt for alle ukedager. 1980-81

	Gjennomsnittlig tid pr. dag			Andel som har utført friluftslivsaktiviteter	Tallet på observasjoner
	Fritid i alt	Friluftsliv	Annen fritid		
	Timer	Timer	Timer	Prosent	
Alle	6,0	0,29	5,7	15	6 600
<u>Bostedsstrøk</u>					
Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger	6,2	0,32	5,9	17	1 427
Tettsteder over 10 000 innbyggere	6,3	0,32	6,0	17	1 395
Tettsteder 3 000-10 000 innbyggere	6,1	0,33	5,7	16	913
Tettsteder under 3 000 innbyggere	5,9	0,28	5,6	12	1 074
Spredtbygde strøk	5,8	0,24	5,5	15	1 757
<u>Bilhold</u>					
Har/disponerer bil	5,9	0,30	5,6	16	5 313
Har/disponerer ikke bil	6,5	0,25	6,2	14	1 275

K i l d e: Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81.

Tabell 18. Gjennomsnittlig antall aktiviteter og antall turer pr. år for personer 16-74 år, i grupper for kjønn og alder/utdanning/sosioøkonomisk status/husholdningsinntekt/ekteskapelig status. 1982

	Gjennomsnittlig antall		Personer som svarte	
	Aktiviteter	Turer	Antall	Prosent
Alle personer	4,8	68	2 387	100
Menn	5,2	76	1 156	48
15-24 år	6,3	95	218	9
25-34 "	6,0	86	226	9
35-44 "	5,9	87	218	9
45-54 "	4,7	69	164	7
55-64 "	4,2	61	174	7
65-74 "	3,3	47	156	6
Kvinner	4,5	61	1 231	52
15-24 år	6,0	84	230	10
25-34 "	5,3	70	281	12
35-44 "	5,1	73	211	9
45-54 "	4,4	61	172	7
55-64 "	3,2	40	195	8
65-74 "	1,6	17	142	6
<u>Utdanning</u>				
Ungdomsskolenivå	4,0	52	794	33
Gymnasnivå	5,1	73	1 236	52
Universitetsnivå	6,1	94	335	14
<u>Sosioøkonomisk status</u>				
Selvstendige i jordbruk mv.	4,4	51	64	3
Andre selvstendige	5,2	73	119	5
Ansatte i industri mv.	5,3	75	310	13
Andre ansatte	5,6	81	799	33
Elever, studenter	6,6	101	219	9
Hjemmearbeidende	3,9	49	508	21
Pensjonister mv.	2,3	32	236	10
Andre	4,8	67	127	5
<u>Husholdningsinntekt</u>				
Under kr 40 000	4,1	61	193	8
Kr 40 000- 49 900	3,2	36	96	4
" 50 000- 59 900	3,2	35	92	4
" 60 000- 79 900	4,5	54	247	10
" 80 000- 99 900	5,0	69	359	15
" 100 000-119 900	5,1	70	282	12
" 120 000-149 900	5,7	85	285	12
" 150 000 og over	5,6	87	455	19
Uoppgitt	4,4	61	378	16
<u>Ekteskapelig status</u>				
Ugift	5,5	78	557	23
Gift, samboende	4,8	67	1 623	68
Tidligere gift	3,5	49	203	9
<u>Personbil</u>				
Eier	5,1	73	1 766	74
Disponerer	5,3	77	107	4
Ikke tilgang	3,6	51	513	22
<u>Fritidshus</u>				
Eier	5,5	84	568	24
Disponerer	5,7	82	194	8
Ikke tilgang	4,5	61	1 622	68

K i l d e: Ferieundersøkelsen 1982.

Kjønn og alder

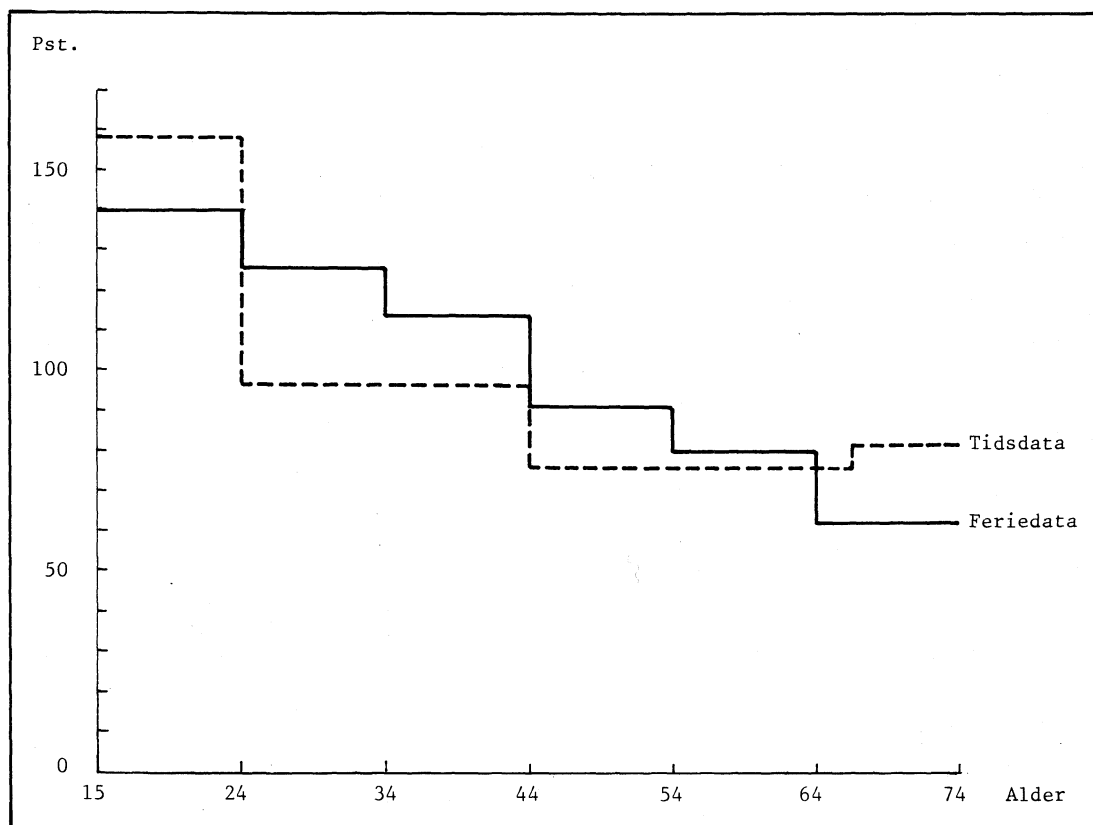
Tidsnyttingsdata viser at tid brukt til friluftsliv er 0,36 timer for menn og 0,23 timer for kvinner. Timetallet for kvinner utgjør 64 prosent av timetallet for menn (tabell 15). Antall turer pr. år ifølge Ferieundersøkelsen var 76 for menn og 61 for kvinner. Antall turer for kvinner var 80 prosent av tallet for menn (tabell 18). Begge undersøkelser viser altså samme tendens, men forskjellen er mindre i feriedata enn i tidsdata. Dette kan kanskje skyldes at kvinner i relativt større grad enn menn utøver aktiviteter som er av kortere varighet, f.eks. sykkelturner, bading etc., se tabell 10 og tabell 2 foran.

Tid brukt til friluftsliv avtar med alderen, men spesielt sterkt for kvinner. For menn er tid brukt til friluftsliv i aldersgruppen 67-74 år halvparten så høy som i aldersgruppen 16-24 år, mens det samme forholdstallet for kvinner er en fjerdedel. Antall turer ifølge feriedata viser nær samme resultat. Dette styrker sannsynligheten for at det mønsteret vi har skissert ovenfor stemmer med de faktiske forhold.

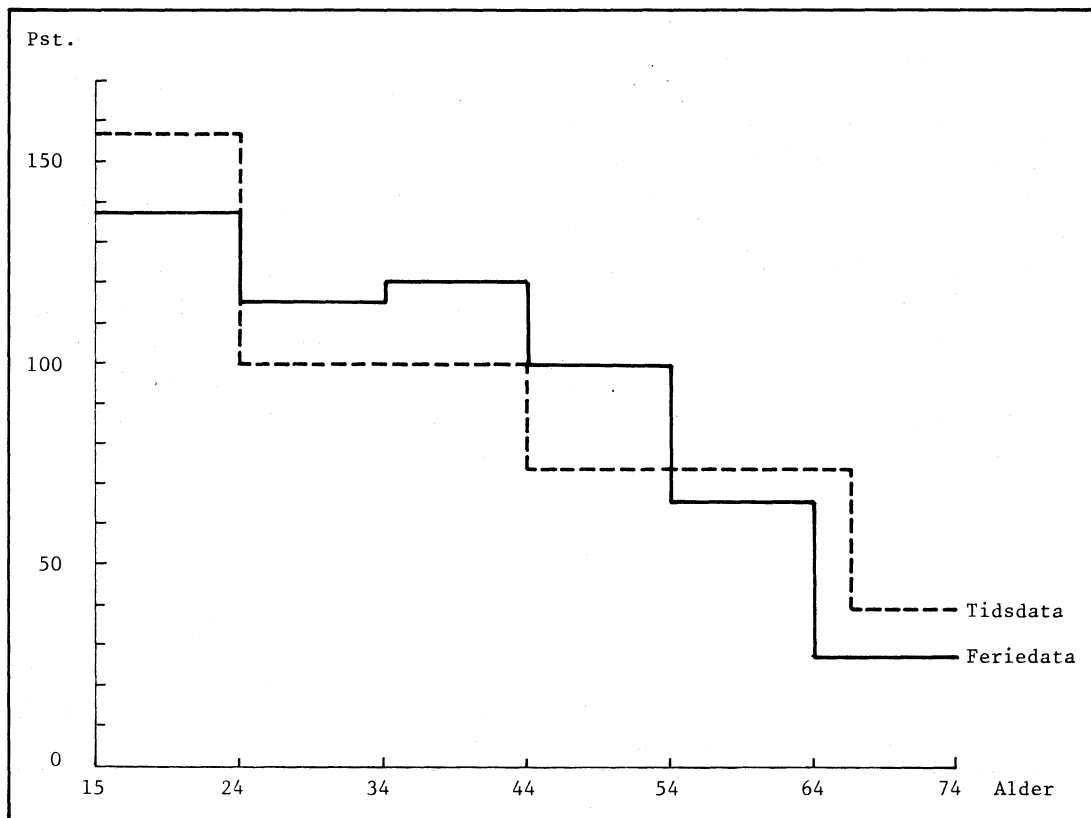
Figur 6 og 7 viser friluftslivsaktiviteten for menn og kvinner i ulike aldersgrupper i forhold til henholdsvis menn og kvinner i alt. Figurene viser at det er forskjeller i utviklingen etter alder for kvinner og menn, og dessuten at det er nokså bra samsvar mellom tall fra Ferieundersøkelsen og Tidsnyttingsundersøkelsen.

Kurvene for tidsdata i figur 6-8 bygger på gjennomsnittlig tid pr. dag til friluftsliv (tabell 15 og 16), mens kurvene for feriedata er basert på gjennomsnittlig antall turer pr. år (tabell 18).

Figur 6. Friluftslivsaktivitet for menn i ulike aldersgrupper i prosent av friluftslivsaktivitet for menn i alt. Tidsdata 1980-81 og feriedata 1982

Figur 7. Friluftslivsaktivitet for kvinner i ulike aldersgrupper i prosent av friluftslivsaktivitet for kvinner i alt. Tidsdata 1980-81 og feriedata 1982

Utdanning

Feriedata viser at mens personer på ungdomsskolenivå (7-9 års utdanning) utøvde friluftsliv 52 ganger pr. år, var aktiviteten på gymnasnivå (10-12 års utdanning) 72 ganger, og for personer på universitetsnivå (over 12 års utdanning) 94 ganger. Forskjellene er ganske store. Personer på gymnasnivå utøver ca. 40 prosent mer friluftsliv enn personer på ungdomsskolenivå, og personer på universitetsnivå ca. 30 prosent mer enn personer på gymnasnivå. Tidsdata viser samme tendens, men i langt svakere grad. De viser i tillegg at mens samlet fritid avtok med utdanning, fra 6,2 timer pr. dag på ungdomsskolenivå til 5,7 timer på universitetsnivå, økte tid brukt til friluftsliv fra 0,28 til 0,36 timer pr. dag. Til tross for at samlet fritid avtar med økende utdanningsnivå, øker altså tiden som brukes til friluftsliv.

Sosioøkonomisk status

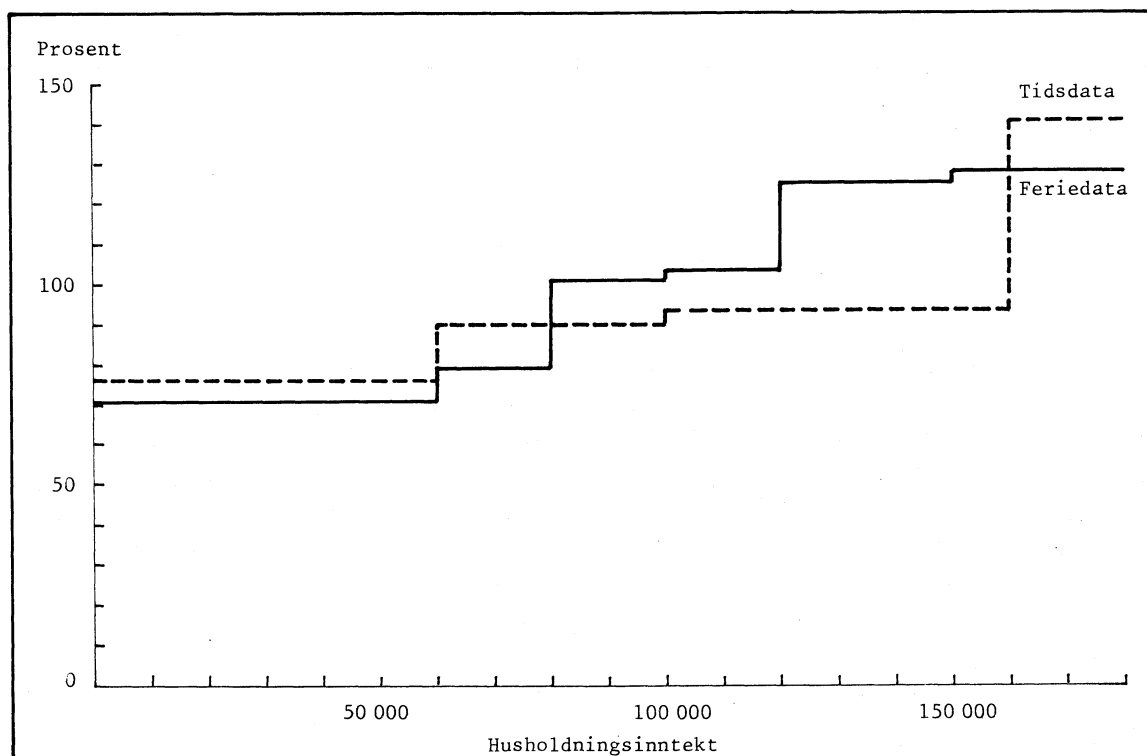
Så langt grupperingene etter yrke og levevei er sammenliknbare i de to undersøkelsene, viser det seg at gruppene hjemmearbeidende og pensjonister mv. har lavest aktivitet, henholdsvis 49 og 32 turer pr. år, mens gjennomsnittet for alle personer sett under ett var 68 turer pr. år, ifølge feriedata. Blant de yrkesaktive har jordbrukere og fiskere lavest aktivitet (51 turer), mens den for andre yrkesaktive lå på 70-80 turer pr. år. Mest aktive var skoleelever og studenter med 101 turer pr. år. Stort sett kommer en til de samme konklusjoner på grunnlag av data fra tidsnyttingsundersøkelsen.

Inntekt

Tidsnyttingsundersøkelsen viser at friluftslivsaktiviteten øker med husholdningens inntekt. Fra inntekter under kr 60 000 til inntekter kr 160 000 og over, økte timetallet pr. dag til friluftsliv fra 0,22 til 0,41 eller 86 prosent. Antall turer ifølge Ferieundersøkelsen, økte fra ca. 48 for inntekter under kr 60 000 til 87 for inntekter kr 150 000 og over eller 81 prosent. Figur 8 viser den relative utvikling av friluftslivsaktiviteten etter inntekt for Tidsnyttingsundersøkelsen og Ferieundersøkelsen. Begge datasettene viser en klar tendens til økt friluftslivsaktivitet med økende inntekt. Stigningstakten fra den ene inntektsgruppen til den andre er imidlertid nokså forskjellig i de to undersøkelsene. Men dette er noe en må regne med ved sammenlikning av de to såpass forskjellige undersøkelser.

En av årsakene til at friluftslivsaktiviteten øker med inntekten, er at personer i husholdninger med høy inntekt i større grad har tilgang til bil og fritidshus. Tabell 18 viser at personer som eier eller disponerer personbil utøver omtrent 50 prosent mer friluftsliv enn personer som ikke har tilgang til bil. Tidsnyttingsdata (tabell 17) viser samme tendens om enn ikke i så sterk grad. Personer som eier eller disponerer fritidshus utøver ca. 35 prosent mer friluftsliv enn personer som ikke har tilgang til fritidshus.

Figur 8. Friluftslivsaktivitet for personer i ulike inntektsgrupper i prosent av friluftslivsaktivitet for alle personer. Tidsdata 1980-1981 og feriedata 1982

Familiefase

Fordelingen etter familiefase i Tidsnyttingsundersøkelsen (tabell 16) viser at enslige 18-24 år som bor i foreldrenes husholdning, har mest fritid av alle grupper (7,1 timer pr. dag), og også utøver mest friluftsliv (0,53 timer pr. dag). Til sammenlikning bruker gifte med barn under 7 år 0,26 timer og gifte med yngste barn i alderen 7-18 år 0,28 timer pr. dag til friluftsliv. Enslige forsørgere bruker minst tid til friluftsliv, 0,17 timer pr. dag.

I Ferieundersøkelsen er det også foretatt gruppering etter familiefase. I denne grupperingen er ugifte barn som bor hjemme, regnet med under foreldrenes familiefase. Dette gjør tolkingen av resultatene svært usikker, og en har valgt ikke å ta denne med.

Fordelingen etter ekteskapelig status (tabell 18) viser et gjennomsnittlig antall turer for ugifte på 78, gifte og samboende 67, og tidligere gifte 49 turer pr. år. Dette kan ikke tas som uttrykk for at ekteskapelig status påvirker friluftslivsaktiviteten. Det er først og fremst forskjeller i gjennomsnittsalderen i de tre gruppene av ekteskapelig status som slår ut.

Bostedsstrøk

Gjennomgående bruker personer bosatt i tettbygde strøk noe mer tid til friluftsliv enn personer i spredtbygde strøk (tabell 17). Ser vi på antall turer pr. år (vedleggstabell 3), viser det seg at dette gjelder de aller fleste aktiviteter, unntatt bær- og soppturer og jakt.

Sammendrag og vurdering

Bortsett fra forskjeller mellom ferieundersøkelsen og tidsnyttingsundersøkelsen når det gjelder nivået for friluftsliv i alt, viser de to undersøkelsene i stor grad det samme mønsteret når det gjelder variasjon innenfor de forskjellige befolkningsgrupper.

Menn har litt høyere aktivitet enn kvinner, og forskjellen er om lag 20-25 prosent. Både blant menn og kvinner er aktiviteten klart avtakende med alder. Aktiviteten øker også med utdanning og inntekt i begge undersøkelsene. Dessuten viser begge undersøkelsene at selvstendige i primærnæringene driver mindre friluftsliv enn andre yrkesaktive, at skoleelever og studenter er den mest aktive gruppen mens hjemmearbeidende og pensjonister har en langt lavere aktivitet. Disse to undersøkelsene synes derfor å måle hovedsammenhengene mellom friluftsliv og noen bakgrunnsvariabler nokså likt.

Derimot synes styrken i sammenhengene å bli målt noe forskjellig ved de to metodene. Ferieundersøkelsen synes å vise noe sterkere sammenhenger enn tidsnyttingsundersøkelsen - større forskjell mellom gruppene. Forskjellen mellom menn og kvinner er litt større i ferieundersøkelsen som også viser en sterkere nedgang i friluftsliv med stigende alder enn tidsnyttingsundersøkelsen. Det samme gjelder sammenhengene med utdanning, inntekt og sosioøkonomisk status. Hva som er den riktigste styrken i disse sammenhengene, er vanskelig å si. Mindre ulikheter i de to undersøkelsene gjør også sammenlikningene noe vanskelige. Men likevel vil vi kanskje feste mest lit til dagbokmetoden i tidsnyttingsundersøkelsen. I tilfelle kan det synes som om de persongrupper som har relativt høyt aktivitetsnivå, systematisk overvurderer dette noe i ferieundersøkelsen - de tror at de gjør litt mer enn de faktisk gjør. På den andre siden oppgir personer som ikke er så veldig aktive innen friluftslivet, noe mindre aktivitet enn de faktisk har i ferieundersøkelsen - de tror de gjør mindre enn de faktisk gjør.

Hva som kan være grunnen til dette, er ikke så godt å si. Men problemer med å huske 12 måneder tilbake spiller nok sikkert inn. Forventninger og ambisjoner hos den enkelte kan forsterke dette. Kanskje vi alle har en liten fisker i oss - fiskefangstene har en tendens til å bli større etter som tiden går.

Vi bør også nevne et annet trekk ved resultatene, nemlig at feriedata viser mye lavere aktivitet blant pensjonistene enn tidsdata. Særlig er forskjellen stor blant kvinnelige pensjonister. Ferieundersøkelsen viser her at pensjonistene driver langt mindre friluftsliv enn de som er litt yngre, mens det ikke er noen slik klar tendens i tidsnyttingsundersøkelsen. Dette kan kanskje skyldes at minnesfeilen er særlig stor blant de eldste. Dessuten kan det også være at alderen forsterker tendensen som er nevnt foran til å undervurdere egen aktivitet blant de som er mindre aktive.

6.3. Aktivitetsprofiler

I dette avsnittet vil vi forsøke å belyse friluftslivsaktiviteten fra en annen synsvinkel. Vi tar utgangspunkt i en inndeling av befolkningen etter grad av aktivitet og vil undersøke sammensetningen av befolkningen innenfor de forskjellige aktivitetsgrupper.

På grunnlag av data fra Ferieundersøkelsen 1982 har vi delt inn befolkningen i 3 aktivitetsgrupper:

- Lav aktivitet, de som ikke har utøvd noen friluftslivsaktivitet (0 turer i løpet av året)
- Middels aktivitet, de som har vært på 1 til 139 turer i alt i løpet av året
- Høy aktivitet, de som har utøvd 140 turer og over i løpet av året.

Vi har bevisst valgt nokså ekstreme verdier for lavaktivitets- og høyaktivitetsgruppene, for å få fram typiske særtrekk ved de som har spesielt høy eller lav aktivitet. Ved fastleggingen av nedre og øvre grense har vi imidlertid lagt vekt på å få så mange observasjoner i hver aktivitetsgruppe at usikkerheten ikke skal bli for stor.

Den valgte inndeling gir følgende antall observasjoner (personer) og anslagsvis standardavvik¹⁾ på resultatene (prosent) for de enkelte aktivitetsgrupper:

	Lav aktivitet (0 turer pr. år)	Middels aktivitet (1-139 turer pr. år)	Høy aktivitet (140 turer og over pr. år)
Antall observasjoner	148	1951	288
Standardavvik i prosent	2,2-5,0	0,6-1,4	1,5-3,5

Gruppen Middels aktivitet dekker en meget stor variasjon i antall turer pr. år, og omfatter mer enn 80 prosent av samlet antall observasjoner. Dette betyr at prosentfordelingene basert på gruppen Middels aktivitet vil ligge svært nær tilsvarende prosenttall basert på hele materialet. For referanse til fordelingen for hele befolkningen, viser vi til prosentfordelingen under "Personer som svarte" i tabell 18.

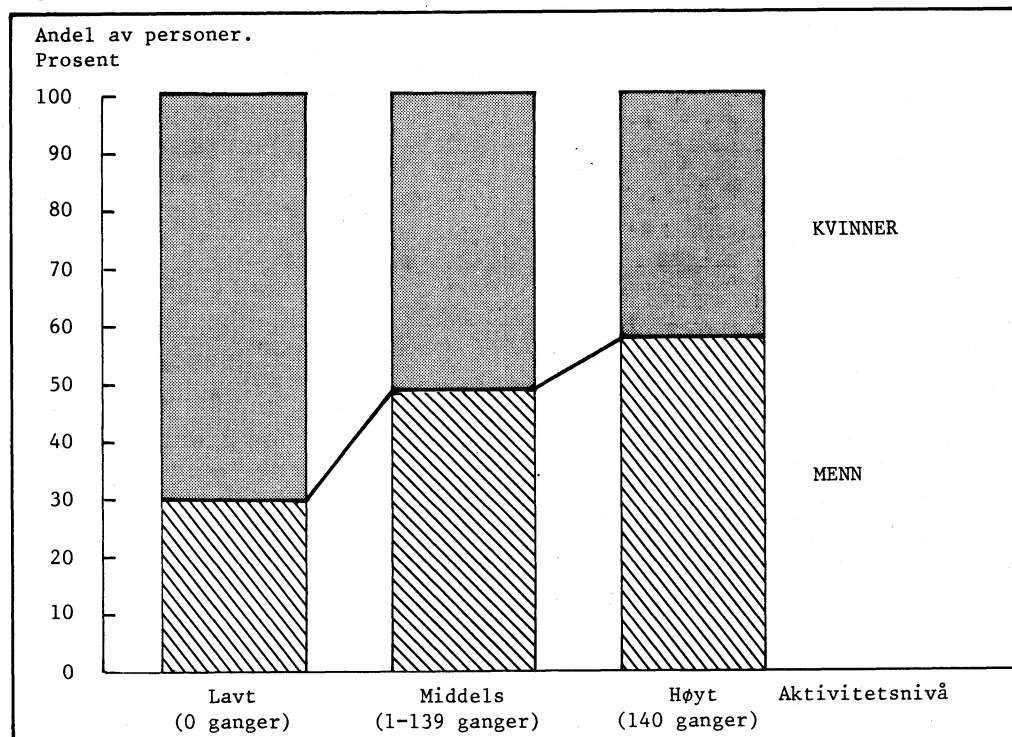
Resultatene presenteres i form av figurer for kjennemerkene kjønn, alder, inntekt, sosio-økonomisk status og bostedsstrøk. Inndelingen av søylene i hver figur, viser prosentvis fordeling, med sum lik 100, etter de aktuelle kjennemerkeverdier for personene i de tre aktivitetsgruppene.

Vi skal bare peke på noen hovedresultater fra figurene 9-13:

- andelen kvinner er større i gruppen lavt aktivitetsnivå (70 prosent) enn i gruppen for høy aktivitet (42 prosent)
- innslaget av personer i alderen 55-74 år er langt større (75 prosent) i lavaktivitetsgruppen enn i høyaktivitetsgruppen (10 prosent). Den sistnevnte gruppen har et sterkt innslag av personer 16-34 år (58 prosent)
- gruppen for lav aktivitet er dominert av personer med husholdningsinntekt under kr 100 000 (87 prosent), mens personer med inntekt over kr 100 000 utgjør 65 prosent av høyaktivitetsgruppen
- pensjonister og hjemmearbeidende utgjør henholdsvis 47 og 35 prosent av lavaktivitetsgruppen, men bare 2 og 12 prosent av høyaktivitetsgruppen, som ellers har en høy andel av andre ansatte (43 prosent) og skoleelever (20 prosent)
- Oslo, Bergen og Trondheim og tettbygde strøk med over 20 000 innbyggere har høyere andel av høyaktivitetsgruppen (53 prosent) enn av lavaktivitetsgruppen (37 prosent).

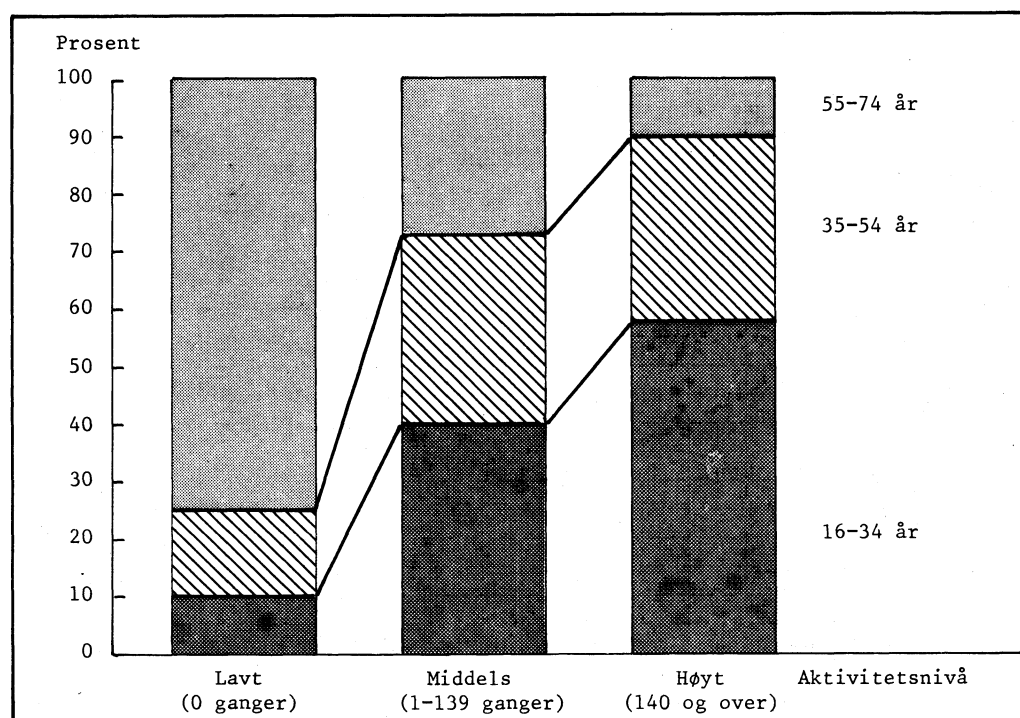
1) I vedlegg 2 er det redegjort nærmere for utvalgsvariansen i Ferieundersøkelsen.

Figur 9. Personer i forskjellige aktivitetsgrupper, etter kjønn. Prosent

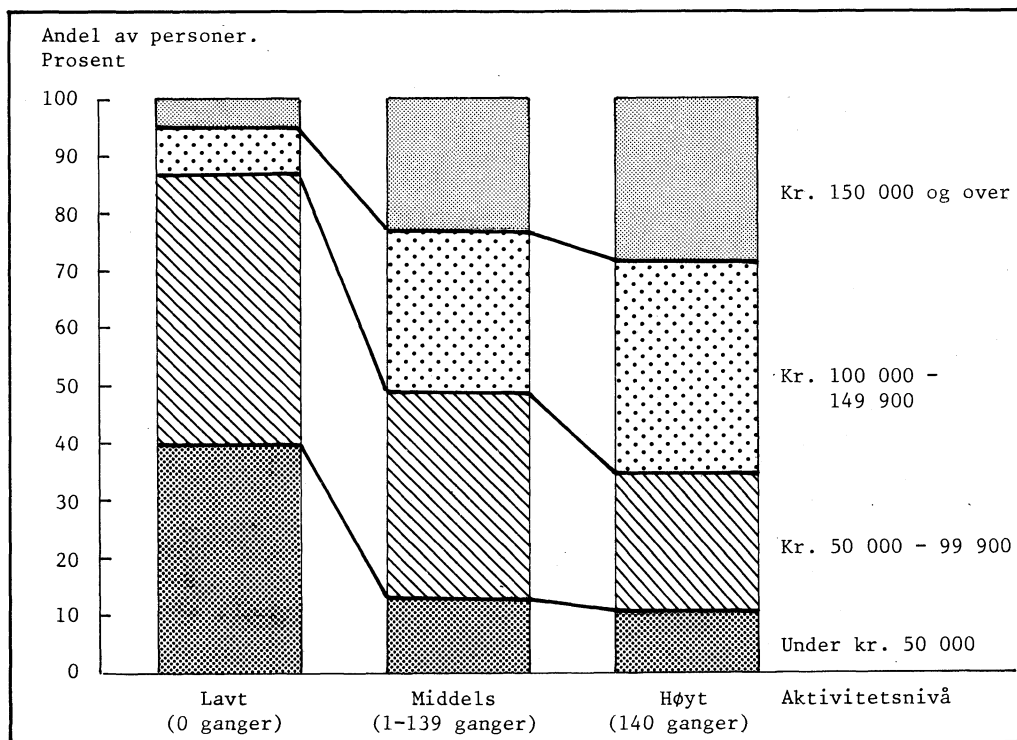
K i l d e : Ferieundersøkelsen 1982.

Figur 10. Personer i forskjellige aktivitetsgrupper, etter alder. Prosent

K i l d e : Ferieundersøkelsen 1982.

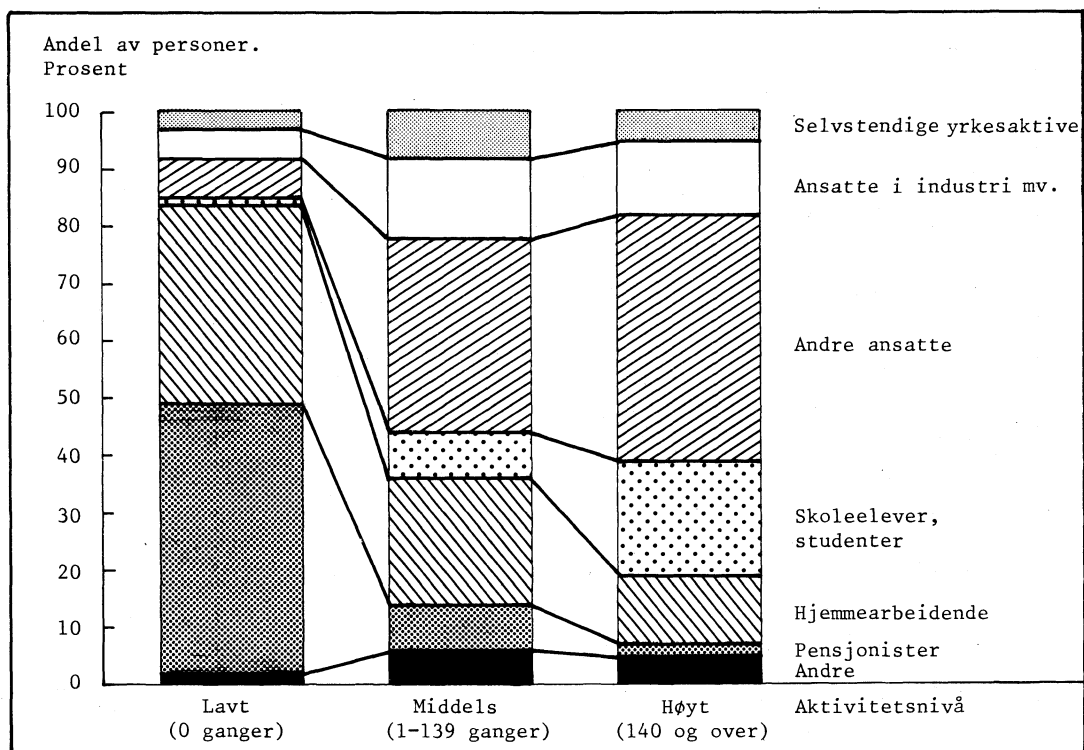
Figur 11. Personer i forskjellige aktivitetsgrupper, etter husholdningsinntekt¹⁾.
Prosent

1) Eksklusive uoppgitt inntekt.

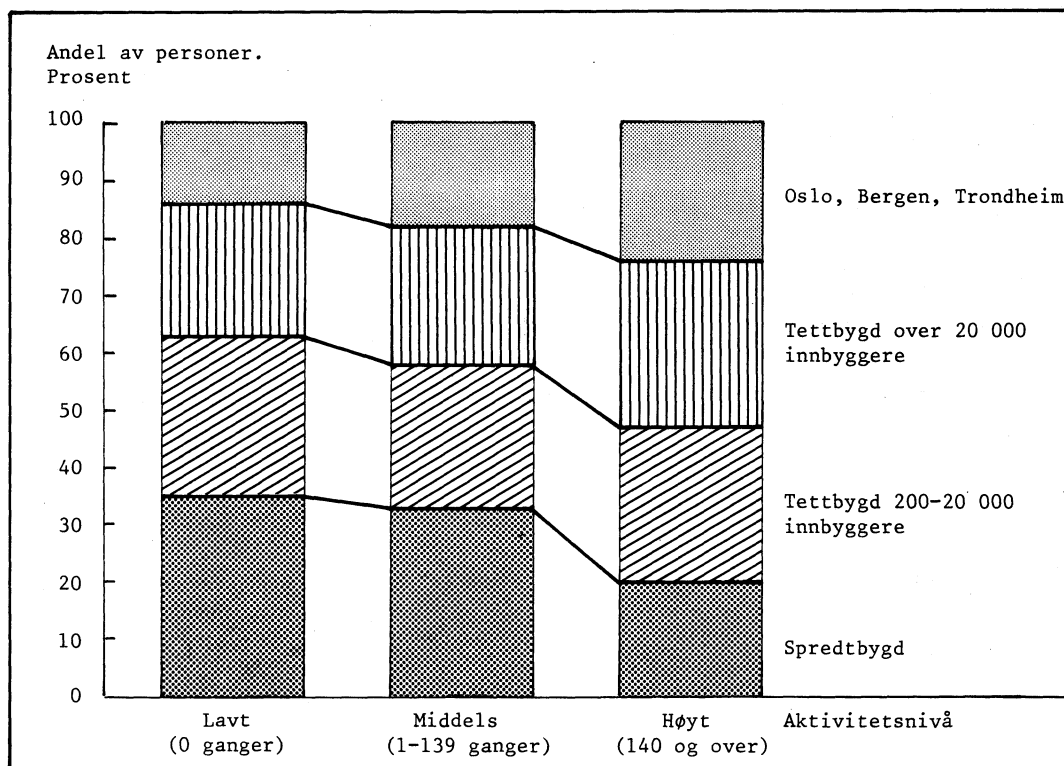
K i l d e : Ferieundersøkelsen 1982.

Figur 12. Personer i forskjellige aktivitetsgrupper, etter sosioøkonomisk status.
Prosent

K i l d e : Ferieundersøkelsen 1982.

Figur 13. Personer i forskjellige aktivitetsgrupper, etter bostedsstrøk. Prosent

K i l d e : Ferieundersøkelsen 1982.

7. MULIGHETENE FOR Å DRIVE MED FRILUFTSLIV

I dette kapitlet skal vi ta for oss spørsmålene i Ferieundersøkelsen 1982 som omfatter:

- vurdering av mulighetene for å drive friluftsliv
- friluftsområder som spesielt savnes
- ønsker om å utøve mer friluftsliv
- årsak til at folk ikke utøver mer friluftsliv
- tilgang til utstyr for friluftsliv

7.1. Mulighetene for å drive friluftsliv på bostedet

I Ferieundersøkelsen høsten 1982 svarte 70 prosent av befolkningen at mulighetene for å drive friluftsliv på bostedet var svært gode, 27 prosent mente de var ganske bra og 3 prosent at de var nokså dårlige. Høsten 1970 var de tilsvarende tallene 65, 29 og 6 prosent (tabell 13). I løpet av disse 12 årene er det en svak tendens til økning i andelen som synes mulighetene er svært gode. Det vi helt sikkert kan si er at folks vurdering av friluftslivsmulighetene ikke var dårligere i 1982 enn i 1970.

Tabell 19 nedenfor viser at tilfredsheten med friluftslivsmulighetene er noe større for menn enn for kvinner, og lavere for de yngste enn for de eldre. Dette gjelder både for 1970 og 1982.

Andelen som synes at mulighetene for friluftsliv er svært gode er høyest, 85 prosent både i 1970 og 1982, blant dem som bor i fjellområder. Dette til tross for at mulighetene for bading, båtturer mv. kan være dårlige på slike steder. På den annen side er mulighetene for turer i fri natur sommer og vinter enestående. I 1970 hadde kystområdene lavest andel som mente forholdene for friluftsliv var svært gode (55 prosent), mens andelen for personer som bodde i skogsområder var 62 prosent. Fram til 1982 økte andelen som var helt fornøyd, i de samme typene områder, til 68 og 76 prosent. Bedre veier, lettere tilgang til bil og bedre tilrettelegging av områder for friluftsliv, kan være blant årsakene til denne holdningsendringen.

For Større byer og Innlandsområder ellers har det vært en relativ tilbakegang i andelen som synes mulighetene for å drive friluftsliv på bostedet er svært gode. I 1980 lå andelen for disse områdene over gjennomsnittet, mens de i 1982 lå nær gjennomsnittet for hele landet. Spesielt tydelig er utviklingen i Oslo, Bergen og Trondheim hvor andelen som var helt fornøyd gikk ned fra 76 prosent i 1980 til 69 prosent i 1982.

Andelen som svarte at mulighetene for å drive friluftsliv var svært gode, øker jevnt med faktisk omfang av friluftsliv i alt siste år. Av personene som ikke hadde utøvd noen av de 11 friluftslivsaktivitetene i 1982 svarte 59 prosent at mulighetene var svært gode. Andelen var mellom 65 og 69 prosent for personer som hadde mellom 1 og 100 turer i alt pr. år, 75 prosent for personer med 100-124 turer, og 80 prosent for personer med 125 turer og over. Tallene viser at det er en positiv sammenheng mellom omfanget av friluftsliv i alt og vurderingen av mulighetene for å drive friluftsliv. Andelen som synes at mulighetene er svært gode øker med omfanget av aktivitet. På den annen side er de faktiske mulighetene for å utøve friluftsliv én av en rekke faktorer som antas å påvirke omfanget av friluftsliv. Årsaken til at personer med høy friluftslivsaktivitet vurderer mulighetene mer positivt enn personer med lav aktivitet, kan i større eller mindre grad være at de faktisk har bedre muligheter for å drive friluftsliv.

Tabell 19. Andel av personer i grupper for kjønn/alder/bostedsstrøk/type natur på bostedet, som synes mulighetene for å drive friluftsliv på bostedet er svært gode. Prosent. 1970 og 1982

	1970	1982
Alle personer	65	70
<u>Kjønn</u>		
Menn	67	73
Kvinner	64	67
<u>Alder</u>		
16-24 år	61	60
25-74 "	66	72
<u>Bostedsstrøk</u>		
Oslo, Bergen og Trondheim	76	69
Tettbygd ellers	62	70
Spredtbygd	64	70
<u>Type natur på bostedet</u>		
Større by (over 20 000 innbyggere)	72	71
Kystområde	55	68
Fjellområde	83	83
Skogsområde	62	76
Innlandsområde ellers	68	70

7.2. Friluftsområder som savnes

Spørsmålet om det er noe friluftsområde eller -anlegg som spesielt savnes, ble i Ferieundersøkelsen 1982 stilt bare til personer som svarte Ganske bra eller Nokså dårlig på spørsmål om vurdering av mulighetene for friluftsliv generelt, det vil si 30 prosent av personene som deltok i undersøkelsen. Hver person kunne bare gi ett svar. Av de som fikk spørsmålet, svarte 73 prosent at de ikke savnet noe spesielt område eller anlegg for friluftsliv. Denne andelen er svært høy og gjenspeiler nok til en viss grad at vi stort sett er godt utstyrt med friluftslivsområder her i landet. På den annen side vet vi

at mange innlandsstrøk savner grunnlag for båtsport og utendørs bading, og at det i enkelte kyststrøk ikke er muligheter for å gå turer på ski. Slik spørsmålene er stilt, må en gå ut fra at bare områder som er nødvendige for aktiviteter vedkommende person utøver eller ønsker å utøve, er ført opp som "savnet". Det er vel også ofte slik at folk tilpasser sitt friluftslivsmønster etter de faktiske muligheter som finnes på bostedet.

Det var i Ferieundersøkelsen 1982 bare 8 prosent av samtlige personer som oppgav en type friluftsområde eller -anlegg som de spesielt savnet. Det begrensede antall observasjoner gjør at en ikke kan gjennomføre noen detaljert analyse av svarene. Den prosentvise fordelingen av svarene og anslag på totalt antall personer, er gitt nedenfor:

<u>Friluftsområde eller -anlegg som savnes</u>	<u>Prosent</u>	<u>Anslag personer 16-74 år i 1 000</u>
Fotturterreng	18	42
Fiskeplasser	6	14
Badeplasser utendørs	22	52
Båtplass og utfartsmuligheter for båt	5	12
Muligheter for bær- og sopp-plukking	3	7
Skiterreng	17	40
Jakterreng	2	5
Annet	27	64
I alt	100	236

Det er altså ca. 80 000 personer som savner fotturterreng eller skiterreng i Norge, og 52 000 som savner badeplasser utendørs. Ca. 64 000 personer savner andre typer av friluftslivsområder eller -anlegg. Den siste gruppen omfatter en del anlegg som vanligvis ikke regnes som friluftslivsanlegg men som idrettsanlegg, for eksempel svømmehall, lysløype, slalåmbakke osv. Dette vanskeliggjør sammenlikning med tilsvarende spørsmål fra tidligere år. Sammenlikning med Friluftslivsundersøkelsen 1970 synes imidlertid å tyde på at det er små endringer med hensyn til områder for friluftsliv som savnes.

En del personer blir altså hindret i å utøve friluftslivsaktivitet av forskjellige typer fordi områder eller anlegg for slik aktivitet mangler. For de tre typene områder som er nevnt ovenfor, kan det dreie seg om anslagsvis 2 prosent av den voksne befolkning.

Det er en klar sammenheng mellom andelen som oppgir at de spesielt savner en eller annen type friluftsområde eller -anlegg, og omfanget av friluftsliv i alt:

Friluftsliv i alt, antall turer pr. år:	0	1-24	25-49	50-99	100-124	125 og over
Andel som savner en eller annen type friluftsområde eller -anlegg. Prosent:	12	20	24	30	33	42

Mens bare 12 prosent av de som ikke utøvde friluftsliv savnet noe friluftsområde eller -anlegg, var andelen blant dem som var på 125 turer eller mer pr. år 42 prosent. Noe av bakgrunnen for at en har denne sammenhengen, er den nære tilknytningen mellom antall aktiviteter og antall turer, jfr. 4.2 foran. Personer med et lite antall turer vil gjennomgående ha behov for et begrenset antall ulike typer områder, som stort sett vil være tilgjengelig de fleste steder i landet. Friluftslivsentusiaster vil som regel ha behov for mer spesielle typer av områder og -anlegg, som ikke er tilgjengelig i alle deler av landet. Eksempler på dette er områder for båtliv og bading i endel innlandsstrøk, områder for ski- og fotturer i enkelte kyststrøk osv.

7.3. Ønsker om å utøve mer friluftsliv

I Ferieundersøkelsen 1982 ble det stilt spørsmål til alle personer om det var noen form for friluftsliv de kunne tenke seg å utøve mer av. Hver person kunne bare gi ett svar, den aktivitet de først og fremst kunne tenke seg å drive mer med.

43 prosent svarte "vet ikke" eller at det ikke var noen spesiell aktivitet de kunne tenke seg å utøve mer av. 57 prosent svarte altså at det var en bestemt aktivitet de kunne tenke seg å drive mer med. Andelen som ønsker mer friluftslivsaktivitet ligger på samme nivå for menn og kvinner (henholdsvis 60 og 55 prosent), men avtar sterkt med alderen. For aldersgruppen 16-44 år ligger andelen på 64 prosent, men går ned til 53 prosent i alderen 45-66 år og til 29 prosent i alderen 67-74 år. Det er altså de yngre, som allerede er meget aktive, som ønsker å drive mer med friluftsliv. De eldre, som på forhånd er lite aktive, har i langt mindre grad ønsker om å drive mer friluftsliv.

Av de som ønsker å utøve mer friluftsliv (tabell 20) er det 45 prosent som vil drive mer med fotturer, løpeturer og skiturer, 15 prosent sportsfiske og 14 prosent bading utendørs. Ønsket om å drive mer med fotturer, løpeturer og skiturer er langt sterkere hos kvinner enn hos menn, henholdsvis 54 og 36 prosent. Kvinnene er ellers mest interessert i å drive mer med bading utendørs (19 prosent) og sykkelturner (9 prosent), mens mennene gjerne vil utøve mer sportsfiske (25 prosent) og jakt (10 prosent) - aktiviteter som kvinner bare i liten grad er interessert i.

Det er ikke så markerte forskjeller mellom ønskene i de forskjellige aldersgrupper, bortsett fra at de yngste (16-24 år) er interessert i mer båtturer, seiling, roing og padling (12 prosent) og overnatting ute i telt mv. (8 prosent), mens de eldste (67-74 år) er interessert i mer sportsfiske (21 prosent), turer til fots og på ski (41 prosent) og sykkelturner (8 prosent).

Av de som ønsket å utøve mer friluftsliv svarte som tidligere nevnt 45 prosent at de ville drive mer med fotturer, løpeturer og skiturer. Av disse personene hadde 81 prosent vært på fottur og 69 prosent på skitur siste år, mens henholdsvis 19 og 31 prosent ikke hadde vært på slike turer. Størsteparten av en eventuell økning i aktiviteten med hensyn til fotturer, løpeturer og skiturer må derfor antas å komme fra personer som allerede er aktive, mens en mindre del kan komme fra personer som ikke utøvde aktiviteten siste år.

Det er en klar sammenheng mellom ønskene om å utøve mer friluftsliv og områder eller anlegg som savnes (forrige avsnitt). Av de som savner fotturterreng, er det f.eks. 72 prosent som kunne tenke seg å drive mer med fotturer, løpeturer og skiturer, mens 43 prosent av de som savner skiterreng kunne tenke seg å gå mer på ski. 36 prosent av de som savnet badeplasser, ønsket å bade mer utendørs.

Andelen som ønsker å utøve mer friluftsliv øker med faktisk omfang av friluftsliv i alt:

Friluftsliv i alt, antall turer pr. år:	0	1-24	25-49	50-99	100-124	125 og over
Andel som ønsker å utøve mer friluftsliv:	25	47	55	65	65	64

Av de som ikke utøvde friluftsliv i det hele tatt i 1981/82, var det bare 25 prosent som kunne tenke seg å utøve noen form for friluftsliv. Blant personer som var på 1-49 turer siste år kunne ca. 50 prosent tenke seg å utøve mer friluftsliv, og blant personer som var på 50 eller flere turer siste år kunne ca. 65 prosent tenke seg større aktivitet.

Tabell 20. Personer som ønsker å utøve mer friluftsliv i grupper for kjønn/alder, etter type aktivitet de først og fremst ønsker å utøve mer av. Prosent

	I alt	Bading utendørs	Sportsfiske	Fotturer, løpeturer, skiturer	Båtturer, seiling, roing, padling	Sykkelturner	Jakt	Overnatting ute i telt o.l.	Annet	Personer som svarte	
										Antall	Prosent
Alle personer	100	14	15	45	8	6	5	2	4	1 353	100
Kjønn											
Menn	100	10	25	36	10	3	10	2	4	687	51
Kvinner	100	19	4	54	6	9	-	3	4	666	49
Alder											
16-24 år	100	17	12	34	12	4	7	6	8	290	21
25-44 "	100	13	14	46	9	7	5	2	3	591	44
45-66 "	100	14	15	51	4	5	5	1	3	409	30
67-74 "	100	17	21	41	3	8	3	2	5	63	5

7.4. Arsaker til at folk ikke utøver mer friluftsliv

I Ferieundersøkelsen 1982 ble alle oppgavegivere stilt følgende spørsmål: "Hva vil De si er den viktigste årsaken til at De ikke utøver mer friluftsliv?"

Av de som ble spurt, mente 17 prosent at de utøvde passe mye friluftsliv og at spørsmålet dermed ikke var relevant. Videre nevnte 32 prosent at de hadde for lite fritid, 16 prosent at de var opptatt med andre fritidsgjøremål, 15 prosent var oppriktige nok til å nevne manglende tiltakslyst som viktigste årsak, og 13 prosent at de ikke hadde god nok helse (tabell 21). Bare 1 prosent nevnte mangel på utstyr og 2 prosent problemer med å komme til passende friluftsområder som viktigste årsak til at de ikke utøvde mer friluftsliv.

De årsakene som gis, varierer sterkt med alder. Årsakene "for lite fritid" og "opptatt med andre fritidsgjøremål" er spesielt aktuelle for personer i yrkesaktiv alder, 16-66 år. For personer i alderen 45-66 år og spesielt i alderen 67-74 år, er problemer med helsa svært vanlig begrunnelse for at en ikke utøver mer friluftsliv.

Av personer som ikke utøvde noen friluftslivsaktivitet i 1981/82, oppgav 66 prosent helseproblemer som årsak til at de ikke utøvde mer friluftsliv. Helseproblemer som årsak til at en ikke er mer aktiv med hensyn til friluftsliv, avtar med aktivitetsnivå. Bare 2 prosent av de som var på 125 eller flere turer pr. år nevner helse som årsak. Mangel på fritid er en årsak som øker i betydning med aktivitetsnivå, fra 11 prosent for de som ikke var på tur siste år til 40 prosent for de som hadde 125 eller flere friluftslivsturer siste år. Andelen som synes at de driver passe mye med friluftsliv øker med aktivitetsnivå, fra 5 prosent i laveste til 29 prosent i høyeste aktivitetsgruppe.

Tabell 21. Personer i grupper for alder/friluftslivsaktivitet i alt, etter årsak til at de ikke utøver mer friluftsliv. Prosent

	I alt	Utøver passe mye fri- lufts- liv	For lite fritid	Andre fri- tids- gjøre- mål	Mangler utstyr	Tungvint å komme til fri- lufts- områder	Ingen å være sammen med	Mangler til- taks- lyst	Ikke god nok helse	Annet	Tallet på observa- sjoner
Alle	100	17	32	16	1	2	2	15	13	2	2 368
<u>Alder</u>											
16-24 år	100	15	39	19	1	3	3	17	1	2	446
25-44 "	100	15	39	18	1	2	2	16	3	3	929
45-66 "	100	18	27	14	-	1	2	14	22	2	774
67-74 "	100	24	4	6	1	1	2	7	53	3	219
<u>Friluftslivs- aktivitet i alt, ganger pr. år</u>											
0	100	5	11	6	-	-	1	6	66	4	140
1- 24	100	11	28	14	1	2	3	18	22	3	468
25- 49	100	13	29	16	1	3	3	19	14	1	438
50- 99	100	17	35	16	1	1	3	18	6	3	690
100-124	100	23	36	21	1	3	1	10	3	3	258
125 og over .	100	29	40	16	1	3	1	7	2	1	374

K i l d e: Ferieundersøkelsen 1982.

7.5. Tilgang til utstyr for friluftsliv

Utøving av en del friluftslivsaktiviteter som motorbåtturer, seilbåtturer, roing, padling, overnatting utendørs, sykkelturner, skiturer, jakt og fiske, krever spesialutstyr som båt, telt, sykkel, ski osv. Det at folk har spesialutstyr kan tas som uttrykk for at de har eller har hatt interesse for bestemte friluftslivsaktiviteter. De som ikke har det nødvendige utstyr, er avskåret fra å utøve visse aktiviteter. Det vil foreligge en hindring for utøvingen, vesentlig av økonomisk karakter. En rekke friluftslivsaktiviteter som spaserturer, jogging, bading og turer i skog og mark, stiller svært beskjedne krav til utstyr.

Det fremgår av tabell 21 i forrige avsnitt at bare 1 prosent av befolkningen 16-74 år oppgav mangel på utstyr eller at utstyr var for kostbart å anskaffe, som viktigste årsak til at de ikke utøvde mer friluftsliv. Det er vanskelig å tolke svaret fordi det forekommer sammen med en rekke andre svaralternativer. En kan si at mangel på utstyr ikke synes å være noe problem når det gjelder friluftslivsaktiviteter som folk er interessert i å utøve mer av.

Tabell 22 viser gjennomsnittlig antall turer etter tilgang til utstyr for friluftslivsaktiviteter som vi antar er avhengig av slikt utstyr. For de aller fleste aktiviteter har de som eier eller har tilgang til det nødvendige utstyr en langt høyere aktivitet enn de som ikke har utstyr. For eksempel har personer som har eller disponerer sykkel vært på omtrent 10 sykkelturner pr. år, mot under 1 tur i gjennomsnitt for de som ikke har sykkel.

Tabell 22. Gjennomsnittlig antall turer pr. år for personer som har eller ikke har tilgang til forskjellige typer utstyr. 1982

Type aktivitet	Type utstyr/tilgang			
	Alle	Eier	Adgang	Har ikke
	Fritidsbåt som kan fraktes på egen bil			
Motorbåt-, seiltur	4,9	10,5	6,1	4,1
Rodd eller padlet	2,6	4,8	4,5	2,2
	Fritidsbåt som ikke kan fraktes på egen bil			
Motorbåt-, seiltur	4,9	12,4	8,2	3,4
	Telt			
Overnattet utendørs i telt o.l.	2,0		2,9	0,9
	Sovepose			
Overnattet utendørs i telt o.l.	2,0		2,3	0,5
	Sykkel			
Vært på sykkelturn	6,6		9,5	0,6
	Fiskestang			
Fisket	5,7		7,9	1,7
	Annet fiskeutstyr			
Fisket	5,7		9,7	2,1

K i l d e: Ferieundersøkelsen 1972.

8. SPREDNING AV FRILUFTSLIVET I TID OG ROM

8.1. Dag- og ukevariasjon

Utøving av friluftsliv har en klar døgn- og ukerytme som følger av en tilsvarende rytme i fritiden. Organiseringen av arbeidslivet vil i stor grad bestemme døgn- og ukerytmen både for yrkesaktive og ikke yrkesaktive personer.

Tabell 14 viser at mens gjennomsnittspersonen hadde 6 timer fritid pr. dag i 1980-81, så var fritiden 5,2 timer på hverdager og 8,5 timer på søndager. Forskjellene i omfanget av fritid etter dag i uken er likevel ikke så store som vi kanskje forestiller oss. På vanlige hverdager har nok mange følelsen av å ha svært liten fritid, mens helgene lett betraktes som uavbrutt fritid. Tallene her viser likevel at vi har ganske mye fritid på vanlige hverdager og at helgene ikke blir ren fritid, idet husholdsarbeid og andre gjøremål også må utføres.

For å utøve friluftsliv, er det ikke bare nødvendig å ha fri fra andre gjøremål. En må også være opplagt. Fritiden på hverdager er konsentrert til kveldstidene etter endt arbeidsdag. Mangelen på overskudd på denne tiden av døgnet gjør at en heller bruker fritiden til hvile og roligere aktiviteter enn til friluftsliv. Dessuten vil rent ytre fysiske forhold som mørke og værforhold sette grenser for utøving av friluftsliv på kveldene. Og friluftslivet vil jo alltid konkurrere med andre aktiviteter, kanskje først og fremst fjernsynsseing som vi har nevnt tidligere.

I helgene står en friere til å bestemme når aktiviteter skal utføres. Fritiden er i mindre grad begrenset til kveldstidene etter endt arbeidsdag. Tiden kan disponeres slik at en får lange sammenhengende perioder fri. Dette åpner selvsagt muligheter for å drive med aktiviteter som krever mye tid, for eksempel på grunn av lang reisetid o.l. Det kanskje viktigste for fritidsopplevelsene er imidlertid ledigheten i dagens program, mulighetene til mer spontane handlinger, mulighetene til å la annet enn klokka bestemme hva en skal gjøre. Disse forholdene kan bidra til å styrke opplevelsen av fritid i helgene.

Helgenes plass i vårt daglige liv er blitt styrket i 70-årene. Flere yrkesaktive har fått lørdagsfri, to dagers helg er blitt normen. Forskjellen mellom hverdager og helger antas å være sterkere hos de yrkesaktive enn hos de hjemmeværende. Veksten i yrkesdeltaking blant kvinner i perioden kan derfor tenkes å ha forsterket skillet mellom hverdag og helg. Utviklingen i 70-årene var en fortsettelse av en mer langsiktig prosess i retning av to dagers helg på lørdager og søndager. Viktige skritt i denne retningen skjedde også i slutten av 60-årene ved lørdagsstenging av skolene mv.

Konsekvensene av denne konsentrasjonen av friluftslivsutøving er en tilsvarende geografisk konsentrasjon. Ulike idrettsanlegg som lysløyper, slalombakker og skøytebaner om vinteren, badeplasser, parker og turområder om sommeren blir sterkt utnyttet noen få hektiske timer og ligger i stor grad ubrukte resten av døgnet. Vi får også større pågang på transportmidler, overfylte parkeringsplasser, overnattingssteder o.l.

Av tabell 23 ser vi at det er om lag dobbelt så mange som utøver friluftsliv på søndager som på en vanlig hverdag. Mens i gjennomsnitt hver 8. voksne nordmann utøver en eller flere friluftslivsaktiviteter hver vanlige hverdag hele året igjennom, er det hver 4. nordmann som driver slike aktiviteter hver søndag hele året. Tabellen tyder på at søndagen er den store friluftslivsdagen. Lørdagen skiller seg derimot ikke så mye ut fra de andre hverdagene, selv om noen flere personer er aktive på lørdager enn tidligere i uken.

Som ventet er det de lengre turene som dominerer på søndagene. Fotturer, skiturer, bær-, båt-, sykkel- og fisketurer foregår først og fremst i helgene og særlig på søndager. Derimot er bading og soling mer spredd utover hele uken selv om også denne aktiviteten er klart mest vanlig på søndager. Konkurransidrett, trening og jogging er derimot mest vanlig på hverdager. Dette er ofte kortere turer som også i stor grad skjer nær hjemmet og derfor er lettere å legge til kveldene midt i uken. Folk som trener og jogger systematisk, gjør også ofte dette flere ganger hver uke og må da også legge noe av dette til kveldene.

Tabell 23. Andel som har utført ulike typer friluftslivsaktiviteter pr. dag på ulike ukedager. 1980-81. Prosent

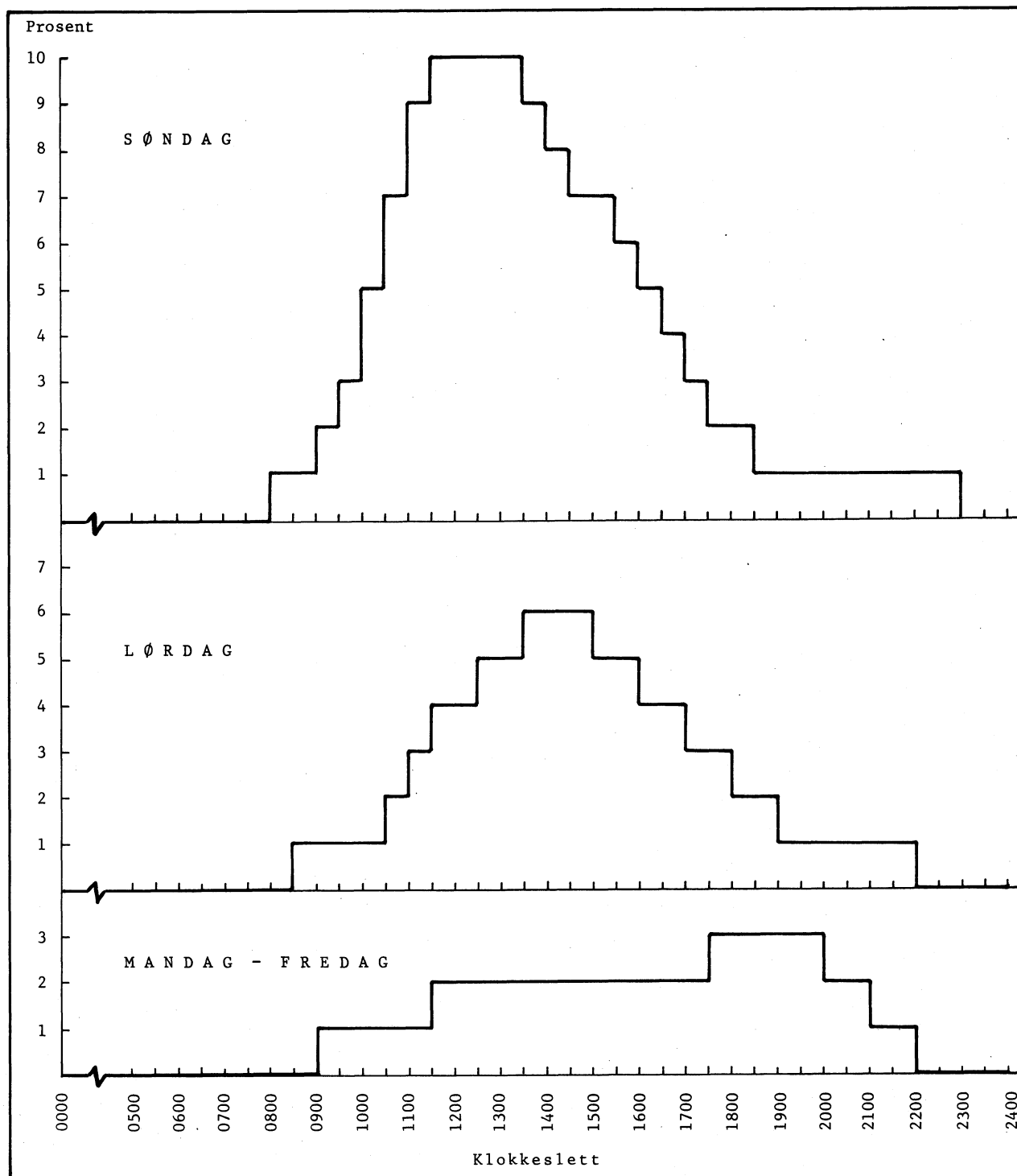
	Alle dager	Mandag-fredag	Lørdag	Søndag
Friluftsliv i alt	15	13	17	25
Fottur i skog og mark	2	1	2	6
Bær- og sopptur	-	-	-	1
Skitur	2	1	2	4
Fottur	1	-	1	1
Sykkeltur	1	1	1	2
Fisketur	1	1	2	2
Bading og soling	4	3	5	7
Konkurransedrett, trening, jogging	7	7	5	5

Figur 14 viser at friluftslivet i helgene er sterkt konsentrert til tiden midt på dagen. På søndagene foregår det meste av friluftslivet mellom kl. 1000 om formiddagen og kl. 1800 om ettermiddagen med en klar topp rundt kl. 1200. På denne tiden av søndagen driver hver 10. nordmann med en eller annen friluftslivsaktivitet.

Lørdagen viser også et liknende mønster bortsett fra at toppen er konsentrert rundt kl. 1400 på ettermiddagen.

På hverdagene er derimot aktiviteten spredt jevnere utover hele dagen. Nivået er selvsagt lavere enn i helgene ved at bare 2-3 prosent er aktive til enhver tid på dagen fra kl. 1100 til kl. 2100. Men det er kanskje litt overraskende at aktiviteten er nesten like høy tidlig på dagen som på kvelden. Forklaringen på dette er nok mye at figuren viser gjennomsnittet for hele befolkningen over hele året. Hjemmearbeidende, pensjonister, skoleelever og yrkesaktive som har fri på hverdager, utøver friluftsliv spredt over hele hverdagen - kanskje etter et mønster nokså likt det som vi ellers har registrert i helgene. Om kveldene er det derimot de yrkesaktive og andre som først da har fri fra husholdsarbeid, skolearbeid o.l., som var grunnen. Vi ser da også at aktiviteten er litt høyere om kvelden mellom kl. 1700 og 2000 enn tidligere på dagen.

Figur 14. Andel som har utført friluftslivsaktiviteter til ulike tider på døgnet, for ulike ukedager. 1980-1981. Prosent

K i l d e : Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81.

8.2. Sesongvariasjon

Det er selvsagt en sterk sesongvariasjon i utøvingen av de ulike friluftslivsaktiviteter, jfr. tabell 24. Friluftslivet i alt er nokså jevnt fordelt over hele året. Juli-august er likevel den klart mest aktive friluftslivsperioden da hver 4. nordmann i gjennomsnitt driver med slike aktiviteter hver dag. Bading og soling utgjør nesten halvparten av denne aktiviteten. Høst/vintermånedene september-desember og delvis også i januar-februar er den perioden da aktiviteten er klart lavest. I denne tiden er det nesten bare konkurransedrett, trening og jogging som foregår, samt skigåing på nyåret. I vår-/sommermånedene mars-juni er aktiviteten noe høyere enn om vinteren, men likevel klart lavere enn i de mest aktive sommermånedene.

Konkurransedrett, trening og jogging foregår jevnt over hele året. Ellers følger de ulike aktivitetene det forventede sesongmønster. Vi ser likevel at folk går turer til fots hele året - også litt om vinteren. Badesesongen synes også å starte ganske tidlig på våren. Men en del av dette vil nok være folk som bader på mer sydlige breddegrader.

Det mønsteret som kort er beskrevet her i variasjon i friluftslivet over dag, uke og år, har ikke vist noen særlige endringer siden forrige tidsnyttingsundersøkelse i 1971-72.

Tabell 24. Andel som utførte ulike typer friluftslivsaktiviteter pr. dag i ulike årstider. 1980-81. Prosent

	Januar- februar	Mars- april	Mai- juni	Juli- august	September- oktober	November- desember	Hele året
Friluftsliv i alt	12	18	18	27	10	8	15
Fottur i skog og mark	1	1	3	3	1	1	2
Bær- og sopptur	-	-	-	2	-	-	-
Skitur	4	5	-	-	-	1	2
Båttur	-	-	1	2	-	-	1
Sykkeltur	-	1	2	2	1	-	1
Fisketur	-	1	1	4	1	-	1
Bading og soling	-	4	6	12	1	-	4
Konkurransedrett, trening, jogging .	8	8	7	6	6	6	7

8.3. Geografisk variasjon

Et spørsmål som er viktig for planlegging og tilrettelegging av friluftslivsområder, er hvor friluftslivsaktivitetene foregår. Spørsmålet er da først og fremst hvilke aktiviteter og hvor stor del som foregår i nærheten av bosted og hvor mye som foregår i mer fjernere områder. En geografisk tredeling kan her være interessant:

- Nærmiljøet. Dette er områder i umiddelbar nærhet av bostedet, områder som kan nås til fots på relativt kort tid.
- Lokale områder ellers. Dette er områder der en som regel må bruke enten bil eller offentlig kommunikasjon for å nå på relativt kort tid. Men avstanden er likevel ikke større enn at disse områdene kan brukes daglig og om kveldene.
- Fjernområder er områder utenfor de lokale områdene. Slike områder må en som regel ha hele dagen til disposisjon for å nå fra bosted og bruke samme dag, eller ha overnatting på stedet.

I prinsippet er det mulig å foreta en slik grov geografisk gruppering av aktivitetene i tidsnyttingsundersøkelsen på grunnlag av opplysninger om reisetid og reisemåte i forbindelse med utøvingen av aktivitetene. Men dette er et vanskelig og tidkrevende arbeid som vi ikke har funnet å kunne gjøre i denne omgang. Likevel kan vi komme et stykke på vei da undersøkelsen har opplysninger om aktiviteten har foregått på egen tomt, i nærmiljøet eller utenfor nærmiljøet. Nærmiljøet er her definert ved at det omfatter områder innenfor gangavstand fra boligen. Folks oppfatning av hva som er nærmiljøet ut fra dette vil nok variere noe, men området vil stort sett kunne dekkes ved å gå og avstanden ligge mellom 0,5 og 2 km fra boligen.

Tabell 25 viser at om lag 1/4 av alle friluftslivsaktiviteter foregår på tomten og om lag like stor andel i nærmiljøet. Halvparten av alle aktivitetene foregår altså utenfor nærmiljøet slik dette er definert her. Vi gjør oppmerksom på at tabellen her viser andel av aktiviteter som foregår i nærmiljøet, ikke hvor stor del av samlet tid til friluftsliv som skjer i nærmiljøet. Vi må gå ut fra at flertallet av aktivitetene i nærmiljøet tar relativt kortere tid pr. aktivitet enn friluftsliv som skjer lenger borte fra boligen. Det vil derfor være mer enn halvparten av samlet tid brukt til friluftslivsaktiviteter som skjer utenfor nærmiljøet.

Tabell 25. Ulike typer friluftslivsaktiviteter etter om de foregår i eller utenfor nærmiljøet. 1980-81. Prosent

	I alt	På tomten	I nærmiljøet ellers	Utenfor nærmiljøet	Tallet på aktiviteter
Friluftsliv i alt	100	24	29	47	1 228
Fottur i skog og mark	100	-	46	54	151
Bær- og sopptur	100	-	17	83	35
Skitur	100	-	30	70	175
Båttur	100	-	26	74	66
Sykkeltur	100	2	61	37	99
Fisketur	100	-	18	82	136
Bading og soling	100	57	6	37	397
Konkurransedrett, trening, jogging	100	28	36	36	669

Tradisjonelle friluftslivsturer som fotturer, skiturer, bærturer, båtturer og fisketurer foregår som ventet først og fremst utenfor nærmiljøet. Det er likevel 30-50 prosent av fot- og skiturene som foregår i nærmiljøet. Mer overraskende er det likevel at nesten 2/3 av sykkelturerne foregår i nærmiljøet.

Over halvparten av all bading og soling foregår på egen tomt. Dette er nok i alt overveiende grad soling.

Av konkurranseidrett, trening og jogging foregår om lag en like stor andel i nærmiljøet som utenfor nærmiljøet. Men en overraskende stor del av dette foregår også på egen tomt. Dette må være trening med ulike treningsapparat i egen bolig eller på tomten og trening eller lek/mosjon med ball o.l. på egen tomt. Andelen synes likevel høy.

9. SÆRTREKK VED DE ENKELTE FRILUFTSLIVSAKTIVITETER

I dette kapitlet vil vi redegjøre for de viktigste særtrekk ved de enkelte friluftslivsaktiviteter, for eksempel hvordan utøvingen varierer med befolkningsgruppe, hvilken betydning tilgangen til spesielle typer friluftslivsutstyr har, og hvor stor del av aktiviteten som finner sted i ferien. Framstillingen bygger på de tidligere kapitler i rapporten, og spesielt vedleggstabellene 27, 28 og 29 som for hver friluftslivsaktivitet fordelt etter bakgrunnskjennermerker, gir opplysninger om

- andel som deltok
- gjennomsnittlig antall turer for deltakerne
- gjennomsnittlig antall turer for hele befolkningen.

I tillegg til disse opplysningene som bygger på Ferieundersøkelsen 1982, vil vi nytte opplysninger fra Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81, blant annet om sesongen for de forskjellige aktiviteter og gjennomsnittlig varighet i timer av de forskjellige typer turer.

Bærtur, sopptur

Bær- og soppsanking var opprinnelig et typisk kvinnearbeid. Dette har jevnet seg ut i våre dager, men fortsatt er det flere kvinner enn menn som går på bær- og soppturer i fritiden. 58 prosent av bær- og soppturene ble utført av kvinner, som utgjorde 52 prosent av oppgavegiverne til Ferieundersøkelsen 1982. Se tabell 26. Sesongen for bær- og soppturer begrenser til et par måneder om høsten.

Av befolkningen 16-74 år var det 50 prosent, eller ca. 1,5 millioner personer som var på bær- eller sopptur i perioden september 1981 til august 1982. Dette må sies å være meget høye tall, den korte sesongen tatt i betraktning. Deltakerandelen var 55 prosent blant kvinner, mot 45 prosent blant menn. Høyest deltaking finner vi blant kvinner 25-44 år med 64 prosent. Ifølge Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81 varte en bær- og sopptur i gjennomsnitt 2,4 timer.

Tabell 26. Tallet på turer for ulike friluftslivsaktiviteter, etter deltakernes kjønn og alder. Prosent. 1982

	I alt	Menn				Kvinner					
		I alt	16-24 år	25-44 år	45-66 år	67-74 år	I alt	16-24 år	25-44 år	45-66 år	67-74 år
Personer i alt											
- antall	2 387	1 156	218	444	374	120	1 231	230	492	407	102
- prosent	100	48	9	19	16	5	52	10	21	17	4
Bærtur, sopptur	100	42	4	18	15	4	58	7	28	21	2
Motorbåttur, seiltur ...	100	50	15	24	17	4	41	10	20	10	1
Roing, padling	100	58	16	23	15	5	42	11	21	9	1
Overnatting ute	100	56	24	23	9	0	44	17	20	6	0
Løpetur, joggetur	100	58	18	28	10	1	42	17	17	8	0
Sykkeltur	100	39	9	17	10	3	61	15	28	17	1
Jakt	100	92	18	43	25	6	8	1	3	4	-
Bading ute	100	48	13	21	13	2	52	15	25	11	1
Fottur i skog, mark, fjell	100	53	8	21	19	5	47	8	21	16	2
Skitur i skog, mark, fjell	100	56	11	25	17	3	44	11	21	11	0
Fisking	100	71	14	31	20	7	29	6	14	8	1
Kortere mosjonsturer ...	100	45	7	17	15	5	55	12	21	19	4

K i l d e: Ferieundersøkelsen 1982.

Regnet som gjennomsnitt for hele den voksne befolkning, dvs. deltakere og ikke deltakere samlet, var tallet på bær- og soppturer 2,6, eller 7,7 millioner turer. Antall turer økte med utdanningsnivå. Dette er et gjennomgående trekk for praktisk talt alle aktiviteter. Når det gjelder yrke og levevei, kan nevnes at hjemmearbeidende - som for de fleste andre aktiviteter ligger under gjennomsnittet - har 3,0 bær- og soppturer pr. år. Skoleelever som vanligvis ligger høyt over gjennomsnittet, var bare på 1,6 bær- og soppturer, mens pensjonistene lå på 1,5. Størst aktivitet finner vi i Trøndelag med 4,0 turer, Nord-Norge har gjennomsnittlig 2,9 og Østlandet 2,6, mens Sørlandet og Vestlandet har noe lavere aktivitet med 1,9 turer pr. person pr. år.

Motorbåttur, seiltur

Data fra tidsnyttingsundersøkelsene viser at motorbåt- og seilturer forekommer praktisk talt hele året, men med hovedtyngden i juli og august.

Av den voksne befolkningen var 45 prosent eller 1,3 millioner personer på motorbåt- eller seiltur i året 1981-82. De som deltok var gjennomsnittlig på 10,8 turer, og gjennomsnittlig varighet av turene var 3,6 timer. For den voksne befolkning under ett, var gjennomsnittlig antall turer 4,9. Dette svarer til 14,5 millioner turer. Antall turer økte med ca. 25 prosent fra 1974 til 1982.

Ifølge forbruksundersøkelsene økte andelen av husholdninger som hadde seilbåt eller motorbåt fra 7 prosent i 1973 til 14 prosent i 1982.

Gjennomsnittlig antall turer var 6,0 for menn og 3,9 for kvinner. Størst var deltakingen blant menn i alderen 16-24 år med 7,9 turer. Deltakingen øker sterkt med inntekt, fra 3,0 turer for de som har under kr 60 000 til 7,5 turer for husholdningsinntekter på kr 150 000 og over. Motorbåt- og seilturer er mer vanlig på Vestlandet og Sørlandet enn i de andre landsdelene.

I Ferieundersøkelsen 1982 oppgav 18 prosent at de eide eller disponerte stor fritidsbåt. Av disse hadde 74 prosent vært på motorbåt- eller seiltur. Men 26 prosent av de som hadde stor båt var altså ikke på båttur.

De som eide eller disponerte stor fritidsbåt, hadde vært på båttur henholdsvis 12 og 8 ganger, mens de som ikke hadde tilgang til båt gjennomsnittlig hadde vært på 3 båtturer. Båteierne var altså på 4 ganger så mange båtturer som de som ikke hadde båt. Av det samlede personturtallet for båtturer utgjorde:

- 38 prosent personer som eide stor fritidsbåt
- 5 prosent personer som disponerte slik båt
- 57 prosent personer som ikke hadde stor fritidsbåt

Ferieundersøkelsen 1982 viser at gjennomsnittlig antall båtturer på lengste sommerferietur var 1,6. Det vil si at 33 prosent av båtturere finner sted i sommerferien. En liten andel, ca. 2 prosent av de som var på sommerferie, overnattet hovedsaklig i fritidsbåt på den lengste sommerferieturen.

Roing, padling

Roturer og padleturer omfatter turer med robåt uten seil eller motor, kano og kajakk. (Bruk av seilbrett er ikke spesifisert i Ferieundersøkelsen 1982).

Det er 31 prosent av den voksne befolkningen som utøver denne aktiviteten, eller 900 000 personer. De som var aktive, var gjennomsnittlig på 8,6 turer. Flest turer hadde menn i alderen 67-74 år (14,1 turer) og menn 45-66 år (10,3 turer). Det er antakelig roing med "gammeldags" robåt som slår ut i disse tallene.

For den voksne befolkningen under ett var gjennomsnittlig antall turer 2,6, eller ca. 750 000 turer i alt. Menn hadde 4,5 turer pr. år, mer enn dobbelt så mange som kvinnene med 2,1 turer. Aktiviteten avtar med alderen, men sterkere for kvinner enn for menn. Mens menn i alderen 67-74 år hadde 2,4 turer, var tallet for kvinner i samme aldersgruppe 0,4.

Tilgang til utstyr har også betydning for utøving av aktiviteten. De som eide eller disponerte liten fritidsbåt, rodde eller padlet 5 ganger i løpet av året, mens de som ikke hadde tilgang til slik båt, hadde 2 turer.

Overnatting ute

I friluftslivssammenheng synes det naturlig å oppfatte "overnatting ute" som en tur i skog og mark som omfatter overnatting ute i naturen i telt e.l. Spørsmålet i Ferieundersøkelsen 1982 er ikke direkte presisert i denne retningen, så vi må regne med at all overnatting ute, også som overnattingsmåte i forbindelse med bilturer, i ferien osv., er regnet med. Overnatting ute vil stort sett være begrenset til sommerhalvåret.

Av den voksne befolkningen hadde 25 prosent, eller ca. 750 000 personer, overnattet ute i 1981/82. Det er stort sett de yngre som overnatter ute; andelen blant menn i alderen 16-24 år var 59 prosent, for kvinner i samme aldersgruppe 46 prosent. For de som var 67-74 år, var andelen som overnattet ute 4 prosent for menn og 2 prosent for kvinner. De som deltok, hadde i gjennomsnitt 7,7 overnattinger ute.

For den voksne befolkningen under ett, var antall overnattinger ute 1,9, dvs. ca. 5,5 millioner overnattinger i alt. Ser vi på yrke og levevei, er skoleelever og studenter mest aktive (4,3 ganger), ansatte i industri mv. overnatter ute i noe større utstrekning enn andre ansatte, henholdsvis 2,7 og 2,0 ganger.

Av de som eide eller disponerte telt, var det 36 prosent som hadde overnattet ute, mens andelen var 14 prosent blant dem som ikke hadde telt. De tilsvarende tall for eie eller disposisjon av sovepose var 30 og 7 prosent. Det er altså en høy andel av de som hadde telt, henholdsvis sovepose som ikke overnattet ute. Dette har sammenheng med at en person ofte vil beholde spesialutstyr av denne typen, selv om interessen for selve aktiviteten faller bort.

Ifølge Ferieundersøkelsen 1982 benyttet 9 prosent telt som viktigste overnattingsmåte på lengste sommerferietur. Dette utgjør omkring 0,7 overnattinger regnet som gjennomsnitt for hele befolkningen. Det vil si at mer enn hver tredje overnatting ute i 1981/82 skjedde i tilknytning til sommerferien. På den annen side er det usikkert om all overnatting i telt i forbindelse med ferie blir regnet som friluftsliv av oppgavegiverne til ferieundersøkelsen.

Løpetur, joggetur

Løping og jogging er en forholdsvis ny aktivitet. Den foregår stort sett i nabolaget, langs gater og veier, i parker osv. Det skilles mellom løping og jogging som friluftslivsaktivitet og som ledd i trening for konkurranseidrett. Sesongen strekker seg over hele året, med noe større aktivitet i sommerhalvåret.

Etter ferieundersøkelsene var gjennomsnittet for den voksne befolkning 3 ganger i 1970, 6 ganger i 1974 og 10 ganger i 1982.

Det var 40 prosent av den voksne befolkning, om lag 1,2 millioner personer, som løp eller jogget i 1981/82. Andelen var imidlertid langt høyere blant personer 16-24 år, med 71 prosent for menn og 70 prosent for kvinner. Av menn i alderen 67-74 år var det 12 prosent som deltok og blant kvinner i samme alder 3 prosent. De som løp eller jogget hadde gjennomsnittlig 25 turer i året. Aktiviteten blant deltakerne varierer forholdsvis lite med kjønn og alder, utdanning osv. (Se tabell 28 i vedlegget).

Den voksne gjennomsnittsnordmannen løp eller jogget 10,1 ganger pr. år. Dette tilsvarer 50 millioner joggeturer pr. år. Ca. 80 prosent av løpe- og joggeturene ble utført av personer i alderen 16-44 år. Antall turer øker med utdanning og med inntekt. Selvstendige i jordbruk mv. er mindre aktive enn andre selvstendige, med henholdsvis 7,2 og 12,0 turer. Ansatte i industri mv. hadde gjennomsnittlig 10,1 turer, mot 12,7 for andre ansatte. Skoleelever og studenter var de mest aktive med 22,1 løpe- og joggeturer pr. år. Aktiviteten er mer utbredt i tettbygde enn i spredtbygde strøk.

Sykkelturer

Sykkelturer som fritidsaktivitet foregår på gater og veier, sykkelstier mv. Sykling i forbindelse med inntektsgivende arbeid, skolegang og husholdsarbeid (innkjøp mv.) har omtrent samme omfang som sykkelsturer i fritiden.

Av den voksne befolkningen var 35 prosent eller 1 million personer på sykkelstur i 1981/82. I 1974 var andelen 17 prosent. Forbedring av veinettet, spesielt utbyggingen av gang- og sykkelstier, har antakelig hatt betydning for den sterke veksten.

Andelen som var på sykkelstur var 40 prosent for kvinner og 29 prosent for menn. Dette gjelder alle aldersgrupper med unntak for gruppen 67-74 år hvor 22 prosent av mennene og 12 prosent av kvinnene deltok. For de som hadde vært på sykkelstur, var gjennomsnittlig antall turer 18,8. Som for de fleste friluftaktiviteter varierer antall turer for deltakerne forholdsvis lite etter alder, utdanning, levevei og inntekt. Det vil si at hvis en person først utøver en aktivitet er det liten forskjell i gjennomsnittsaktiviteten i de forskjellige befolkningsgrupper.

For hele den voksne befolkning sett under ett, var gjennomsnittlig antall sykkelsturer 6,6. Dette svarer til 19 millioner turer pr. år.

Av befolkningen 16-74 år hadde 68 prosent sykkel i brukbar stand. Av disse hadde 49 prosent vært på sykkelstur i 1981/82. Av de som ikke hadde sykkel, var det bare noen få - 6 prosent - som hadde vært på sykkelstur (med lånt eller leid sykkel).

Jakt

Jakt er den friluftslivsaktiviteten som i størst grad er dominert av menn. Dette er en tradisjon som går langt tilbake i tiden. Av jaktturene ble 92 prosent utført av menn (tabell 26). Jakttidene for storvilt (elg, hjort, rådyr og villrein) strekker seg fra 20. august til 23. desember. Dette gjelder stort sett også for småvilt og fugl, men for noen få arter starter jakten ca. en måned tidligere og avsluttes i april.

Av befolkningen 16-74 år var det 9 prosent, eller ca. 250 000 personer som deltok i jakt i tidsrommet august 1981 til september 1982. Andelen for menn var 16 prosent og for kvinner 2 prosent. Den høyeste andelen i gruppene etter yrke og levevei har selvstendige i jordbruk mv. med 22 prosent. De som deltok var gjennomsnittlig på 9,7 jaktture. Varigheten av en jakttur er antakelig lengre enn for noen av de andre friluftslivsaktivitetene. Dette vet vi imidlertid ikke noe om da jakt ikke er registrert som egen aktivitet i tidsnyttingsundersøkelsene.

For den voksne befolkningen sett under ett var gjennomsnittlig antall jaktture 0,8. Antall turer var 1,6 for menn, 2,4 for selvstendige i jordbruk mv., og 1,4 for bosatte i spredtbygde strøk.

En har ikke opplysninger om hvor stor del av jakten som utføres i ferien. Men det kan være grunn til å tro at en god del av jakten foregår i forbindelse med høstferie.

Bading ute

Interessen for bading ser ut til å ha økt sterkt fra 1974 til 1982. I 1974 oppgav 52 prosent at de hadde badet ute siste år, mens andelen i 1982 var 70 prosent. Økningen kan være påvirket av forskjeller i været i de to årene, og at flere reiser på ferie til Syden nå enn tidligere.

Sesongen for bading og soling strekker seg, ifølge Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81, fra april til september, men mesteparten av badingen foregår i juli og august.

Av den voksne befolkningen var det 70 prosent eller 2,1 millioner personer, som badet ute i 1982, omtrent like mange kvinner som menn. Deltakerne badet ute gjennomsnittlig 21,1 ganger pr. år. I aldersgruppen 16-24 år hadde 90 prosent av både kvinner og menn badet ute. De unge kvinnene utmerket seg også ved at de badet ofte, 25,0 ganger, mot 22,9 ganger for de unge mennene.

I aldersklassen 67-74 år, hadde 33 prosent av mennene badet ute, og bare 18 prosent av kvinnene. De eldre deltakerne badet heller ikke så mange ganger som de yngre.

Gjennomsnittlig varighet av aktiviteten bading og soling var ifølge Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81 1,4 timer.

For de voksne sett under ett var gjennomsnittlig antall badeturer 14,6, eller totalt 43 millioner badeturer. Tallet på turer var 9,0 for personer med inntekter under kr 60 000, 12,8 for personer med inntekter 60-99 900, 17,4 for personer med inntekter 100-149 900 og 19,9 for personer med inntekter over kr 150 000. Tendensen til økning med inntekten, går igjen for svært mange aktiviteter. En kan ikke regne med at folk med høy inntekt har større behov for friluftsbad. Det er vel heller de økte mulighetene inntekten gir, som fører til høyere aktivitet. For eksempel mulighet for å kjøre til bade-plassen med egen bil, bedre muligheter for bading i helger og ferier fordi en har tilgang til fritidshus ved sjøen osv.

Det er en klar regional forskjell i badeaktiviteten, som stort sett må antas å skyldes forskjeller i klima. Mens antall badeturer for den voksne befolkning på Østlandet, Sørlandet og Vestlandet var henholdsvis 17,8, 15,5 og 13,2, var det 9,0 i Trøndelag og 5,9 i Nord-Norge.

Av de 14,6 badeturene den voksne befolkningen hadde i gjennomsnitt, foregikk 4,1 turer, eller 28 prosent på lengste sommerferietur.

Fottur i skog, mark, fjell

Fotturer i skog, mark og fjell foregår over hele året, men aktiviteten er størst i perioden juli til oktober.

Det var 70 prosent av den voksne befolkning, eller 2,1 millioner personer som var på fottur i 1981/82. Deltakerandelen var 73 prosent for menn og 67 prosent for kvinner. De som deltok var gjennomsnittlig på 14,5 turer pr. år, og turene varte i gjennomsnitt 2,0 timer.

Gjennomsnittlig antall turer for hele den voksne befolkning var 10,2, og antall turer i alt 30 millioner. Menn hadde 11,1 turer i gjennomsnitt, kvinner 9,3. Spesielt for fotturer i forhold til de fleste andre friluftaktiviteter er at de yngste har et lavt tur-tall. Menn i alderen 16-24 år hadde 8,4 turer og kvinner 8,2. Størst er aktiviteten i alderen 25-66 år, men også de eldste har høy aktivitet. Menn i alderen 67-74 ligger på nivå med gjennomsnittet for alle menn, 11,1 turer. Kvinner 67-74 ligger på litt over halvparten av gjennomsnittet for alle voksne kvinner med 5,0 turer. Dette er relativt sett et meget høyt tall, fordi antall turer for kvinner 67-74 år for de fleste andre aktiviteter ligger mellom 1/10 og 1/5 av gjennomsnittet for alle kvinner. Fotturer i skog og mark utgjør 35 prosent av de eldste kvinnes samlede friluftslivsaktivitet (eksklusive kortere mosjonsturer).

Fotturer i skog, mark og fjell er antakelig den friluftaktiviteten som stiller minst krav til utstyr, og som gir størst mulighet for tilpassing med hensyn til vanskelighetsgrad og tempo.

Om lag 23 prosent av turene i skog, mark og fjell ble utført i forbindelse med lengste sommerferietur.

Skitur i skog, mark, fjell

Ifølge ferieundersøkelsene var antall skiturer pr. år 11 i 1970, 8 i 1974 og 8 i 1982. Etter tidsnyttingsundersøkelsene økte antall turer fra 5 i 1971-72 til 6 i 1980-81. Tar en hensyn til endringer i spørsmålsformuleringen i ferieundersøkelsene er det mest rimelig å anta at aktiviteten har vært uendret det siste tiåret, muligens med en svak vekst i slutten av perioden. Sesongen for skiturer er stort sett fra november til april, med størst aktivitet i februar og mars.

Av den voksne befolkningen var 61 prosent, eller 1,8 millioner personer, på skitur i 1981/82. Andelen er høyest for de yngste, men avtar sterkt med alderen, til 34 prosent for menn og 9 prosent for kvinner i alderen 67-74 år. For de som var på skitur, var gjennomsnittlig antall turer 13,9. Varigheten av en skitur var 2,5 timer i gjennomsnitt.

Gjennomsnittet for hele den voksne befolkningen var 8,4 turer, for menn 9,8 og for kvinner 7,1. Dette svarer til ca. 25 millioner skiturer. Antall skiturer avtar mye sterkere med alderen, enn tilfellet er for fotturer. Dette kan ha sammenheng med at skiturer stiller større krav til ferdighet og kondisjon, og medfører større risiko for skader ved fall.

Fisking

Fisking som fritidsaktivitet omfatter fiske i ferskvann og saltvann, til fots og fra båt, og med alle typer redskap. Fisking er en mannsdominert friluftaktivitet, om enn ikke i samme grad som jakt. Hele 71 prosent av fisketurene i 1981/82 ble utført av menn (se tabell 26).

Av den voksne befolkningen var 49 prosent eller 1,4 millioner personer på fisketur. For deltakerne var gjennomsnittlig antall turer 11,4, og betydelig høyere for menn (12,9 turer) enn for kvinner (9,0 turer). En fisketur hadde en varighet på 2,7 timer i gjennomsnitt.

For den voksne befolkningen totalt var antall turer pr. person 5,6. Menn er gjennomgående på mer enn dobbelt så mange fisketurer som kvinner, og interessen avtar bare svakt med alder. Menn 67-74 år er på mer enn 10 ganger så mange fisketurer som kvinner i samme alder. Fisking som fritidsaktivitet er mer utbredt på Vestlandet og i Nord-Norge enn i de andre landsdelene, med henholdsvis 7,1 og 6,9 turer pr. år.

For befolkningen sett under ett var antall fisketurer på lengste sommerferietur 1,2. Det vil si at 21 prosent av fisketurene foregikk i sommerferien.

Kortere mosjonsturer

Kortere mosjonsturer langs gater, veier, i parker o.l. er i denne analysen ikke regnet som friluftsliv, men som mosjon. Med ca. 22 turer pr. person i den voksne befolkningen, har kortere mosjonsturer større omfang enn noen av de friluftslivsaktivitetene vi har sett på. Sesongen for mosjonsturer er hele året.

Av alle voksne personer hadde 63 prosent eller 1,9 millioner vært på kortere mosjonstur (minst ½-times varighet) i 1981/82. Deltakerne var gjennomsnittlig på 35 turer pr. år. Gjennomsnittlig varighet var 1,1 time (basert på "spaserturer" i Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81).

For den voksne befolkningen under ett var tallet på turer 22. Variasjonen mellom de forskjellige aldersgrupper er liten, men kvinner er mer aktive enn menn, med henholdsvis 23 og 20 turer. Omfanget av kortere mosjonsturer avtar nesten ikke med alder. Menn i alderen 67-74 år har 23 turer og kvinner i samme alder 20. For de eldste kvinnene er tallet på kortere mosjonsturer betydelig høyere enn summen for de 11 friluftslivsaktivitetene (23 mot 14 turer). Kortere mosjonsturer er ellers mye mer vanlig i tettbygde strøk (25 turer) enn i spredtbygde strøk (15 turer).

Det er ut til at folk går mange flere korte spaserturer i sommerferien enn ellers i året. Gjennomsnittlig antall korte spaserturer på lengste sommerferietur (14 dager i gjennomsnitt) var 4,5, det vil si en tur hver tredje dag, mens tallene på årsbasis svarer til en mosjonstur hver 17. dag.

10. SAMMENDRAG

Formålet med rapporten har vært å anslå omfanget av friluftsliv i Norge i begynnelsen av 1980-årene og utviklingen de siste 10 år på grunnlag av opplysninger fra ferie- og tidsnyttingsundersøkelsene. En har videre sammenliknet resultatene fra de to undersøkelsene - som bygger på henholdsvis intervju og dagbokføring - og forsøkt å forklare noen av årsakene til forskjeller mellom befolkningsgrupper og utviklingen over tid.

Som friluftsliv regnes aktiviteter som foregår utendørs i fritiden, først og fremst lagt til naturområder som skog, mark, fjell og sjø, og hvor hovedformålet er naturopplevelse og rekreasjon. Friluftsliv omfatter følgende aktiviteter: fottur i skog og mark, skitur, bær- og sopptur, båttur, overnatting ute, løping og jogging, sykkelstur, jakt, fisketur og bading.

I 1980-81 brukte en voksen person gjennomsnittlig 106 timer pr. år til forskjellige friluftslivsaktiviteter. Dette utgjør ca. 5 prosent av samlet fritid. Om lag like mye tid ble brukt til reiser til fots eller med sykkel, og omtrent halvparten så mye til kortere spaserturer. Ferieundersøkelsen 1982 viser et gjennomsnitt på 68 turer pr. år, og at 94 prosent av alle voksne utøvde en eller annen form for friluftsliv i løpet av et år. Den mest omfattende aktiviteten var bading med 15 ganger pr. år, deretter fulgte fotturer med 10, løpe- og joggeturer med 10, og skiturer med 8 ganger pr. år.

Sammenlikningen av resultatene for de to undersøkelsene og endringene i 1970-årene gir i store trekk samsvarende resultater, men det finnes også betydelige avvik. Feriedata gir stort sett sterkere utslag (målt i antall turer pr. år) enn tidsdata (tidsbruk pr. gjennomsnittlig dag). En stor del av forskjellene antas å skyldes forskjeller i registreringsmåten som er henholdsvis intervju og tidsdagbokføring. Konklusjonen er at det i 1970-årene har vært økning i en del aktiviteter som sykling, bading, løping og jogging, tilbakegang for andre som fiske og fotturer i skog og mark. For andre aktiviteter har nivået vært uendret. For friluftsliv i alt har det vært en viss økning i aktiviteten i 1970-årene av størrelsesorden 20-25 prosent for gjennomsnittspersonen.

Utviklingen i 1970-årene på en rekke felt som omfang av fritid, inntekt, utdanningsnivå, tilgang til utstyr for friluftsliv og tilbud av friluftslivsgoder, skulle tilsi en betydelig sterkere vekst i friluftslivet enn det en har registrert. Dette forklares først og fremst ved at mye av den økte fritid i perioden har gått til fjernsynsseing og til sosialt samvær.

Aktiviteten er noe høyere blant menn enn blant kvinner. Den avtar klart med alder og sterkere for kvinner enn for menn. Aktiviteten øker med inntekt og utdanningsnivå. Selvstendige i jordbruk, skogbruk og fiske driver mindre friluftsliv enn andre yrkesaktive. Skoleelever og studenter er den mest aktive gruppen, mens hjemmearbeidende og pensjonister har langt lavere aktivitet.

Variasjoner mellom befolkningsgrupper blir også belyst på en alternativ måte. Ved å se på sammensetningen av grupper med lavt, middels og høyt aktivitetsnivå på friluftslivsområdet (0, 1-139, 140 og flere turer pr. år), får vi fram at

- lavaktivitetsgruppen har overvekt av kvinner, personer 55-74 år, personer i husholdninger med inntekt under 100 000 kroner, pensjonister og hjemmearbeidende
- høyaktivitetsgruppen har overrepresentasjon av menn, personer 16-34 år, personer i inntektsgruppen 100 000 kroner og over og ansatte utenom industri mv.

Noe av forskjellene i friluftslivsaktivitet mellom befolkningsgruppene kan skyldes at mulighetene varierer. Omtrent 70 prosent mener at mulighetene for friluftsliv på bostedet er svært gode. Andelen økte svakt fra 1970-1982. Disse dataene fra Ferieundersøkelsen 1982 viser videre at andelen som mener at mulighetene er svært gode øker med samlet omfang av friluftsliv. På spørsmål om de ønsket å utøve mer friluftsliv, svarte 57 prosent positivt. Viktigste årsaker til at en ikke utøver mer friluftsliv er for lite fritid for aldersgruppene opp til 66 år og ikke god nok helse for aldersgruppen 67-74 år.

På grunnlag av data fra Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81 har en vist hvordan friluftslivet fordeles seg over dag, uke og over året. Det er om lag dobbelt så mange som utøver friluftsliv på søndager som på en vanlig hverdag. Lørdagene kommer i en mellomstilling. Friluftslivet i helgene er konsentrert til tiden midt på dagen. På hverdager er aktiviteten litt høyere om kvelden mellom kl 1700 og 2000 enn tidligere på dagen. Det er selvsagt en sterk variasjon i utøvingen av de ulike friluftslivsaktiviteter over året. Ser vi på alle aktiviteter under ett er ikke årsvariasjonen så sterk. Juli-august er likevel den klart mest aktive friluftslivsperioden.

Om lag 1/4 av alle friluftslivsaktiviteter foregår på egen tomt, spesielt gjelder dette soling og ulike former for trening. Om lag like stor andel foregår i nærmiljøet, dvs. innen gangavstand fra boligen. Omtrent halvparten av fotturene i skog og mark og 61 prosent av sykkelturene foregår i nærmiljøet. Omtrent halvparten av friluftslivsaktiviteten foregår i fjernere områder. De aller fleste bær- og sopp-turer, skiturer, båtturer og fisketurer foregår i slike områder.

Til slutt i rapporten er det gitt en oversikt over noen av resultatene ordnet etter den enkelte friluftslivsaktivitet.

Tabell 27. Andel av personer som utøvde forskjellige former for friluftsliv siste år i grupper for kjønn og alder/utdanning/yrke og levevei/husholdningsinntekt/landsdel/bostedsstrøk. Prosent. 1982

	Bær- tur, sopp- tur	Motor- båt- tur, seil- tur	Roing, pad- ling	Over- natt- ing ute	Løpe- tur, jogge- tur	Syk- kel- tur	Jakt	Bad- ing ute	Fot- tur i skog, mark, fjell	Ski- tur i skog, mark, fjell	Fisk- ing	Kor- tere mos- jons- turer	Personer som svarte	
													Antall	Pro- sent
Alle personer	50	45	31	25	40	35	9	70	70	61	49	63	2 387	100
Menn	45	49	35	29	44	29	16	71	73	66	63	59	1 156	48
16-24 år	32	66	49	59	71	38	17	90	68	76	67	56	218	9
25-44 "	48	56	42	32	54	33	20	81	79	76	74	59	444	19
45-66 "	50	38	24	17	28	23	13	60	73	58	55	60	374	16
67-74 "	44	29	17	4	12	22	9	33	63	34	51	57	120	5
Kvinner	55	42	27	21	39	40	2	68	67	55	35	66	1 231	52
16-24 år	59	58	46	46	70	54	2	90	70	73	44	75	230	10
25-44 "	64	49	30	23	40	48	2	80	74	67	40	65	492	21
45-66 "	57	30	18	11	21	30	2	54	67	44	30	65	407	17
67-74 "	25	19	4	2	3	12	-	18	28	9	14	54	102	4
<u>Utdanning</u>														
Ungdomsskolenivå ...	45	36	26	22	29	29	9	55	61	45	43	55	794	33
Gymnasnivå	51	47	31	27	44	36	9	74	73	66	51	64	1 236	52
Universitetsnivå ...	61	64	42	28	56	46	9	89	83	79	58	76	335	14
<u>Yrke og levevei</u>														
Selvstendige i jord- bruk mv.	52	25	19	16	31	27	22	56	80	64	45	41	64	3
Andre selvstendige .	43	43	28	29	48	33	11	80	75	76	57	61	119	5
Ansatte i industri mv.	47	47	34	35	39	29	17	77	76	65	65	56	310	13
Andre ansatte	57	54	36	25	51	39	11	81	79	72	54	67	799	33
Elever, studenter ..	40	65	53	57	78	57	5	92	69	86	55	71	219	9
Hjemmearbeidende ...	57	35	21	16	23	35	2	58	62	45	33	61	508	21
Pensjonister mv. ...	33	25	12	4	7	17	3	26	43	21	39	57	236	10
Andre	46	44	32	28	40	30	11	69	76	57	46	65	127	5
<u>Husholdningsinntekt</u>														
Under kr 60 000	40	32	20	19	31	31	7	48	58	40	38	59	381	16
Kr 60 000- 99 900 .	54	44	31	24	34	34	11	67	73	59	52	60	606	25
" 100 000-149 900 .	60	46	33	28	44	38	10	80	75	70	54	65	567	24
" 150 000 og over .	48	62	36	27	50	38	8	84	77	73	52	69	455	19
Uoppgitt	42	40	30	28	41	31	7	61	61	54	45	59	378	16
<u>Landsdel</u>														
Østlandet	51	44	29	25	42	35	8	76	67	62	45	61	1 184	50
Sørlandet	43	51	32	24	40	34	8	73	69	51	49	69	296	12
Vestlandet	41	49	32	24	39	32	9	72	75	60	56	64	437	18
Trøndelag	63	39	35	26	45	41	12	61	74	67	48	58	227	10
Nord-Norge	57	42	29	29	34	39	13	37	73	59	57	62	243	10
<u>Bostedsstrøk</u>														
Oslo, Bergen, Trond- heim	39	48	34	21	40	32	4	78	71	56	48	74	438	18
Tettbygd med over 20 000 innbyggere ..	55	52	33	26	48	36	8	73	73	67	48	69	592	25
Tettbygd med 200- 20 000 innbyggere ..	47	46	31	28	41	38	7	70	69	60	51	64	605	25
Spredtbygd	55	38	27	25	34	34	13	61	68	59	49	50	752	32

K i l d e: Ferieundersøkelsen 1982.

Tabell 28. Gjennomsnittlig antall turer pr. år for de som deltok i forskjellige typer av friluftsliv, i grupper for kjønn og alder/utdanning/yrke og levevei/husholdningsinntekt/landsdel/bostedsstrøk. 1982

	Bær- tur, sopp- tur	Motor- båt- tur, seil- tur	Roing, pad- ling	Over- natt- ing ute	Løpe- tur, jogge- tur	Sykkel- tur	Jakt	Bading ute	Fot- tur i skog, mark, fjell	Ski- tur i skog, mark, fjell	Fisking	Kortere mosjons- turer
Alle personer	5,1	10,8	8,6	7,7	25,0	18,8	9,7	21,1	14,5	13,9	11,4	34,7
Menn	4,9	12,2	9,0	7,7	27,1	18,2	10,0	20,6	15,2	14,8	12,9	34,3
16-24 år	3,9	12,0	9,2	8,6	28,4	17,7	9,7	22,9	12,4	13,9	12,5	30,7
25-44 "	5,1	11,3	7,8	7,6	27,8	18,0	9,9	20,7	14,7	14,8	12,5	33,6
45-66 "	5,1	13,8	10,3	6,5	24,1	18,2	10,5	19,5	16,7	15,7	13,2	35,3
67-74 "	4,8	12,4	14,1	(3,0)	24,6	21,1	10,3	14,2	17,5	14,1	14,9	40,3
Kvinner	5,3	9,4	8,0	7,7	22,6	19,3	7,1	21,6	13,8	12,8	9,0	35,1
16-24 år	4,4	8,7	6,4	7,5	24,6	18,6	(5,3)	25,0	11,7	12,7	7,4	35,0
25-44 "	5,5	9,9	9,0	8,3	21,1	18,4	(6,3)	22,3	13,8	13,0	9,8	33,2
45-66 "	5,6	9,9	8,2	6,3	22,0	22,2	(9,2)	17,5	14,7	12,8	9,3	37,1
67-74 "	4,6	4,9	(9,4)	(8,8)	(28,1)	14,1	-	14,5	17,7	9,4	5,9	36,7
<u>Utdanning</u>												
Ungdomsskolenivå ...	4,2	10,9	9,0	6,5	23,9	18,5	10,3	19,5	12,9	12,2	11,1	33,8
Gymnasnivå	4,4	10,5	8,3	8,0	25,5	19,0	9,3	21,4	14,8	13,9	11,6	34,9
Universitetsnivå ...	5,1	11,6	8,5	8,9	25,2	18,5	9,7	22,9	16,4	16,2	11,3	36,1
<u>Yrke og levevei</u>												
Selvstendige i jord- bruk mv.	3,9	8,3	6,2	(5,1)	23,2	15,9	10,8	12,7	14,3	12,5	9,3	28,0
Andre selvstendige .	4,8	11,8	7,5	6,8	25,0	16,7	11,7	21,2	12,4	13,3	11,4	35,1
Ansatte i industri mv.	5,0	10,6	8,4	8,0	26,0	19,9	11,8	21,1	14,4	13,5	12,9	32,3
Andre ansatte	5,4	11,4	8,5	7,9	24,9	18,5	8,7	20,6	15,7	14,9	11,7	34,8
Elever, studenter ..	4,0	10,7	8,7	7,5	28,5	19,1	4,0	26,1	12,7	14,0	10,2	33,2
Hjemmearbeidende ...	5,3	10,0	8,2	7,7	20,7	18,2	(10,6)	20,9	13,2	11,9	9,0	35,0
Pensjonister mv. ...	4,6	12,2	13,1	(4,6)	24,5	20,5	(12,5)	14,4	16,8	15,5	14,4	38,5
Andre	6,1	8,8	8,7	8,8	23,8	22,8	(7,5)	21,4	14,0	13,1	10,4	37,1
<u>Husholdningsinntekt</u>												
Under kr 60 000	5,0	9,2	9,5	8,6	24,3	19,7	11,1	18,5	12,7	13,2	9,8	34,7
Kr 60 000- 99 900 .	5,1	10,5	8,7	6,9	23,3	18,7	10,0	19,1	13,4	11,7	12,2	33,5
" 100 000-149 900 .	5,1	10,0	7,8	7,5	26,6	19,5	10,4	21,7	15,1	14,5	11,2	35,5
" 150 000 og over .	5,7	12,0	8,7	8,3	25,8	18,2	7,6	23,6	16,7	16,1	12,6	35,3
Uoppgitt	4,8	12,1	8,9	7,7	24,3	17,8	8,9	21,2	14,0	13,4	10,4	34,6
<u>Landsdel</u>												
Østlandet	5,2	11,1	8,1	6,9	25,1	18,6	10,0	23,5	14,7	14,5	10,9	34,9
Sørlandet	4,3	11,1	8,5	10,0	23,8	17,7	9,3	21,1	15,3	11,0	11,0	36,1
Vestlandet	4,7	11,6	9,5	8,2	25,6	20,7	9,0	18,4	14,2	13,2	12,7	34,7
Trøndelag	6,4	8,2	9,6	7,9	25,7	18,2	9,0	14,7	13,4	15,7	11,2	33,9
Nord-Norge	5,1	10,0	8,0	8,3	24,4	18,9	10,7	16,2	14,5	13,2	12,0	33,0
<u>Bostedsstrøk</u>												
Oslo, Bergen, Trond- heim	5,0	12,6	9,8	9,2	26,1	19,5	5,5	24,0	16,3	14,7	12,8	39,4
Tettbygd med over 20 000 innbyggere ..	5,4	10,0	8,2	8,0	26,2	20,7	9,3	22,1	15,1	15,2	11,2	36,2
Tettbygd med 200- 20 000 innbyggere ..	5,0	11,7	8,5	7,7	25,7	17,9	9,8	21,5	14,9	13,6	11,8	34,5
Spredtbygd	5,1	9,6	8,2	6,7	22,3	17,7	10,6	17,5	12,7	12,5	10,6	29,4

K i l d e: Ferieundersøkelsen 1982.

Tall i parentes bygger på 10 eller færre observasjoner og er svært usikre.

Tabell 29. Gjennomsnittlig antall turer pr. år for alle personer for forskjellige typer av friluftsliv, i grupper for kjønn og alder/utdanning/yrke og Tevevei/husholdningsinntekt/landsdel/bostedsstrøk. 1982

	Bæretur, sopp-tur	Motorbåt-tur, seil-tur	Roing, pad-ling	Overnatt-ting ute	Løpe-tur, jogge-tur	Sykkel-tur	Jakt	Bad-ting ute	Fot-skog, mark, fjell	Ski-tur i skog, mark, fjell	Fisk-ting	Kor-tere mos-jons-turer	Personer som svarte	
													Antall	Pro-sent
Alle personer	2,6	4,9	2,6	1,9	10,1	6,6	0,8	14,6	10,2	8,4	5,6	21,7	2 387	100
Menn	2,2	6,0	3,1	2,3	12,0	5,3	1,6	14,6	11,1	9,8	8,1	20,1	1 156	48
16-24 år	1,2	7,9	4,5	5,1	20,2	6,6	1,7	20,6	8,4	10,5	8,3	17,2	218	9
25-44 "	2,5	6,3	3,2	2,4	15,0	5,9	1,9	16,8	11,6	11,3	9,2	19,9	444	19
45-66 "	2,5	5,2	2,4	1,1	6,7	4,1	1,4	11,7	12,2	9,1	7,2	21,1	374	16
67-74 "	2,1	3,6	2,4	0,1	2,9	4,6	0,9	4,7	11,1	4,8	7,6	22,9	120	5
Kvinner	2,9	3,9	2,1	1,6	8,3	7,8	0,1	14,7	9,3	7,1	3,2	23,2	1 231	52
16-24 år	1,9	5,0	2,9	3,4	17,3	10,1	0,1	22,6	8,2	9,2	3,3	26,2	230	10
25-44 "	3,5	4,9	2,7	1,9	8,6	8,9	0,1	17,8	10,2	8,6	3,9	21,7	492	21
45-66 "	3,1	2,9	1,4	0,7	4,7	6,6	0,2	9,4	9,8	5,6	2,8	24,3	407	17
67-74 "	1,1	0,9	0,4	0,2	0,8	1,7	-	2,6	5,0	0,8	0,8	19,8	102	4
<u>Utdanning</u>														
Ungdomsskolenivå ...	2,1	3,9	2,3	1,4	7,0	5,3	0,9	10,7	7,9	5,6	4,8	18,7	794	33
Gymnasnivå	2,6	4,9	2,6	2,1	11,2	6,9	0,8	15,8	10,8	9,1	5,9	22,2	1 236	52
Universitetsnivå ...	3,6	7,4	3,6	2,5	14,1	8,5	0,9	20,3	13,6	12,8	6,5	27,4	335	14
<u>Yrke og levevei</u>														
Selvstendige i jord- bruk mv.	2,0	2,1	1,2	0,8	7,2	4,2	2,4	7,1	11,4	8,0	4,2	11,4	64	3
Andre selvstendige .	2,1	5,1	2,1	2,0	12,0	5,5	1,3	16,9	9,3	10,1	6,5	21,3	119	5
Ansatte i industri mv.	2,3	5,0	2,9	2,7	10,1	5,8	1,9	16,2	10,9	8,8	8,4	18,0	310	13
Andre ansatte	3,1	6,2	3,1	2,0	12,7	7,2	1,0	16,7	12,3	10,7	6,4	23,4	799	33
Elever, studenter ..	1,6	7,0	4,6	4,3	22,1	10,8	0,2	24,0	8,8	12,1	5,9	23,6	219	9
Hjemmearbeidende ...	3,0	3,5	1,7	1,2	4,9	6,4	0,2	12,0	8,2	5,3	3,0	21,5	508	21
Pensjonister mv. ...	1,5	3,1	1,6	2,6	1,7	3,5	0,4	3,8	7,2	3,3	5,6	21,9	236	10
Andre	2,8	3,9	2,7	2,5	9,6	6,8	0,8	14,6	10,7	7,5	4,7	23,9	127	5
<u>Husholdningsinntekt</u>														
Under kr 60 000	2,0	3,0	1,9	1,7	7,5	6,2	0,7	9,0	7,3	5,4	3,7	20,5	381	16
Kr 60 000- 99 900 .	2,8	4,6	2,7	1,7	8,0	6,5	1,1	12,8	9,8	6,9	6,3	20,1	606	25
" 100 000-149 900 .	3,0	4,6	2,6	2,1	11,8	7,4	1,1	17,4	11,4	10,1	6,1	22,9	567	24
" 150 000 og over .	2,7	7,5	3,1	2,2	13,0	7,0	0,6	19,9	12,9	11,7	6,6	24,4	455	19
Uoppgitt	2,0	4,8	2,7	2,1	7,4	5,6	0,6	13,0	8,5	7,3	4,7	20,5	378	16
<u>Landsdel</u>														
Østlandet	2,6	4,9	2,4	1,7	10,4	6,4	0,7	17,8	9,9	9,0	4,9	21,4	1 184	50
Sørlandet	1,9	5,6	2,7	2,3	9,5	6,0	0,8	15,5	10,5	5,7	5,4	24,9	296	12
Vestlandet	1,9	5,7	3,1	2,0	10,0	6,5	0,8	13,2	10,7	8,0	7,1	22,1	437	18
Trøndelag	4,0	3,2	3,4	2,1	11,4	7,4	1,0	9,0	9,9	10,5	5,4	19,7	227	10
Nord-Norge	2,9	4,2	2,3	2,4	8,2	7,4	1,4	5,9	10,6	7,8	6,8	20,4	243	10
<u>Bostedsstrøk</u>														
Oslo, Bergen, Trond- heim	2,0	6,0	3,3	2,0	10,5	6,2	0,2	18,7	11,5	8,2	6,2	29,0	438	18
20 000 innbyggere ..	2,9	5,2	2,7	2,1	12,5	7,4	0,7	16,2	11,0	10,2	5,4	24,8	592	25
Tettbygd med 200- 20 000 innbyggere ..	2,4	5,4	2,6	2,2	10,5	6,8	0,7	15,1	10,3	8,1	6,1	22,0	605	25
Spredtbygd	2,8	3,6	2,2	1,6	7,6	6,0	1,4	10,7	8,6	7,3	5,1	14,8	752	32

K i l d e: Ferieundersøkelsen 1982.

Beregning av antall turer, Ferieundersøkelsen 1982

I Ferieundersøkelsen 1982 er omfanget av de forskjellige friluftslivsaktivitetene siste 12 måneder registrert i intervallene: 0 ganger, 1-5, 6-9, 10-19, 20 ganger og over (jfr. spørsmål 55 i vedlegg 4). For aktiviteter på lengste sommerferietur (spørsmål 26 i skjemaet) er omfanget av de enkelte aktivitetene oppgitt i gruppene: ingen dager, 1-2, 3-4, 5-6, 7-9, 10 dager og over.

Grunnmaterialet i seg selv gir bare grunnlag for å uttrykke omfanget av aktivitet i form av intervaller. For å kunne sammenlikne omfanget av friluftsliv for ulike aktivitetstyper, i forskjellige befolkningsgrupper og i forhold til andre undersøkelser, er det viktig å komme fram til enkle mål for omfanget av friluftsliv, f.eks. gjennomsnittlig antall ganger aktiviteten er utøvd. For å oppnå dette må en anslå et konkret tall for aktiviteten innenfor hvert intervall.

I utgangspunktet antar vi at observasjonene fordeler seg etter antall turer som en jevn kurve som stiger mot et maksimumspunkt, for deretter å avta til null. Jfr. figur 1, side 16. For de lukkede intervallene (1-5, 6-9 osv.) velger vi å bruke midtverdiene som anslag for omfanget av aktivitet for alle observasjoner innenfor intervallet. For de åpne intervallene (20 ganger og over, henholdsvis 10 dager og over), har vi valgt å basere beregningene på forutsetningen at observasjonene fordeler seg rettlinjet avtakende, fra gjennomsnittlig antall observasjoner i nest siste intervall til null.

Beregning av midtverdier

I intervallene "0 ganger" og "ingen dager" er omfanget av deltaking satt lik null.

I de lukkede intervallene, 1-5, 6-9 ganger osv., er omfanget av aktivitet satt lik det aritmetiske gjennomsnitt, eksempelvis for intervallet 1-5 ganger:

$$\frac{1 + 2 + 3 + 4 + 5}{5} = \frac{15}{5} = 3 \text{ ganger}$$

Dette gir følgende verdier for de intervallene som er nyttet for omfang av friluftsliv siste 12 måneder i Ferieundersøkelsen 1982:

	<u>Antall ganger</u>			
Intervall	0	1-5	6-9	10-19
Midtverdi	0	3	7,5	14,5

For friluftslivsaktiviteter på lengste sommerferietur i 1982 blir midtverdiene for de enkelte intervaller:

	<u>Antall dager</u>				
Intervall	Ingen	1-2	3-4	5-6	7-9
Midtverdi	0	1,5	3,5	5,5	8

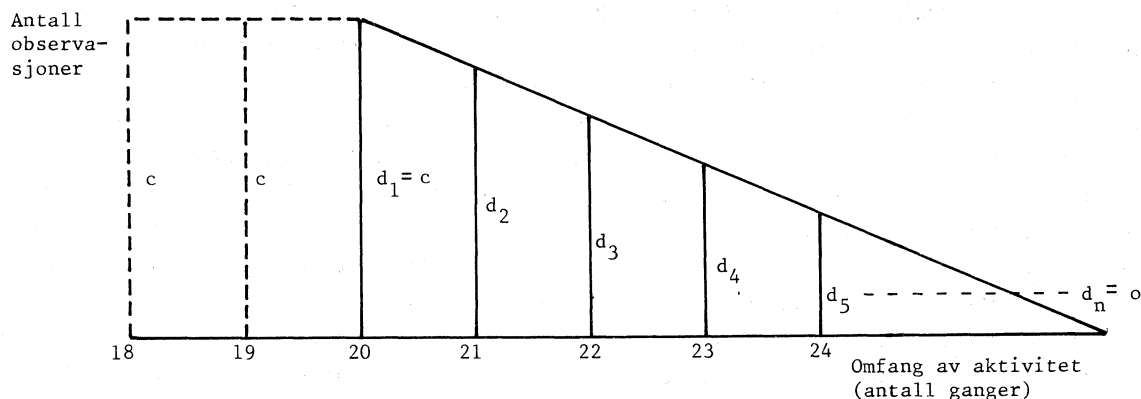
Beregning av gjennomsnittsverdi for sluttintervallet

Anslaget på gjennomsnittlig omfang av aktiviteten for observasjonene i sluttintervallet er beregnet særskilt for hver enkelt friluftslivsaktivitet.

Anslagene bygger på følgende forutsetninger:

- fordelingen av observasjonene på heltallsverdier for omfang utgjør en rettvinklet trekant, med avtakende verdier fra venstre mot høyre
- antall observasjoner på første trinn i sluttintervallet settes lik antall observasjoner pr. trinn i nest siste intervall
- antall observasjoner på siste trinn i sluttintervallet er lik null.

Forutsetningene er illustrert i figuren nedenfor:

Beregningene bygger på følgende tallmateriale for hver enkelt friluftslivsaktivitet:

- antall observasjoner pr. trinn i nest siste intervall (c)
- antall observasjoner i alt i sluttintervallet

$$(D = \sum_{i=1}^n d_i)$$

Beregningen av antall trinn i sluttintervallet bygger i tillegg til tallmaterialet nevnt ovenfor, på egenskaper ved former på den valgte hyppighetsfordeling. Antall trinn (a) inngår i uttrykket:

$$D = \frac{1}{2} a \cdot d_1$$

som er formelen for arealet av en trekant, og hvor D er antall observasjoner i alt i sluttintervallet og d₁ er et anslag på antall observasjoner på første trinn i sluttintervallet, satt lik observasjoner pr. trinn i nest siste intervall. Dette gir:

$$a = \frac{2 \cdot D}{d_1}$$

som betyr at antall trinn er 2 gange antall observasjoner i alt i sluttintervallet, dividert med anslått antall observasjoner på første trinn i sluttintervallet.

Ut fra antall trinn har vi anslått det lokale gjennomsnittet i sluttintervallet til en tredjedel av antall trinn. Dette svarer tilnærmet til forventningen i den teoretiske fordelingen.

Det totale gjennomsnittet, det vil si gjennomsnittet regnet i antall ganger eller dager for hele skalaen, får vi ved å legge det lokale gjennomsnittet til verdien på siste trinn i nest siste intervall.

Resultatet av beregningene er vist i tabellene på neste side.

Beregning av gjennomsnitt for sluttintervall. Ferieundersøkelsen 1982. Friluftslivsaktivitet siste 12 måneder

Variabelnavn	Nest siste intervall:	Siste intervall			
	Antall observasjoner pr. trinn (c)	Antall observasjoner (D)	Beregnet antall trinn (a)	Lokalt gjennomsnitt	Totalt gjennomsnitt
(1)	(2)	(3)	(4) = (3) : (2) · 2	(5) = $\frac{(4)}{3}$	(6) = 19 + (5)
Bærtur, sopptur	10,00	37	7,40	2,5	21,5
Motorbåttur, seiltur	19,10	231	24,19	8,1	27,1
Roing, padling	10,00	104	20,80	6,9	25,9
Overnatting ute	8,10	64	15,80	6,3	25,3
Løpetur, joggetur	15,30	496	64,84	21,6	40,6
Sykkeltur	13,90	339	48,78	16,3	35,3
Jakt	4,10	36	17,56	5,9	24,9
Bading ute	34,60	791	45,72	15,2	34,2
Fottur i skog, mark, fjell	34,80	526	30,23	10,1	29,1
Skitur i skog, mark, fjell	35,10	426	24,27	8,1	27,1
Fisking	22,10	263	23,80	7,9	26,9
Kortere mosjonsturer	20,70	941	90,87	30,3	49,3

Beregning av gjennomsnitt for sluttintervall. Ferieundersøkelsen 1982. Friluftslivsaktivitet på lengste sommerferietur

	Nest siste intervall:	Siste intervall			
	Antall observasjoner pr. trinn	Antall observasjoner	Beregnet antall trinn	Lokalt gjennomsnitt	Totalt gjennomsnitt
(1)	(2)	(3)	(4) = (3) : (2) · 2	(5) = $\frac{(4)}{3}$	(6) = 9 + (5)
Lek, spill, sport utendørs	24,67	151	12,24	4,1	13,1
Ridetur, turorientering o.l.	2,00	4	4,00	1,3	10,3
Kortere spaserturer	66,00	474	14,36	4,8	13,8
Tur i skog og mark	22,33	149	13,35	4,5	13,5
Tur i fjellet	11,67	41	7,03	2,3	11,3
Badet ute	48,33	461	19,08	6,4	15,4
Solbad	53,33	514	19,28	6,4	15,4
Båttur, seiltur	12,67	144	22,73	7,6	16,6
Fisket	14,33	105	14,65	4,9	13,9

Tabellkjøringer

Ved kjøring av tabeller på datamaterialet, er avmerkingene for intervall i grunnmaterialet omkodet til de respektive midtverdier og sluttintervallverdier som er beregnet ovenfor. Omkodingene er foretatt for hver person i undersøkelsen, og gjennomsnittstall for typer av aktiviteter, befolkningsgrupper mv. beregnet på vanlig måte.

Utvalgsvarians

Den usikkerheten en får i resultatene fordi en bygger på opplysninger om bare en del av befolkningen, kalles ofte utvalgsvarians. Standardavviket er et mål på denne usikkerheten. Størrelsen på standardavviket avhenger bl.a. av tallet på observasjoner i utvalget og av fordelingen til det aktuelle kjennemerket i hele befolkningen. Anslag for standardavviket kan en lage ved hjelp av observasjonene i utvalget. Byrået har ikke foretatt spesielle beregninger for å lage slike anslag for tallene i denne publikasjonen, men i tabell A har en antydning størrelsen av standardavviket for observerte andeler (prosenttall).

For å illustrere usikkerheten kan en bruke et intervall for å angi nivået på den sanne verdi av en beregnet størrelse (den verdien en ville fått om en hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalsundersøkelse). Slike intervaller kalles konfidensintervaller dersom de er konstruert på en spesiell måte. I denne sammenheng kan en bruke følgende metode: La M være den beregnede størrelse og la S være et anslag for standardavviket til M . Konfidensintervallet blir da intervallet med grenser $(M - 2 \cdot S)$ og $(M + 2 \cdot S)$. Denne metode vil med omtrent 95 prosent sannsynlighet gi et intervall som inneholder den sanne verdi.

Følgende eksempel illustrerer hvordan en kan bruke tabell A til å finne konfidensintervaller: Anslaget for standardavviket til et observert prosenttall på 70, er 3,2 når linjesummen (tallet på observasjoner) er 300. Konfidensintervallet for den sanne verdi får grensene $70 \pm 2 \cdot 3,2$, dvs. det strekker seg fra 63,6 til 76,4 prosent.

Tabell A. Størrelsesordenen av standardavviket i prosent

Tallet på observasjoner	Prosenttall									
	5(95)	10(90)	15(85)	20(80)	25(75)	30(70)	35(65)	40(60)	45(55)	50(50)
25	5,3	7,4	8,8	9,8	10,6	11,2	11,7	12,0	12,2	12,3
50	3,8	5,2	6,2	6,9	7,5	7,9	8,3	8,5	8,6	8,7
75	3,1	4,2	5,1	5,7	6,1	6,5	6,8	6,9	7,0	7,1
100	2,7	3,7	4,4	4,9	5,3	5,6	5,8	6,0	6,1	6,1
150	2,2	3,0	3,6	4,0	4,3	4,6	4,8	4,9	5,0	5,0
200	1,9	2,6	3,1	3,5	3,8	4,0	4,1	4,2	4,3	4,3
250	1,7	2,3	2,8	3,1	3,4	3,6	3,7	3,8	3,9	3,9
300	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,5
400	1,3	1,8	2,2	2,5	2,7	2,8	2,9	3,0	3,1	3,1
600	1,1	1,5	1,8	2,0	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5	2,5
800	0,9	1,3	1,6	1,7	1,9	2,0	2,1	2,1	2,2	2,2
1 000	0,8	1,2	1,4	1,6	1,7	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9
1 500	0,7	1,0	1,1	1,3	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6
2 000	0,6	0,8	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4
2 500	0,5	0,7	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2

Resultatene for gjennomsnittlig tid nyttet til ulike aktiviteter i tidsnyttingsundersøkelsen er også beheftet med tilsvarende usikkerhet. Vi viser her til NOS Tidsnyttingsundersøkelse 1980-81 s. 18-19 og til Internt notat 82/25 fra Statistisk Sentralbyrå: Estimering av varianser i tidsnyttingsundersøkelsene.

Utsnitt av spørreskjemaet for Ferieundersøkelsen 1982

<p>22. Hva var de viktigste grunnene til at De brukte kollektivtransport som viktigste transportmiddel på denne ferieturen? FLERE ALTERNATIVER KAN KRYSSSES AV.</p> <p>1</p> <p>77 ☐ Har ikke eget kjøretøy</p> <p>78 ☐ Økonomiske grunner</p> <p>79 ☐ Mest praktisk på lange reiser</p> <p>80 ☐ Hyggeligere, får bedre kontakt med andre</p> <p>81 ☐ Treffer nye mennesker</p> <p>82 ☐ Bedre plass, mer komfortabelt</p> <p>83 ☐ Mer uavhengig uten eget kjøretøy</p> <p>84 ☐ Trygg reiseform</p> <p>85 ☐ Mindre slitsomt når man har med barn</p> <p>86 ☐ En del av en pakketur</p> <p>87 ☐ Ingen spesiell grunn</p> <p>GA TIL SPM. 24</p>	<p>*26. På omtrent hvor mange dager har De i løpet av ferieturen:</p> <p>LES OPP OG MERK AV FOR HVERT ALTERNATIV.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="6">Antall dager</th> </tr> <tr> <th>Ingen</th> <th>1-2</th> <th>3-4</th> <th>5-6</th> <th>7-9</th> <th>10 og over</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Hvilt, sluppet av hele dagen?</td> <td>95</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Besøkt slekt eller venner?</td> <td>96</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Hatt besøk av slekt eller venner på feriestedet?</td> <td>97</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Deltatt i lek, spill eller sport utendørs?</td> <td>98</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Besøkt seværdigheter, minnesmerker, museer, kirker mv?</td> <td>99</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Vært på restaurant, dans eller andre fornøvelser?</td> <td>100</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Besøkt dyrepark, folkepark, lekeparks (Legoland) mv.?</td> <td>101</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Vært på ridetur, deltatt i turorientering eller vært med på andre arrangementer utendørs?</td> <td>102</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Handlet, innkjøp, shopping</td> <td>103</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Gått korte spaserturer?</td> <td>104</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Gått tur i skog og mark?</td> <td>105</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Gått tur i fjellet?</td> <td>106</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Badet utendørs?</td> <td>107</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Tatt solbad?</td> <td>108</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Vært på båtturer, seilturer?</td> <td>109</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Fisket?</td> <td>110</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Deltatt på feriskoler, hobbykurs osv.?</td> <td>111</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Fotografert, filmet?</td> <td>112</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Lest bøker, aviser, blader, tidsskrifter o.l.?</td> <td>113</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table> <p>114 For Byrådet: ☐</p>		Antall dager						Ingen	1-2	3-4	5-6	7-9	10 og over	Hvilt, sluppet av hele dagen?	95	☐	☐	☐	☐	☐	Besøkt slekt eller venner?	96	☐	☐	☐	☐	☐	Hatt besøk av slekt eller venner på feriestedet?	97	☐	☐	☐	☐	☐	Deltatt i lek, spill eller sport utendørs?	98	☐	☐	☐	☐	☐	Besøkt seværdigheter, minnesmerker, museer, kirker mv?	99	☐	☐	☐	☐	☐	Vært på restaurant, dans eller andre fornøvelser?	100	☐	☐	☐	☐	☐	Besøkt dyrepark, folkepark, lekeparks (Legoland) mv.?	101	☐	☐	☐	☐	☐	Vært på ridetur, deltatt i turorientering eller vært med på andre arrangementer utendørs?	102	☐	☐	☐	☐	☐	Handlet, innkjøp, shopping	103	☐	☐	☐	☐	☐	Gått korte spaserturer?	104	☐	☐	☐	☐	☐	Gått tur i skog og mark?	105	☐	☐	☐	☐	☐	Gått tur i fjellet?	106	☐	☐	☐	☐	☐	Badet utendørs?	107	☐	☐	☐	☐	☐	Tatt solbad?	108	☐	☐	☐	☐	☐	Vært på båtturer, seilturer?	109	☐	☐	☐	☐	☐	Fisket?	110	☐	☐	☐	☐	☐	Deltatt på feriskoler, hobbykurs osv.?	111	☐	☐	☐	☐	☐	Fotografert, filmet?	112	☐	☐	☐	☐	☐	Lest bøker, aviser, blader, tidsskrifter o.l.?	113	☐	☐	☐	☐	☐
	Antall dager																																																																																																																																																		
	Ingen	1-2	3-4	5-6	7-9	10 og over																																																																																																																																													
Hvilt, sluppet av hele dagen?	95	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Besøkt slekt eller venner?	96	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Hatt besøk av slekt eller venner på feriestedet?	97	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Deltatt i lek, spill eller sport utendørs?	98	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Besøkt seværdigheter, minnesmerker, museer, kirker mv?	99	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Vært på restaurant, dans eller andre fornøvelser?	100	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Besøkt dyrepark, folkepark, lekeparks (Legoland) mv.?	101	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Vært på ridetur, deltatt i turorientering eller vært med på andre arrangementer utendørs?	102	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Handlet, innkjøp, shopping	103	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Gått korte spaserturer?	104	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Gått tur i skog og mark?	105	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Gått tur i fjellet?	106	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Badet utendørs?	107	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Tatt solbad?	108	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Vært på båtturer, seilturer?	109	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Fisket?	110	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Deltatt på feriskoler, hobbykurs osv.?	111	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Fotografert, filmet?	112	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
Lest bøker, aviser, blader, tidsskrifter o.l.?	113	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																													
<p>23. Hva var de viktigste grunnene til at De brukte personbil på denne ferieturen? FLERE ALTERNATIVER KAN KRYSSSES AV.</p> <p>1</p> <p>88 ☐ Ingen spesiell grunn</p> <p>89 ☐ Økonomiske grunner, billigere å bruke bil</p> <p>90 ☐ Praktisk når man skal ha med barn</p> <p>91 ☐ Uavhengig, kan dra hvor man vil, kan stoppe når og hvor man vil</p> <p>92 ☐ Fant ikke kollektivtilbud</p>																																																																																																																																																			
<p>*24. Hvem reiste De sammen med på ferieturen?</p> <p>93</p> <p>1 ☐ Reiste alene</p> <p>2 ☐ Sammen med hele husholdningen</p> <p>3 ☐ Sammen med noen husholdningsmedlemmer</p> <p>4 ☐ Sammen med slektninger ellers</p> <p>5 ☐ Sammen med venner, kjente</p> <p>6 ☐ Sammen med husholdningsmedlemmer og andre slektninger</p> <p>7 ☐ Sammen med husholdningsmedlemmer og venner, kjente</p> <p>8 ☐ Annet, spesifiser: _____</p>																																																																																																																																																			
<p>*25. Hva var Deres (og Deres families) samlede utgifter til denne ferieturen? Regn med betaling til reisebyrå, lompepenger, eventuelle utgifter til bensin, reiseutgifter, opphold, mat osv.</p> <p>94</p> <p>0 ☐ Under 1 000 kroner</p> <p>1 ☐ 1 000 - 1 999 kroner</p> <p>2 ☐ 2 000 - 2 999 "</p> <p>3 ☐ 3 000 - 3 999 "</p> <p>4 ☐ 4 000 - 4 999 "</p> <p>5 ☐ 5 000 - 6 999 "</p> <p>6 ☐ 7 000 - 8 999 "</p> <p>7 ☐ 9 000 - 11 999 "</p> <p>8 ☐ 12 000 kroner og over</p> <p>9 ☐ Vet ikke</p>	<p>27. Hva synes De om bo- og overnattingsforholdene på denne ferieturen? Var de tilfredsstillende, både og eller utilfredsstillende? Vi tenker på den overnattingsmåten De brukte mest.</p> <p>115</p> <p>1 ☐ Tilfredsstillende → 29</p> <p>2 ☐ Både og → 28</p> <p>3 ☐ Utilfredsstillende → 28</p>																																																																																																																																																		

Så har vi noen spørsmål om friluftsliv. Spørsmålene omfatter friluftaktiviteter generelt, ikke bare i ferier.

55. Hvor mange ganger omtrent har De i løpet av de siste 12 måneder	Antall ganger				
	0	1-5	6-9	10-19	20 og over
Vært på bær-, sopp- tur	244	☐	☐	☐	☐
Vært på motorbåttur, seiltur	245	☐	☐	☐	☐
Rodd eller padlet ..	246	☐	☐	☐	☐
Overnattet utendørs i telt o.l.	247	☐	☐	☐	☐
Tatt en løpetur, joggetur	248	☐	☐	☐	☐
Vært på sykkel tur ..	249	☐	☐	☐	☐
Vært på jakt	250	☐	☐	☐	☐
Badet utendørs	251	☐	☐	☐	☐
Gått fottur i skog og mark eller i fjellet	252	☐	☐	☐	☐
Gått skiturer i skog og mark eller i fjellet	253	☐	☐	☐	☐
Fisket	254	☐	☐	☐	☐
Tatt kortere mosjonsturer langs gater, veier, i parker o.l. (av minst 1/2 times varighet)	255	☐	☐	☐	☐

56. Synes De mulighetene for å drive friluftsliv er svært gode, ganske bra eller nokså dårlige her på stedet De bor?

- 256
- 1 Svært gode → 58
- 2 Ganske bra → 57
- 3 Nokså dårlige → 57

57. Er det noe friluftsområde eller -anlegg De spesielt savner?

- 257
- 1 Nei
- 2 Fotturterreng
- 3 Fiskeplasser
- 4 Badeplasser utendørs
- 5 Båtplass og utfartsmuligheter for båt
- 6 Muligheter for bær- og sopp-plukking
- 7 Skiterreng
- 8 Jaktterreng
- 9 Annet, spesifiser: _____

58. Er det noen form for friluftsliv De først og fremst kunne tenke Dem å utøve mer av?

- 258
- 1 Bading utendørs
- 2 Sportsfiske
- 3 Fotturer, løpeturer, skiturer
- 4 Båtturer, seiling, roing, padling
- 5 Sykkelturer
- 6 Jakt
- 7 Overnatting utendørs i telt o.l.
- 8 Annet, spesifiser: _____
- 9 Vet ikke, ikke noen spesiell aktivitet

59. Hva vil De si er den viktigste årsaken til at De ikke utøver mer friluftsliv?

- 259
- 1 Har for lite fritid
- 2 Er opptatt med andre fritidsgjøremål
- 3 Mangler utstyr, for kostbart å anskaffe
- 4 Tungvint å komme til friluftsområder som passer
- 5 Har ingen å delta sammen med, vil ikke holde på alene
- 6 Mangler tiltakslyst
- 7 Har ikke god nok helse
- 8 Annet, spesifiser: _____
- 9 Utøver passe mye friluftsliv

60. Har De selv, eller disponerer De noe av følgende utstyr i brukbar stand?

		Ja 1	Nei 2
Vanlige turski eller langrennski	260	☐	☐
Fiskestang	261	☐	☐
Annet fiskeutstyr	262	☐	☐
Sovepose	263	☐	☐
Ryggsekk	264	☐	☐
Sykkel	265	☐	☐
Telt (hustelt, vandretelt)	266	☐	☐

LITTERATUR

- Statistisk Sentralbyrå (1975): SØS 25 Friluftsliv, idrett og mosjon
- Teigland, Jon (1979): Friluftslivs-, idretts- og mosjonsvanene i Norge 1970-74
- Statistisk Sentralbyrå (1971): NOS A 451 Ferieundersøkelsen 1970
- " " (1975): NOS A 732 Ferieundersøkelsen 1974
- " " (1975): NOS A 725 Friluftslivsundersøkelse 1974
- " " (1980): NOS B 138 Ferieundersøkelse 1978/79 Hefte I
- " " (1980): NOS B 165 Ferieundersøkelse 1978/79 Hefte II
- " " (1983): NOS B 408 Ferieundersøkelse 1982
- " " (1975): NOS A 692 Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 Hefte I
- " " (1983): NOS B 378 Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81

Trykt 1983

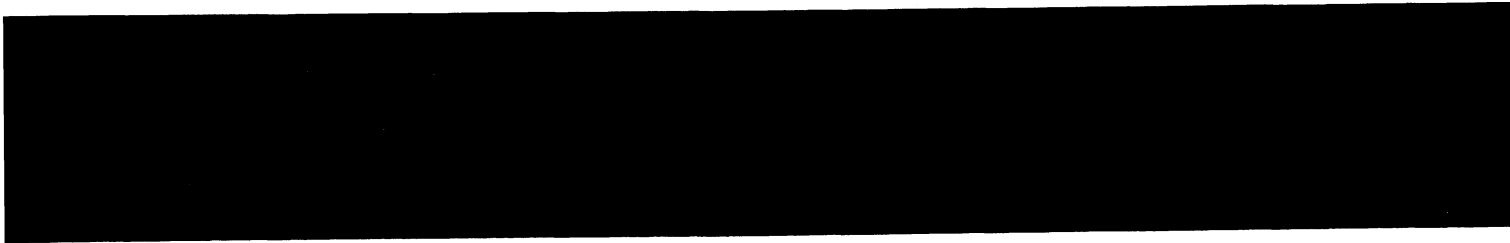
- Nr. 83/1 Naturressurser 1982 Foreløpige nøkkeltall fra ressursregnskapene for energi, mineraler, skog, fisk og areal Sidetall 62 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1837-3
- 83/2 Totalregnskap for fiske- og fangstnæringen 1978 - 1981 Sidetall 39 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1882-9
- 83/3 Therese Hunstad: Forbruk av fisk og fiskevarer i Norge 1979 En undersøkelse av fiskeforbruket i Norge i 1979 med bakgrunn i materialet fra momskompensasjonsordningen for fisk og fiskevarer Sidetall 25 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1904-3
- 83/4 Atle Martinsen og Hogne Steinbakk: Planregnskap for Rogaland 1981 - 1992 Hovedresultater Sidetall 42 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1902-7
- 83/5 Anne Mickelson og Hogne Steinbakk: Planregnskap for Akershus 1981 - 1992 Hovedresultater Sidetall 48 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1903-5
- 83/6 Asbjørn Aaheim: Norske olje- og gassreserver Nåverdiberegninger og inndeling i kostnadsklasser Sidetall 28 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1911-6
- 83/7 Roar Bergan: Behandlingen av oljevirkosomheten i Byråets makroøkonomiske årsmodeller Sidetall 30 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1918-3
- 83/8 Arbeid og helse 1982 Sidetall 101 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1927-2
- 83/9 Radio- og fjernsynsundersøkelsen Februar 1983 Sidetall 118 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1928-0
- 83/10 Petter Frenger: On the Use of Laspeyres and Paasche Indices in a Neoclassical Import Model Om bruken av Laspeyres og Paasche indekser i en neoklassisk importmodell Sidetall 49 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1931-0
- 83/11 Øystein Olsen: MODAG-RAPPORT Etterspørselsfunksjoner for arbeidskraft, energi og vareinnsats Sidetall 38 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1935-3
- 83/12 Karl-Gerhard Hem: Energiundersøkelsen 1980 Sidetall 47 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1949-3
- 83/13 Jan Byfuglien og Ole Ragnar Langen: Grunnkretser, tettsteder og menigheter Dokumentasjon 1980 Sidetall 57 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1952-3
- 83/14 Even Flaatten: Barnevernsklienter og sosial bakgrunn Sidetall 61 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1989-2
- 83/15 Skatter og overføringer til private Historisk oversikt over satser mv. Årene 1970 - 1983 Sidetall 77 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1961-2
- 83/16 Erik Bjørn og Morten Jensen: Varige goder i et komplett system av konsumerter-spørselsfunksjoner - En modell estimert med norske kvartalsdata Sidetall 93 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1962-0
- 83/18 Jon Inge Lian: Fylkenes bruk av helseinstitusjoner Oversikt 1980 og forsøk på framskriving Sidetall 89 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1969-8
- 83/19 Redigert av Kjell Roland og Paal Sand: MODIS IV Dokumentasjonsnotat nr. 17 Endringer i utgave 80-1, 81-1 og 82-1 Sidetall 62 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1974-4
- 83/20 Berit Hobber, Eva Ivås og Gunnar Sollie: MODIS IV Detaljerte virkningstabeller for 1982 Sidetall 278 Pris kr 24,00 ISBN 82-537-1980-9
- 83/21 Arne S. Andersen og Rolf Aaberge: Analyse av ulikhet i fordelinger av levekår Sidetall 130 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1988-4
- 83/22 Asbjørn Aaheim: Kostnader ved ulike utbyggingsrekkefølger av vassdragsutbygginger En metodestudie Sidetall 27 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1986-8
- 83/23 Vidar Otterstad og Hogne Steinbakk: Planrekneskap for Sør-Trøndelag 1981 - 1992 Hovedresultat Sidetall 43 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1983-3
- 83/24 Otto Carlson: Pasientstatistikk 1981 Statistikk fra Det økonomiske og medisinske informasjonssystem Sidetall 70 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1991-4
- 83/25 Aktuelle skattetal 1983 Current Tax Data Sidetall 46 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1990-6
- 83/26 Konsumprisindeksen Sidetall 57 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1998-1

Trykt 1983

- Nr. 83/27 Erik Biørn: Gross Capital, Net Capital, Capital Service Price, and Depreciation: A Framework for Empirical Analysis Sidetall 69 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1995-7
- 83/28 Jens-Kristian Borgan: Kohort-dødeligheten i Norge 1846 - 1980 Cohort Mortality in Norway Sidetall 200 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1997-3
- 83/29 Nils Martin Stølen: Etterspørsel etter arbeidskraft i norske industrinæringer Sidetall 68 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2001-7
- 83/30 Erling Siring: To notater om sammenlikning av data fra Fruktbarhetsundersøkelsen 1977 med data fra registre Sidetall 40 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2006-8
- 83/31 Knut Fredrik Strøm: Varestrømmer i engros- og detaljhandel Sidetall 89 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2008-4
- 83/32 Tor Skoglund og Knut Ø. Sørensen: Regionale strukturendringer belyst ved sysselsettingstall Sidetall 52 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2003-3
- 83/33 Nils Martin Stølen: Importandeler og relative priser En MODAG-rapport Sidetall 62 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2010-6
- 83/34 Totalregnskap for fiske- og fangstnæringen 1979 - 1982 Sidetall 39 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-2013-0
- 83/35 Holdninger til norsk utviklingshjelp 1983 Sidetall 81 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2014-9

Trykt 1984

- Nr. 84/1 Naturressurser og miljø 1983 Foreløpige nøkkeltall fra ressursregnskapene for energi, mineraler, skog, fisk og areal Sidetall 100 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1993-0
- 84/2 Torstein Bye: Energisubstitusjon i næringssektorene i en makromodell Sidetall 47 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-2042-4
- 84/4 Jon Åge Vestøl: Kommunale avfallsbehandlingsanlegg Miljøstandard Sidetall 78 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2062-9
- 84/5 Bjørg Moen: Bibliography of Population Studies in Norway Bibliografi over befolkningsstudier i Norge Sidetall 114 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2045-9
- 84/6 Grete Dahl: Folketrygden. Korttidstytelser og stønad ved yrkesskade Sidetall 26 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-2069-6
- 84/7 Tiril Vogt: Social Indicators and Environmental Dimensions Sidetall 33 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-2060-2
- 84/8 Otto Carlson: Pasientstatistikk 1982 Statistikk fra Det økonomiske og medisinske informasjonssystem Sidetall 61 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2066-1
- 84/9 Herdis Thorén Amundsen: Statistiske metoder for analyse av samvariasjon i kategoriske data Sidetall 228 Pris kr 24,00 ISBN 82-537-2074-2
- 84/11 Skatter og overføringer til private Historisk oversikt over satser mv. Årene 1970 - 1984 Sidetall 75 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2081-5
- 84/12 Arne Faye og Helge Herigstad: Friluftsliv i Norge 1970 - 1982 Sidetall 77 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2092-0

Pris kr 18,00

Publikasjonen utgis i kommisjon hos H. Aschehoug & Co. og
Universitetsforlaget, Oslo, og er til salgs hos alle bokhandlere.

ISBN 82-537-2092-0
ISSN 0332-8422